

Hallituksen esitys Eduskunnalle kuluttajaturvallisuuslaiksi ja laiksi rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kuluttajaturvallisuuslaki, joka korvaisi voimassa olevan lain kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta. Tavoitteena on kehittää yleistä kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöä niin, että sen säännökset ovat selkeitä niin toiminnanharjoittajien kuin viranomaistenkin kannalta.

Uudessa laissa ehdotetaan yksinkertaistettavaksi ja selkeytettäväksi laissa käytettäviä käsitteitä. Samoin selkeytettäisiin ja jossain määrin muutettaisiin lain hallinnollisia pakokeinoja sekä valvontaviranomaisten toimivaltuuksia koskevia säännöksiä. Myös muun muassa valvontaviranomaisten tietojensaantioikeutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan tar-

kistettäväksi. Lisäksi lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännöksiä kuluttajapalveluja tarjoavan tahon velvollisuudesta tehdä toiminnastaan etukäteen ilmoitus valvontaviranomaiselle ja laatia toimintaansa koskeva turvallisuusasiakirja silloin, kun on kysymys palvelusta, johon liittyy merkittäviä riskejä.

Uusi laki on tarkoitettu tulemaan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua siitä kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja tulisi kuitenkin voimaan lain voimaantuloheftellä harjoitettavien palvelujen osalta vasta kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun laki on tullut voimaan.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.1.1 Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta.....	5
Soveltamisala.....	5
Vaarallisen ja turvallisen kulutustavaran ja kuluttajapalveluksen määritelmät.....	7
Huolellisuusvelvollisuus.....	7
Vaatimuksenmukaisuuden arviointi.....	7
Valvontaviranomaiset.....	8
Valvontaviranomaisten velvollisuudet ja valvonnan suunnittelu.....	8
Valvontaviranomaisen oikeus saada tietoja ja tehdä tarkastuksia.....	9
Valvonnasta perittävät maksut.....	9
Valvontakeinot eli hallinnolliset pakkokeinot.....	9
Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.....	11
Rangaistussäännökset.....	11
Valtuutus alemmanasteisten säädösten antamiseen.....	11
Lain noudattamisen valvonta.....	12
2.1.2. Laki eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle.....	13
2.2 Tuoteturvallisuuslainsäädäntö muissa pohjoismaissa sekä EU:ssa.....	14
2.2.1 Ruotsi.....	14
Soveltamisala.....	14
Elinkeinonharjoittajan velvollisuudet.....	14
Tuoteturvallisuuslain valvontaviranomaiset.....	15
Määräykset, kiellot ja muut hallinnolliset pakkokeinot.....	15
Seuraamusmaksu.....	15
2.2.2 Norja.....	16
Soveltamisala.....	16
Velvollisuus säilyttää kuluttajatuotteita koskevia asiakirjoja jäljitettävyyttä varten.....	16
Valvontaviranomainen.....	16
Oikeus saada tietoja tuotteista viranomaisilta.....	16
2.2.3 Tanska.....	17
Soveltamisala.....	17
Markkinavalvonta.....	17
Valvontaviranomaiset.....	18
2.2.4 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yleisestä tuoteturvallisuudesta.....	18
Tavoitteet.....	18
Soveltamisala ja siihen liittyvät määritelmät.....	18
Turvallisen tuotteen, vaarallisen tuotteen ja vakavan vaaran määritelmät.....	19

	Tuottaja ja jakelija	19
	Palautusmenettely ja markkinoilta poistaminen	19
	Yleinen turvallisuusvaatimus, vaatimuksenmukaisuuden arviointiperusteet ja eurooppalaiset standardit	20
	Tuottajien ja jakelijoiden velvollisuudet	21
	Jäsenvaltioiden erityiset velvollisuudet ja toimivaltuudet	22
	Valvonnan suunnittelu	23
	Hallinnollinen yhteistyö	24
	Tietojenvaihto	24
	Yhteisön toimenpiteet vakavan vaaran aiheuttamien tuotteiden luomissa tilanteissa	25
	Komiteamenettelyt	26
	Tietojen saatavuus ja salassapito	26
	Loppusäännökset	26
	2.2.5 Euroopan yhteisön tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva uusi sääntely ...	27
2.3	Nykytilan arviointi	27
3	ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	28
3.1	Esityksen tavoitteet	28
3.2	Keskeiset ehdotukset	29
	Lain nimi	29
	Lain tarkoitus	29
	Määritelmät	29
	Velvollisuus ilmoittaa kunnan valvontaviranomaiselle kuluttajapalvelujen tarjoamisen aloittamisesta silloin, kun palveluun voi liittyä merkittäviä riskejä	30
	Turvallisuusasiakirja	32
	Tullilaitoksen valvontatehtävien kehittäminen	34
	Hallinnollisten pakkokeinojen selkeyttäminen ja kehittäminen	35
	Valvontaviranomaisten oikeus saada tietoja	37
	Kunnan tehtävät kuluttajaturvallisuuden valvonnassa, toimivallan delegointi ja kiireelliset tilanteet	37
	Erityistilanteet	37
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	38
4.1	Taloudelliset vaikutukset	38
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan	40
5	ASIAN VALMISTELU	41
5.1	Valmisteluvaiheet ja aineisto	41
5.2	Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	42
6	RIIPPUVUUS MUISTA EHDOTUKSISTA	43
6.1	Laki Turvallisuus ja kemikaalivirastosta	43
6.2	Pelastuslain uudistaminen	43
	YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT	44
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	44
1.1	Kuluttajaturvallisuuslaki	44
	1 luku Yleiset säännökset	44
	2 luku Toiminnanharjoittajan velvollisuudet	47
	3 luku Vaatimustenmukaisuus	53
	4 luku Valvontaviranomaiset	54
	5 luku Kuluttajaturvallisuusvalvonta	56

6 luku	Hallinnolliset pakkokeinot	61
7 luku	Erinäiset säännökset	67
8 luku	Neuvottelukunta	69
1.2	Rikoslaki	70
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	70
3	VOIMAANTULO	70
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	70
4.1	Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja	70
4.2	Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen	71
4.3	Lakiehdotuksen säätämisyjärjestys	71
	LAKIEHDOTUKSET	73
	Kuluttajaturvallisuuslaki	73
	Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta	86
	LIITE	88
	RINNAKKAISTEKSTI	88
	Laki rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta	88
	LIITE	90
	ASETUSLUONNOS	90
	Valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluksia koskevasta turvallisuusasiakirjasta	90

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Kansainvälisesti tuoteturvallisuuslainsäädännöllä tarkoitetaan sääntelyä, jonka avulla pyritään varmistamaan, että markkinoilla on vain turvallisia kulutustavaroita sekä estämään ennakolta vaarallisista kulutustavaroista aiheutuvia terveysvaaroja. Joissakin maissa, kuten Suomessa, sääntely koskee myös kuluttajapalveluja ja ulottuu terveysvaarojen ohella myös muulle omaisuudelle aiheutuviin vaaroihin.

Tuoteturvallisuuslainsäädännössä ei säännellä korvausvastuuta koskevia kysymyksiä. Tuoteturvallisuuslainsäädännössä ei myöskään lähtökohtaisesti säännellä kuluttajansuojalaissa säädettyistä kysymyksistä eikä rikosoikeudellisista kysymyksistä lukuun ottamatta säännöstä tuoteturvallisuusrikkomuksesta. Tuoteturvallisuussäätelyn ulkopuolelle jäävät myös muun muassa ympäristöhaitat, asiakkaan mahdollinen tyytymättömyys tavaraan tai palveluun sekä laatukysymykset siltä osin kuin kyse ei samalla ole tuoteturvallisuuteen liittyvistä asioista.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta

Suomessa on voimassa laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta (75/2004), joka tuli voimaan 16 päivänä helmikuuta 2004. Tämä laki korvasi aikanaan vuonna 1986 annetun tuoteturvallisuuslain (914/1986) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Vuoden 2010 alussa voimaan tullut laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta (1247/2009) liittyi tuoteturvallisuusvalvonnan viranomaisorganisaatiossa tapahtuneisiin muutoksiin ja samaan aikaan voimaan tullut laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta (1728/2009) kunnan

peruspalvelujen valtionosuudesta annettuun lakiin (1704/2009).

Kansanterveyslain (66/1972) 1 §:n (928/2005) mukaan laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on osa ympäristöterveydenhuoltoa, jolla tarkoitetaan yksilön ja hänen ympäristönsä terveydensuojelua. Näiden kahden lain lisäksi ympäristöterveydenhuoltoon kuuluvat terveydensuojelulaki (763/1994), elintarvikelaki (23/2006), toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annettu laki (693/1976), kemikaalilaki (744/1989) ja eläinlääkintähuoltolaki (685/1990).

Soveltamisala

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on tuoteturvallisuuden yleislaki. Sitä ei pääsäännön mukaan sovelleta silloin, kun muualla lainsäädännössä on tiettyjen kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta koskevaa sääntelyä. Jos tämä turvallisuutta koskeva sääntely erityislainsäädännössä ei kuitenkaan kata kaikkia turvallisuuskysymyksiä tai jos tässä erityislainsäädännössä ei edellytetä vähintään samaa turvallisuustasoa kuin yleislaissa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta, yleislakia voidaan soveltaa sellaisiin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta koskeviin seikkoihin, joihin erityislainsäädäntö ei tuo riittävää turvallisuustasoa.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/95/EY yleisestä tuoteturvallisuudesta on vastaavalla tavalla säädetty direktiivin soveltumisesta kulutustavariihin silloin, kun yhteisön lainsäädännössä ei ole kyseisten tavaroiden yleistä turvallisuutta koskevia erityissäännöksiä, joilla pyritään samaan tavoitteeseen. Direktiivin 1 artiklan 2 kohdan mukaan silloin, kun kyseessä ovat tavarat, joihin sovelletaan yhteisön lainsäädännössä asetettuja erityisiä turvallisuusvaatimuksia, tuoteturvallisuusdirektiiviä sovelletaan ainoastaan niihin seikkoihin ja vaaroihin tai vaaraluokkiin, joita kyseiset vaatimukset

eivät koske. Direktiivin sisältöä selvitetään tarkemmin jäljempänä.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta eroaa yleisestä tuoteturvallisuudirektiivistä siten, että direktiivin soveltuessa ainoastaan kulutustavaroihin sekä kuluttajapalveluiden yhteydessä kuluttajien käytettäväksi annettaviin tavaroihin laki kattaa nimensä mukaisesti myös kuluttajapalvelusten turvallisuuden. Tästä erosta huolimatta perusasetelma tuoteturvallisuutta koskevan yleislain sekä erityislakien välisestä suhteesta on sama kuin yleisessä tuoteturvallisuudirektiivissä tarkoitettu.

Jos siis joidenkin kulutustavaroiden tai kuluttajapalveluiden turvallisuudesta on säädetty erikseen jossain muussa lainsäädännössä, niihin sovelletaan tuota erityissääntelyä ja tällöin muun muassa tuon sääntelyn noudattamisen valvonta määräytyy erityislainsäädännön mukaisesti. Jos kuitenkin joitakin kulutustavaroita tai kuluttajapalveluksia koskeva erityissääntely on rajattu koskemaan esimerkiksi vain tiettyä osaa tavaroista tai palveluista tai vain niiden tiettyjä ominaisuuksia, laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta soveltuu siihen alueeseen, joka muuten jäisi sääntelemättä. Tätä lain ominaisuutta voi kuvata termillä ”turva-verkko”. Tämä tarkoittaa, että tämä lakia voidaan soveltaa tarvittaessa, jos muussa lainsäädännössä on turvallisuutta koskevia aukkoja.

Käytännössä laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta sekä sen nojalla annettu alemmanasteinen lainsäädäntö sisältävät varsin yleisellä tasolla olevia vaatimuksia, joten lain soveltuminen edellä kuvatulla tavalla johonkin sellaiseen kulutustavara- tai kuluttajapalveluryhmään, josta on erityissääntelyä, tulee kyseeseen lähinnä tilanteissa, jossa erityissääntely on rajattu koskemaan esimerkiksi vain tiettyä osaa kyseessä olevista kulutustavaroista tai kuluttajapalveluista. Sen sijaan erityislainsäädännössä asetettu, kaikkia kulutustavaroita tai kuluttajapalveluita koskeva yleinen vaatimus turvallisuudesta merkitsee lähtökohtaisesti, että erityissääntely itsessään on tältä osin riittävän kattavaa.

Lain soveltamisalaan ja soveltamiseen liittyy myös sääntely, jonka mukaan muun lain-

säädännön noudattamista valvovan viranomaisen on tässä valvonnassaan sovellettava niitä tämän lain säännöksiä, jotka koskevat elinkeinonharjoittajien velvollisuuksia sekä valvontaviranomaisten toimivaltuuksia ja oikeuksia, jollei kulloinkin kyseessä olevassa muussa lainsäädännössä ole säännöksiä, joita noudattamalla päästään vähintään samaan turvallisuustasoon. Kun joidenkin kulutustavaroiden tai kuluttajapalvelujen turvallisuudesta ja sen valvonnasta on säädetty erityislainsäädännössä, tuon lainsäädännön noudattamista valvovien niin kutsuttujen sektoriviranomaisten saattaa olla tarpeen valvonnassaan soveltaa mainittuja yleislain säännöksiä. Tapauskohtaisesti on kuitenkin arvioitava, onko tämä tarpeen, vai päästäänkö erityissääntelyyn sisältyvillä säännöksillä jo riittävään turvallisuustasoon.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain markkinavaltontaa ja hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä voidaan siten tietyin edellytyksin soveltaa myös silloin, kun on olemassa tuotekohtaista erityislainsäädäntöä. Kaikki jotakin tuoteryhmää koskeva erityislainsäädäntö ei välttämättä sisällä säännöksiä, joiden perusteella tämän erityislainsäädännön valvontaviranomainen voisi esimerkiksi määrätä, että tuote on hävitettävä tai että elinkeinonharjoittajan on järjestettävä palautusmenettely.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta koskee sekä sellaisia kulutustavaroita ja kuluttajapalveluksia, joita luovutetaan kuluttajille elinkeinotoiminnassa että kulutustavaroita ja kuluttajapalveluksia, joita muu palvelun tarjoaja luovuttaa muussa kuin elinkeinotoiminnassa kuluttajaan rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Muu palvelun tarjoaja tarkoittaa tässä julkista tai yksityistä oikeushenkilöä. Tältä osin soveltamisalaa on kuitenkin rajattu niin, että muulla palvelun tarjoajalla ei laissa tarkoiteta yleishyödyllistä yhdistystä siltä osin kuin se tarjoaa palveluksia jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Perusteena tälle rajaukselle on, että erityisesti sellaisille liikunnan, urheilun ja muun harrastustoiminnan piirissä toimiville yhdistyksille, joiden toiminta perustuu pääasiassa vapaaehtoistyöhön, muodostuisivat lain soveltamisalaan

kuuluvien palvelusten edellyttämät riskinarviointia koskevat velvoitteet käytännössä raskaiksi. Kyseisen tyyppiset tahot ovat kuitenkin usein tehneet toimintaa koskevaa turvallisuussuunnittelua ja lajiliitot, -järjestöt tai vastaavat ovat laatineet ohjeistusta tätä varten.

Vaarallisen ja turvallisen kulutustavaran ja kuluttajapalveluksen määritelmät

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain mukaan terveydelle vaarallisena pidetään kulutustavaraa, joka rakenteessaan tai koostumuksessaan olevan vian tai puutteellisuuden taikka tavaraa annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle. Terveydelle vaarallisena pidetään lain mukaan kuluttajapalvelusta, joka suorittamistapaansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palveluksessa käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden taikka palveluksesta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle.

Omaisudelle vaarallisena pidetään lain mukaan kulutustavaraa, joka terveysvaaran osalta mainittujen seikkojen vuoksi voi vahingoittaa toista esinettä tai omaisuutta. Omaisuudelle vaarallinen on lain mukaan kuluttajapalvelus, joka voi terveysvaaran osalta mainittujen seikkojen vuoksi vahingoittaa omaisuutta.

Turvallisena pidetään lain mukaan lähtökohtaisesti kaikkia sellaisia kulutustavaroita tai kuluttajapalveluksia, jotka eivät ole laissa määritellyllä tavalla vaarallisia.

Huolellisuusvelvollisuus

Laissa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta kuten tuoteturvallisuuslainsäädännössä yleensäkin on lähtökohdana, että toiminnanharjoittajien, elinkeinonharjoittajien ja muiden palveluntarjoajien on ensi sijassa huolehdittava siitä, että heidän valmistamansa, maahantuomansa, kaupan pi-

tämänsä tai luovuttamansa kulutustavarat taikka suorittamansa tai käytettäväksi saatamansa kuluttajapalvelukset ovat turvallisia. Laissa on toiminnanharjoittajille asetettu huolellisuusvelvollisuus, jonka mukaan heidän on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta ei aiheudu vaaraa kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan henkilön taikka palveluksen vaikutuspiiriin kuuluvan henkilön terveydelle tai omaisuudelle.

Toiminnanharjoittajille on myös asetettu velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle, jos he ovat saaneet tietoonsa, että lain soveltamisalaan kuuluvasta tavarasta tai palveluksesta aiheutuu vaaraa kuluttajan terveydelle ja omaisuudelle. Heidän on myös toimittava yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa vaaran torjumiseksi tämän sitä pyytävässä.

Valvonnassa on havaittu, että voimassa olevan lain 4 §:n mukaista ilmoitusvelvollisuutta ei aina noudateta. Vuonna 2008 lain 4 §:n mukaisia ilmoituksia tehtiin valvontaviranomaisille eli tuolloin Kuluttajavirastolle ja kuntien valvontaviranomaisille koko maassa yhteensä noin 140, niistä Kuluttajavirastolle 17 ja kunnan valvontaviranomaisille 123. Vuonna 2009 Kuluttajavirastolle tehtiin 31 ilmoitusta.

Huolellisuusvelvollisuuteen laajassa mielessä kuuluu myös, että toiminnanharjoittajan on annettava markkinoinnissaan kuluttajille ja kuluttajiin rinnastettaville henkilöille tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluksiin liittyvät vaarat. Valvontaviranomainen voi vaatia, että toiminnanharjoittajat antavat kuluttajille sopivalla tavalla tavaraan tai palvelukseen liittyvän vaaran torjumisen tai ehkäisemisen kannalta tarpeellisia käyttö tai toimintaohjeita, varoituksia tai muuta tietoa.

Vaatimuksenmukaisuuden arviointi

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa on säännöksiä vaatimuksenmukaisuuden arvioinnista. Laissa annetaan vahva oletama vaatimuksenmukaisuudesta niille kulutustavaroille ja kuluttajapalveluksille, jotka ovat sellaisten

yhdenmukaistettujen standardien mukaisia, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Kulutustavaran ja kuluttajapalveluksen vaarallisuutta arvioitaessa valvontaviranomaiset voivat lisäksi kiinnittää huomiota moniin muihin asiakirjoihin ja aineistoihin, kuten muihin kansallisiin ja kansainvälisiin standardeihin kuin niihin, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, Euroopan komission suosituksiin, valvontaviranomaisten ohjeisiin ja suosituksiin, tuoteturvallisuuteen liittyviin käytännesääntöihin sekä nykyiseen tietoon ja tekniikkaan, joissa tapahtuneet muutokset voidaan ottaa huomioon vaatimuksenmukaisuutta arvioitaessa. Kaikissa tapauksissa valvontaviranomainen voi kuitenkin käyttää lain mukaisia valvontavaltuuksiaan, jos osoittautuu että kulutustavara tai kuluttajapalvelus on terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen, vaikka se olisikin edellä mainittujen vaatimuksenmukaisuuden arvioinnissa käytettävien perusteiden mukainen.

Valvontaviranomaiset

Turvatekniikan keskus valvoo kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista sekä suunnittelee, ohjaa ja kehittää valvontaa.

Tullilaitos valvoo kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten suorittamisen yhteydessä käytettävien tavaroiden maahantuonnissa sekä viennissä ja kauttakuljetuksessa sekä suunnittelee ja ohjaa valvontaa tältä osin. Maahantuonnilla, maastaviennillä ja kauttakuljetuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä kuljettamista rajojen yli muutoin kuin EU:n ja Euroopan talousalueen sisällä.

Aluehallinnossa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamisen valvonta ja valvonnan ohjaus kuuluu aluehallintovirastolle.

Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain ja sen nojalla an-

nettujen säännösten ja päätösten noudattamista. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jota kutsutaan laissa kunnan valvontaviranomaiseksi. Valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa väliaikaisen kiellon ja tiettyiltä osin kiellon osalta edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä tällaisen sopimuksen toisen kuntayhtymän kanssa, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Viranomaisen, joka valvoo muun lainsäädännön nojalla sellaisten kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta, joita laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta ei koske, voi tarvittaessa, kuten edellä on todettu, soveltaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia. Erityislainsäädännön valvontaviranomaisen on valvonnassaan noudatettava niitä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain säännöksiä, jotka koskevat elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia sekä valvontaviranomaisten toimivaltuuksia ja oikeuksia, jollei kysymyksessä olevassa muussa lainsäädännössä ole säännöksiä, joita noudattamalla päästään vähintään samaan turvallisuustasoon.

Valvontaviranomaisten velvollisuudet ja valvonnan suunnittelu

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain mukaan valvontaviranomaisten on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Turvatekniikan keskuksen on laadittava kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen valvontaohjelma. Ohjelmassa määritellään tarkastukset, valvonta-

kohdetyyppien tarkastustiheydet ja esitetään valtakunnallinen näytteenottosuunnitelma. Ohjelmassa esitetään myös valvontakohdetyyppien riskinarvioinnin perusteet sekä menetelmät ohjelman toteutumisen arviointia varten.

Tuoteturvallisuusvalvonnan valtakunnallinen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon yhteistä valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa edellä mainituissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Kunnan on kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain mukaan laadittava kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten valvontaa varten valvontasuunnitelma siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja ehkäisee kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluksiin liittyviä vaaroja ennalta. Valvontasuunnitelmassa on ainakin määritettävä suoritettavat tarkastukset, valvontakohteiden tarkastustiheys. Siinä on myös oltava näytteenottosuunnitelma sekä arvioitava valvontasuunnitelman toteutumista.

Valvontaviranomaisen oikeus saada tietoja ja tehdä tarkastuksia

Toiminnanharjoittajien on annettava valvontaviranomaiselle tämän määräämässä ajassa lain noudattamisen valvonnassa tarpeelliset tiedot, erityisesti siltä osin kuin ne ovat tarpeen tavaroiden ja palvelusten yksilöimiseksi ja tarvittaessa niiden jäljittämiseksi, sekä valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa vaadittaessa esitettävä viranomaiselle tarkastusta varten kirjanpitoa, kirjeenvaihtonsa ja varastonsa sekä annettava tehtävän suorittamisessa tarpeellinen apu.

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä alueelle, huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos.

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa ku-

lutustavaroista tai kuluttajapalveluksista näytteitä, jos se on lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellista. Valvontaviranomainen voi käyttää näytteiden ottamisessa ulkopuolista asiantuntijaa.

Valvonnasta perittävät maksut

Kunta perii toiminnanharjoittajalta kunnan hyväksymän taksan mukaisen maksun edellä mainittuun kunnan valvontasuunnitelmaan kuuluvista tarkastuksista. Kunnan tulee määrittellä suoritteistaan perimät maksut siten, että ne vastaavat enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Turvatekniikan keskuksen on mahdollista periä valvonnassaan näyte- ja testauskustannukset, jos tuote ei täytä sille asetettuja vaatimuksia. Tullilaitoksen valvonnastaan perimistä maksuista on säädetty valtiovarainministeriön asetuksella tullilaitoksen suoritteiden maksullisuudesta (1427/2006).

Valvontakeinot eli hallinnolliset pakkokeinot

Jos kulutustavaraan tai kuluttajapalvelukseen liittyvä vaara terveydelle tai omaisuudelle voidaan tehokkaasti torjua tai ehkäistä taikka vaaran suuruutta olennaisesti vähentää korjaus-, oikaisu- tai tiedottamistoimenpitein, valvontaviranomainen voi määrätä, että elinkeinoharjoittajan tai muun palvelun tarjoajan on toteutettava tällaiset toimenpiteet valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa ja määräämällä tavalla. Valvontaviranomainen voi myös määrätä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella taikka että toiminnanharjoittajan toiminta keskeytetään tai kielletään. Jälkimmäinen virke liittyy tilanteisiin, joissa elinkeinoharjoittaja tai muu palvelun tarjoaja ei ryhdy määräajassa korjaus-, oikaisu- tai tiedottamistoimenpiteisiin.

Turvatekniikan keskus tai muun lainsäädännön valvontaviranomainen voivat kieltää elinkeinoharjoittajaa valmistamasta tai suorittamasta kulutustavaraa tai kuluttajapalvelusta, pitämästä niitä kaupan, myymästä tai luovuttamasta muutoin elinkeinotoiminnan yhteydessä, jos kulutustavara tai kuluttajapalvelus on terveydelle tai omaisuudelle vaa-

rallinen tai kieltää muun palvelun tarjoajaa luovuttamasta sitä kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden käytettäväksi. Samalla nämä viranomaiset voivat määrätä, että elinkeinonharjoittajan on tehokkaasti ja välittömästi poistettava vaaralliset kulutustavarat markkinoilta sekä määrätä palveluksen tarjoavan elinkeinonharjoittajan tai muun palvelun tarjoajan huolehtimaan siitä, että vaarallisia kuluttajapalveluksia ei enää tarjota. Tulliviranomainen voi kieltää kulutustavaran tai kuluttajapalveluksen suorittamisen yhteydessä käytettävän tavaran maahantuonnin näillä samoilla perusteilla.

Alue- ja paikallishallinnon valvontaviranomaisten toimivaltaa kiellon määräämisen on rajoitettu. Myös aluehallintoviraston ja kunnan valvontaviranomainen voi määrätä edellä tarkoitetun kiellon ja määräyksen, jos kulutustavara ja kuluttajapalvelus taikka niistä annetut tiedot eivät ole kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain nojalla annettujen säännösten mukaisia. Tämä tulee siis kysymykseen vain silloin, kun lain nojalla on annettu alemmanasteisia säädöksiä, kuten valtioneuvoston asetus tai on säädetty jotakin tuote- tai palvelusryhmää koskevista turvallisuusvaatimuksista.

Lelujen turvallisuudesta annetussa laissa (287/1997) ja kosmeettisista valmisteista annetussa laissa (22/2005) on valvonnan osalta viitattu kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun lakiin. Lisäksi mainituissa laeissa on säädetty edellä kuvatusta poikkeavasti siten, että alue- ja paikallishallinnon valvontaviranomaisten toimivaltuuksia ei ole rajoitettu vastaavalla tavalla.

Jos kieltoon on liitetty määräys siitä, että vaaralliset kulutustavarat on poistettava markkinoilta tai määräys huolehtia siitä, että vaarallisia kuluttajapalveluksia ei enää tarjota kuluttajille, elinkeinonharjoittajan tai muun palvelun tarjoajan on annettava kiellon määränneelle valvontaviranomaiselle tämän määräämässä ajassa selvitys siitä, millä tavoin hän on toimeenpannut määräyksen.

Jos on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelus on laissa säädetyllä tavalla terveydelle vaarallinen, valvontaviranomainen voi määrätä kiellon väliaikaisena. Väliaikainen kiello on voimassa, kunnes asia lopulli-

sesti ratkaistaan. Jos aluehallintovirasto tai kunnan valvontaviranomainen määrää väliaikaisen kiellon sellaisessa tapauksessa, että tällä viranomaisella ei ole oikeutta määrätä kielloa, sen on saatettava väliaikaista kielloa koskeva määräyksensä tiedoksi Turvatekniikan keskukselle 14 päivän kuluessa. Turvatekniikan keskus ottaa näissä tapauksissa kantaa siihen, onko tilanteessa tarpeen antaa lain 23 §:ssä tarkoitettu kiello.

Kun väliaikainen kiello on asetettu, on kiellosta päätettävä ensi tilassa.

Jos kulutustavara tai kuluttajapalvelus voi aiheuttaa vakavan terveysvaaran, Turvatekniikan keskus ja tulliviranomainen voivat kiellon lisäksi kielloa sen tai kuluttajapalveluksen yhteydessä käytetyn tavaran maastaviennin tai kuljettamisen maan kautta.

Jos edellä mainittuja kielloja ja määräyksiä ei voida pitää riittävinä, Turvatekniikan keskus tai tulliviranomainen taikka lain 12 §:ssä tarkoitettu muun lainsäädännön valvontaviranomainen voi määrätä elinkeinonharjoittajan tai muun palvelun tarjoajan hallussa olevan tavaran hävitettäväksi, tai, jos tätä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, määrätä, miten tavaran suhteen on muutoin meneteltävä.

Turvatekniikan keskuksella ja laissa tarkoitettulla muun lainsäädännön valvontaviranomaisella on myös mahdollisuus määrätä elinkeinonharjoittajan toimeenpanemaan palautusmenettelyn. Tämä tarkoittaa kulutustavaroiden ollessa kysymyksessä, että valvontaviranomainen määrää elinkeinonharjoittajan ryhtymään toimenpiteisiin, jotka koskevat jo kuluttajan hallussa olevaa kulutustavaraa. Tällainen määräys voi tarkoittaa 1) elinkeinonharjoittajan velvoittamista korjaamaan vaarallinen tavara niin, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista tai harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva vaara poistuu, 2) elinkeinonharjoittajan velvoittamista ottamaan takaisin kuluttajalta vaarallinen tavara sekä antamaan sen tilalle samanlainen tai samankaltainen tavara, joka ei ole vaarallinen tai 3) elinkeinonharjoittajan velvoittamista purkamaan kaupan. Vaihtoehtoina palautusmenettelyssä ovat siten tavaran korjaaminen, vaihto tai kaupan purku, silloin kun kysymys on vaarallisesta kulutustavarasta.

Kuluttajapalveluksen ollessa kysymyksessä Turvatekniikan keskus ja muun lainsäädännön valvontaviranomainen voi palautusmenettelyssä määrätä elinkeinonharjoittajan tai muun palvelun tarjoajan palvelun korjaamiseen tai sopimuksen purkuun. Korjaaminen merkitsee toimenpiteitä, joiden avulla kuluttajapalveluksen suorittamistavassa tai sen suorittamisen yhteydessä käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva vaara poistuu. Purkamisen merkitsee, että kuluttajapalvelusta koskeva sopimus puretaan eli sopijapuolet saatetaan asemaan, jossa he olivat ennen sopimuksen tekoa.

Edellä mainittu hävittämismääräys voidaan antaa myös niiden tavaroiden osalta, jotka kuluttajat palauttavat elinkeinonharjoittajalle tai muulle palvelun tarjoajalle palautusmenettelyssä.

Palautusmenettelyä koskeva määräys on pääsäännön mukaan kytketty kieltopäätökseen eli jos on annettu kielto, voidaan antaa määräys palautusmenettelystä. Kuitenkin määräys palautusmenettelyyn voidaan antaa myös siinä tapauksessa, että kieltoa ei voida määrätä, koska kysymyksessä olevia kulutustavaroita ei enää ole elinkeinonharjoittajilla tai kuluttajapalvelusten ollessa kysymyksessä silloinkin, kun elinkeinonharjoittaja tai muu palvelun tarjoaja ei enää suorita kysymyksessä olevia kuluttajapalveluksia. Tällaiseen poikkeukselliseen palautusmenettelymääräykseen, jota ei kytketä kieltoon, on lain mukaan kuitenkin oltava painavia syitä.

Kieltoja ja määräyksiä on lain mukaan tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Valvontaviranomainen voi asettaa uhkasakon myös tietojen antamista ja asiakirjojen esittämisvelvollisuutta koskevien toiminnanharjoittajien velvoitteiden ollessa kysymyksessä.

Poliisin on annettava valvontaviranomaiselle virka-apua laissa tai sen nojalla säädettyjen tehtävien suorittamiseen.

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapitovelvollisuuden estämättä kulutustavaroiden

ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain mukaisia tehtäviä suoritettaessa saatuja salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja saa luovuttaa valvontaviranomaiselle valvontatehtävää varten sekä syyttäjä ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi.

Rangaistussäännökset

Rangaistus vastoin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveystorjunnasta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä. Rangaistus voi olla sakko tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 36 §:ssä tarkoitettua tuoteturvallisuusrikkomuksesta on kysymys, kun joku tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo laissa tarkoitettua kieltoa tai määräystä. Rangaistus on sakko.

Se, joka rikkoo laissa määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

Valtuutus alemmanasteisten säädösten antamiseen

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa on 40 §:ssä valtuutussäännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää kulutustavaroille ja kuluttajapalveluksille asetettavista vaatimuksista terveyden ja omaisuuden suojaamiseksi.

Lain ja sitä edeltävän tuoteturvallisuuslain nojalla on annettu useita asetuksia ja aikaisemmin myös valtioneuvoston päätöksiä, muun muassa valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004), asetus elintarvikkeita jäljittelevistä vaarallisista tuotteista (359/1991), asetus pehmustettujen istuinhuonekalujen paloturvallisuusvaatimuksista (743/1990) sekä valtioneuvoston asetus dimetyyli-fumaraatti-nimistä biosidia sisältävien kulutustavaroiden markkinoille saattamisen ja markkinoilla saataville asettamisen

kieltämisestä (251/2009).

Lain noudattamisen valvonta

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain mukaan Turvatekniikan keskus, tullilaitos, aluehallintovirastot ja kuntien tuoteturvallisuusvalvontaviranomaiset valvovat lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista, kukin omalla alueellaan. Kuntien valvontaviranomaiset tekevät valvontaa kunnan alueella ja aluehallintovirastot kukin alueellaan. Turvatekniikan keskus suorittaa valvontaa koko maan alueella. Lisäksi Turvatekniikan keskus ja aluehallintovirasto ohjaavat valvontaa, aluehallintovirasto toimialueellaan ja Turvatekniikan keskus valtakunnallisesti. Käytännössä aluehallintovirastoja edeltäneiden lääninhallitusten suorittama valvonta on ollut määrältään sangen vähäistä ja Turvatekniikan keskukselle siirrettyjä valvontatehtäviä aikaisemmin hoitanut Kuluttajavirasto sekä kunnat ovat vastanneet paljolti valvonnan suorittamisesta. Resursseja valvontaan on käytetty seuraavasti: Kuluttajavirasto vuonna 2009 kaikkiaan 12 henkilötyövuotta sekä vuonna 2008 lääninhallitukset yhteensä 2,7 henkilötyövuotta ja kunnat eli tuolloin kaikkiaan noin 190 valvontayksikköä yhteensä 22 henkilötyövuotta.

Kuluttajavirastolle tuli vuonna 2009 kaikkiaan 434 ilmoitusta ja valitusta tuoteturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Niistä 376 koski tavaroita ja 58 palveluja.

Kuluttajavirasto toteutti vuonna 2009 kaikkiaan 10 valvontahanketta, joista 9 kohdistui tavaroihin ja 1 palveluihin. Tavaroita koskevat hankkeet koskivat formaldehydia vauvojen hoitoalustoissa, elintarvikejäljitelmiä, kelluntahaalareita, muita esineitä muistuttavia savukkeensyöttimiä (niin sanotut novelty-syöttimet), tulitikkuja, pienten lasten puuleluja, lastenvaatteiden naruja ja nyörejä, puutarhatuoleja sekä joululeluja. Palveluhanke koski ohjelmopalveluja.

Kunnissa tuoteturvallisuusvalvontaa suoritetaan valvontasuunnitelman mukaan säännöllisenä valvontana, jota tuetaan keskus ja aluehallinnon järjestämin valvontaprojektein. Käytäntönä on ollut, että Kuluttajavirasto on järjestänyt vähintään yhden valtakunnallisen

valvontaprojektin vuodessa, minkä lisäksi aluehallinnossa eli lääneissä on järjestetty alueellisia valvontaprojekteja. Lisäksi kunnissa käsitellään valvontaviranomaisille tulevia ilmoituksia.

Tulli valvoo EU:n ulkopuolisista maista tuotavien kulutustavaroiden turvallisuutta. Vuonna 2009 Tullilaboratoriossa tutkittiin 1 774 tuoteturvallisuuslainsäädännön alaista tavaraerää. Näistä määräysten vastaisiksi osoitettiin 268 (15,1 %) tavaraerää. Lisäksi tutkittiin 745 tavaraerää, jotka olivat elintarvikelainsäädännön alaisia elintarvikekontaktimateriaaleja tai -tarvikkeita. Tuoteturvallisuuslainsäädännön noudattamisen valvonta kohdistuu erityisesti leluihin, tekstiileihin, ihon kanssa kosketukseen joutuviin tarvikkeisiin, kosmetiikkaan ja kynttilätuotteisiin. Erityisenä painopistealueena olivat lelut, joita tutkittiin 523 tavaraerää Tullin ottamia omia näytteitä. Näistä 20 % todettiin tutkimuksissa määräysten vastaisiksi. Vuonna 2009 kulutustavaroita tutkivan jaoston henkilöstöresurssit olivat 9,5 henkilötyövuotta. Lisäksi valvontaan osallistui näyttötoimittajia sekä näytteiden kirjaamiseen ja kuljettamiseen osallistuneita henkilöitä. Myös mikrobiologinen yksikkö osallistui kulutustavaravalvontaan erityisesti kosmetiikan ja nestettä sisältävien lelujen osalta. Tullin suorittamalle valvonnalle on ominaista, että näytteet otetaan ja valvontatoimenpiteet suoritetaan maahantuontivaiheessa ennen kuin tavaraerä on levinnyt kaupan varastoihin ja hyllyihin kuluttajien saataville. Lisäksi Tullilaboratorio edisti tuoteturvallisuutta tutkimalla kulutustavaranäytteitä muiden viranomaisten ja elinkeinonharjoittajien toimeksiannosta.

Käytännössä valvonnassa on jo vuosia varsin vakiintuneesti noudatettu työnjakoa, jonka mukaan keskushallinnon valvontaviranomainen, aikaisemmin Kuluttajavirasto ja vuoden 2010 alusta lukien Turvatekniikan keskus valvoo pääasiassa kulutustavaroiden turvallisuutta ja kunnan valvontaviranomaiset kuluttajapalvelusten turvallisuutta. Tämä työnjako on aikaisemmin vahvistettu myös Kuluttajaviraston vuosittain julkaisemassa tai päivittämässä tuoteturvallisuusvalvonnan valtakunnallisessa valvontaohjelmassa, viimeksi vuosien 2008—2010 ohjelmassa. Työnjako on ollut toimiva useasta syystä.

Kulutustavarat ovat usein myynnissä maanlaajuisesti, joten on tarkoituksenmukaista, että niiden turvallisuuden valvontaa suorittaa taho, jolla on toimivalta koko maan osalta. Lisäksi keskushallinnossa on useita kulutustavararyhmiä koskevaa valvonnassa tarvittavaa erityisosaamista, esimerkiksi kun on kysymys lelujen turvallisuuteen sovellettavista vaatimuksista.

Kuluttajapalveluiden valvonnassa puolestaan on etua siitä, että myös valvontaviranomainen on paikallinen ja tuntee muun muassa palveluntarjoajan sekä ympäristön, jossa palvelua tarjotaan. Toisaalta kunkin kunnan valvontaviranomaisella on riittävä toimivalta kunnan alueella toimiviin palveluntarjoajiin kohdistettavaan valvontaan. On todettu, että noudattamalla mainittua työnjakoa keskushallinnon valvontaviranomaisen ja kuntien valvontaviranomaisten kesken saadaan valvontaan käytettävissä olevat resurssit hyödynnettyä tehokkaimmin.

Kuitenkin on pidetty perusteltuna, että myös aluehallinnon ja kunnan valvontaviranomaisilla on laissa säädetty mahdollisuus käyttää valvontakeinoja vaarallisiin kulutustavaroihin. Tämä tekee mahdolliseksi puuttua tavaroihin, joita käytetään kuluttajapalvelun suorittamisen yhteydessä sekä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin silloin, kun on kysymys paikallisesta valmistuksesta tai maahantuonnista. Myös silloin, kun keskushallinnon viranomainen on määrännyt myyntikiellon tai toiminnanharjoittajan ryhtymään palautusmenettelyyn, voidaan tarvittaessa paikallistasolla varmistua siitä, että toiminnanharjoittaja on täyttänyt velvollisuutensa.

Lain soveltamisalaan kuuluvia ja siis ensisijaisesti kuntien valvonnassa olevia, kuluttajapalveluksia tarjoavia kohteita on tuoteturvallisuusvalvonnan vuotta 2008 koskevan tietojenkeruun mukaan noin 55 000. Näistä noin 21 000 kohdetta kuuluu tuoteturvallisuusvalvonnassa määritettyihin niin sanottuihin painopistealueisiin, joihin liittyy joko palvelun luonteen tai esimerkiksi sen tyypillisen käyttäjäryhmän vuoksi erityisiä tai keskimääräistä suurempia riskejä. Tällaisiin kohteisiin kohdistetaan säännöllistä valvontaa muita kohteita enemmän. On kuitenkin todennäköistä, etteivät kaikki olemassa ole-

vat kuluttajapalveluksia tarjoavat kohteet kuitenkaan sisälly mainittuihin lukuihin, vaan palveluntarjoajien kokonaismäärän voidaan olettaa olevan huomattavasti suuremman.

Viranomaisen, joka valvoo muun lainsäädännön nojalla sellaisten kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta, joita laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta ei koske, voi tarvittaessa soveltaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia. Lainsäädännön noudattamisen valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta on esimerkiksi tulkintaa koskevissa epäselvyytilanteissa pidettävä lähtökohtana ja tavoitetasona sitä, että kunkin kulutustavara tai kuluttajapalveluryhmän turvallisuuden valvontaa hoitavat ensisijaisesti kyseisen erityissääntelyn mukaiset valvontaviranomaiset. Tämä on johdonmukainen lähtökohta muun muassa sen vuoksi, että laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on tarkoitettu edellä kuvatulla tavalla niin kutsutuksi turvaverkoksi, jota voi koska tahansa tulla tarve soveltaa mitä erilaisimpiin kulutustavara ja kuluttajapalvelutyyppeihin, joihin ei sovelleta muuta sääntelyä.

2.1.2. Laki eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle

Samassa yhteydessä kuin säädettiin laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta säädettiin myös laki eräiden vakavaa vaaraa aiheuttavien tuotteiden markkinoille saattamista, kaupan pitämistä ja käyttöä rajoittavien toimenpiteiden ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle (76/2004). Tämän lain on korvannut laki eräiden riskin aiheuttavien tuotteiden markkinavalvontaan liittyvien tietojen ilmoittamisesta Euroopan yhteisöjen komissiolle (1197/2009), joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Uudella lailla on pantu täytäntöön sekä yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY että akkreditointia ja markkinavalvontaa kokevan Euroopan parlamentin ja

neuvoston asetuksen (EY) N:o 765/2008 säännökset yhteisön nopeasta tietojenvaihtojärjestelmästä sekä mainitun asetuksen jäsenvaltioille asettamat yleisen tiedottamisen tukijärjestelmää koskevat velvoitteet.

Laki koskee ilmoituksia Suomessa toteutetuista toimenpiteistä tapauksissa, joissa tuotteiden markkinoille saattamista, kaupan pitämistä tai käyttöä rajoitetaan sen vuoksi, että tuote aiheuttaa vakavan riskin. Lakia ei sovelleta ilmoituksiin elintarvikkeiden, lääkeaineiden eikä lääkinnällisten laitteiden markkinoille saattamista, kaupan pitämistä tai käyttöä rajoittavista toimenpiteistä, koska näissä tuoteryhmissä on omat rinnakkaiset eurooppalaiset ilmoitusjärjestelmänsä.

Lain mukaan Turvatekniikan keskus lähettää tätä koskevat ilmoitukset komissiolle. Toimivaltaisilla markkinavalvontaviranomaisilla on velvollisuus ilmoittaa viipymättä Turvatekniikan keskukselle toimenpiteistään, jotka koskevat vakavan riskin aiheuttavia tuotteita.

Turvatekniikan keskus myös vastaanottaa komission ilmoitukset muiden jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä, jotka koskevat vakavan riskin aiheuttavia tuotteita, ja välittää ne toimivaltaisille markkinavalvontaviranomaisille.

Markkinavalvontaviranomaisen on ilmoitettava viipymättä Turvatekniikan keskukselle, onko Suomessa ryhdytty toimenpiteisiin komissiosta saadun muussa jäsenvaltiossa toteutettua toimenpidettä koskevan ilmoituksen takia ja mitkä nämä toimenpiteet ovat. Turvatekniikan keskus lähettää nämä tiedot kansallisena yhteyspisteenä komissiolle.

Vuonna 2009 kansallisena yhteyspisteenä toimivaan Kuluttajavirastoon tuli Rapex-ilmoituksia 1 642. Suomen valvontaviranomaiset tekivät Rapex-järjestelmään yhteensä 62 ilmoitusta vuonna 2009.

2.2 Tuoteturvallisuuslainsäädäntö muissa pohjoismaissa sekä EU:ssa

2.2.1 Ruotsi

Ruotsin tuoteturvallisuuslaki (produktsäkerhetslag, 2004:451) tuli voimaan 1.7.2004. Siihen liittyy myös samaan aikaan annettu tuoteturvallisuusasetus (produktsäkerhetsför-

ordning, 2004:469).

Soveltamisala

Tuoteturvallisuuslakia sovelletaan tavaroihin ja palveluihin, joita tarjotaan elinkeinotoiminnassa tai julkisessa toiminnassa. Edellytyksenä on, että tavara tai palvelu on tarkoitettu kuluttajille tai että voidaan olettaa, että kuluttajat käyttävät tavaraa tai palvelua.

Lain alkusäännöksissä todetaan, että siinä elinkeinonharjoittajille asetettavat velvollisuudet koskevat myös julkisessa toiminnassa tarjottavia tavaroita ja suoritettavia palveluja.

Tuoteturvallisuuslaki on yleislaki, jota ei sovelleta tavaroihin ja palveluihin, joista on erityislainsäädäntöä, jos erityislainsäädännössä päästään samaan turvallisuustasoon.

Elinkeinonharjoittajan velvollisuudet

Ruotsin tuoteturvallisuuslaissa on elinkeinonharjoittajan velvollisuuksista säädetty verrattain yksityiskohtaisesti. Lain 13 §:n mukaan tavaran valmistajan tai palvelun suorittajan on annettava tarpeelliset tiedot, joiden avulla kuluttaja voi arvioida tavaraan tai palveluun liittyvät riskit ja suojautua niitä vastaan. Ilmiselvistä riskeistä ei tietoa kuitenkaan tarvitse antaa. Pykälään sisältyy valtuus antaa tarkempia säännöksiä tietojen antamisesta alemmanasteisissa sääädöksissä.

Vaarallisen tavaran valmistajan tai vaarallisen palvelun suorittajan on lain 14 §:n mukaan viipymättä ilmoitettava vahingonvaarasta, jos tämä on tarpeen tapaturmien ehkäisemiseksi. Tieto on annettava sellaisella tavalla, että sen voidaan olettaa tulevan asianosaisten tietoon, kuten ilmoittamalla heille suoraan, lehti-ilmoituksin tai muuta markkinointiviestintää käyttäen. Tiedottamisen on oltava laajuudeltaan kohtuullisessa suhteessa tarpeeseen ehkäistä onnettomuuksia.

Lain 15—19 §:ssä on säännöksiä elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta ryhtyä palautusmenettelyyn. Tavaroiden osalta valmistajan on tietyin edellytyksin tarjottava kuluttajalle mahdollisuutta tavaran korjaamiseen, vaihtoon tai kaupan purkuun. Takaisin palautettavat tavarat on valmistajan hävitettävä, jos tavara on erityisen vaarallinen. Palvelun osalta vaihtoehtoina ovat korjaaminen oma-

toimisesti tai korvauksen antaminen kuluttajalle, jotta tämä voi korjauttaa palveluun liittyvän seikan käyttäen apunaan jotakin muuta tahoa. Palveluun liittyvä korjaaminen voi koskea myös tavaraa, jota käytetään palvelun suorittamisen yhteydessä.

Palautusmenettelyssä on menettelyyn liittyvät yksityiskohdat määritettävä niin, että kuluttajan voidaan olettaa hyväksyvän hänelle tehdyn tarjouksen. Tarjottava korjaava toimenpide on suoritettava kohtuullisessa ajassa ja niin, ettei kuluttajalle koidu tästä olennaisia kustannuksia tai olennaista haittaa.

Valmistajalle asetetaan lain 20 §:ssä velvollisuus ennalta ehkäisevään tuoteturvallisuustyöhön. Valmistajan on tunnettava tarjoamiinsa tai aikaisemmin tarjoamiinsa tavaroihin liittyvät vahingonvaarat. Tämän vuoksi valmistajan on:

1) merkittävä tavaraan tai sen pakkaukseen valmistajan nimi ja osoite sekä viittaus tavaraan tai tavaraerään, jollei tällainen merkintä ole selvästi tarpeeton,

2) tarkastettava vahingonvaaroja koskevat valitukset ja pidettävä niistä rekisteriä.

Tuoteturvallisuuslain valvontaviranomaiset

Tuoteturvallisuuslain valvontaviranomaisista on säännöksiä tuoteturvallisuusasetuksessa. Sen 3 §:n mukaan Kuluttajavirasto (Konsumentverket) valvoo lain ja sen nojalla annettujen säädösten noudattamista. Valtion viranomainen, joka muun säädöksen nojalla valvoo tuoteturvallisuutta tiettyjen tavaroiden, palvelujen tai riskien osalta, on myös tuoteturvallisuuslain ja sen nojalla annettujen alemmanasteisten säädösten valvontaviranomainen.

Määräykset, kiellot ja muut hallinnolliset pakkokeinot

Valvontaviranomainen voi lain 27 §:n mukaan antaa tarpeellisia kieltoja ja määräyksiä yksittäisissä tapauksissa, joissa on kysymys tämän lain ja sen nojalla annettujen säädösten noudattamisesta.

Kielto voidaan antaa myös silloin, kun tavara tai palvelu täyttää ne vaatimuksenmukaisuuden arvioinnin perusteet, joihin lain 11 ja 12 §:ssä on viitattu, jos osoittautuu, että

tavara tai palvelu on vaarallinen.

Lain 28 §:n mukaan tavaran tarjonta ja luovuttaminen voidaan kieltää toistaiseksi, jos sen voidaan olettaa olevan vaarallinen. Tällainen päätös ei saa olla voimassa pidempään kuin mikä on välttämätöntä tarpeellisten tutkimusten ja arviointien saamiseksi käyttöön.

Lain 29 §:n mukaan valvontaviranomainen voi kieltää elinkeinonharjoittajaa viemästä tavaraa toiseen Euroopan talousalueen maahan tai sen maastaviennin, jos tavara on erityisen vaarallinen.

Määräys tai kiello voidaan kohdistaa lain 30 §:n mukaan jokaiseen elinkeinonharjoittajaan, joka tarjoaa tai on tarjonnut taikka jolla on hallussaan tai on ollut hallussaan vaarallinen tavara tai palvelu, tai johonkin tai joihinkin elinkeinonharjoittajiin. Tässä kiinnitetään erityisesti huomiota siihen:

1) kenellä on parhaat edellytykset täyttää ne tavoitteet, johon määräyksellä pyritään,

2) kuka on tuonut tavaran tai palvelun ensimmäisen kerran markkinoille Ruotsissa, ja

3) millä tavalla määräys vaikuttaa elinkeinonharjoittajan toimintaan.

Lain 31 §:n mukaan määräystä tai kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se ole erityisistä syistä tarpeetonta.

Lain 32 §:n mukaan valvontaviranomaisen on pyrittävä neuvottelemalla siihen, että elinkeinonharjoittaja ryhtyy vapaaehtoisesti tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tätä ei sovelleta, jos asia on luonteeltaan kiireellinen tai on olemassa muita syitä olla ryhtymättä neuvotteluihin.

Seuraamusmaksu

Tuoteturvallisuuslain 37 §:n mukaan elinkeinonharjoittajalle on asetettava seuraamusmaksu (sanktionsavgift), jos elinkeinonharjoittaja tai joku hänen lukuunsa tahallaan tai huolimattomuudesta on rikkonut:

– lain 7 §:ää vastaan, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan tarjoamien tavaroiden ja palvelujen on oltava turvallisia,

– lain 13—19 §:ää vastaan, joissa on yksityiskohtaisempia säännöksiä valmistajien velvollisuuksista antaa tietoja ja ryhtyä palautusmenettelyyn,

– lain 20 §:n 2 momenttia vastaan, jossa on säännöksiä valmistajan velvollisuuksista ta-

varoiden merkitsemiseen ja rekisterin pitämiseen vahingoista,

– lain 21 §:n 2 momenttia vastaan, jossa on säännöksiä jakelijoiden velvollisuuksista antaa valmistajille tietoja tavaroiden riskeistä sekä säilyttää aineistoa, jonka avulla tavaroiden alkuperä voidaan selvittää

– lain 23 §:ää vastaan, joka koskee elinkeinonharjoittajan velvollisuutta ilmoittaa valvontaviranomaiselle, kun hän on saanut tietoa tarjoamaansa tai aikaisemmin tarjoamaansa tavaraan tai palveluun liittyvästä vaarasta, taikka

– lain 36 §:ää vastaan. Tässä pykälässä on säännöksiä niistä kansallisista säädöksistä, joilla pannaan täytäntöön yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin 13 artiklan nojalla annetut komission päätökset.

Seuraamusmaksua ei voida asettaa, jos tämän lain nojalla on asetettu uhkasakolla vahvistettu määräys tai kielto.

Seuraamusmaksusta päättää lain 39 §:n mukaan lääninoikeus valvontaviranomaisen hakemuksen perusteella.

Seuraamusmaksu on lain 40 §:n mukaan vähintään viisituhatta kruunua (SEK) ja enintään viisi miljoonaa kruunua. Seuraamusmaksu ei saa ylittää 10 % elinkeinonharjoittajan vuosiliikevaihdosta. Jos seuraamusmaksu kohdistetaan usealle elinkeinonharjoittajalle, maksun suuruus määrätään kunkin osalta erikseen. Seuraamusmaksusta päätettäessä kiinnitetään huomiota erityisesti siihen, kuinka vakavasta säännösten rikkomisesta on kysymys ja miten merkittävä on se säännös, jota on rikottu.

2.2.2 Norja

Laki tuotteiden ja kuluttajapalveluiden valvonnasta (tuotevalvontalaki) (Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester, produktkontrollen) annettiin vuonna 1976 (11 juni 1976 nr. 79). Lakia on muutettu useaan otteeseen sen säätämisen jälkeen.

Soveltamisala

Lain tavoitteena on:

a) ehkäistä tuotteista ja kuluttajapalveluista aiheutuvia terveysvaaroja ja huolehtia siitä,

että kulutustuotteet ja kuluttajapalvelut ovat turvallisia,

b) ehkäistä tuotteiden aiheuttamaa ympäristöhaittoja, muun muassa ekosysteemin häiriöitä, pilaantumista, jätteitä, melua ja vastaavia haittoja,

c) ehkäistä ympäristöhaittoja edistämällä tuotteiden energiatehokkuutta.

Lain soveltamisala on siten tuntuvasti laajempi kuin muissa Pohjoismaissa.

Velvollisuus säilyttää kuluttajatuotteita koskevia asiakirjoja jäljitettävyyttä varten

Lain 5 a §:n mukaan on jokaisella, joka osallistuu kuluttajatuotteiden jakeluun, oltava saatavillaan sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä, jotta tuotteiden alkuperä voidaan yksilöidä ja jäljittää. Tietoja on pidettävä saatavilla valvontaa varten 5 vuoden ajan sen vuoden jälkeen, jona tuote vastaanotettiin.

Valvontaviranomainen

Tuotevalvontalaissa ei ole säännöksiä valvontaviranomaisesta. Vuodesta 2003 lähtien valvonnasta on vastannut sisäisen turvallisuuden ja valmiusasioiden virasto (Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap), jolla on tuoteturvallisuuden ohella myös paloturvallisuuteen, sähköturvallisuuteen, kemikaaleihin sekä valmiuslainsäädäntöön liittyviä tehtäviä.

Valvontaviranomaisella on lain 8 a §:n mukaan oikeus periä tämän lain mukaisista tehtävistä ja valvontatoimista maksuja. Maksun määrä ei saa ylittää valvontaviranomaiselle aiheutuneiden kulujen määrää. Nämä maksut voidaan periä ulosottoimin ilman erillistä tuomiota.

Oikeus saada tietoja tuotteista viranomaisilta

Lain 9 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada viranomaisilta tuotteista tietoja, jotka koskevat lain 1 §:ssä tarkoitettuja vaaroja. Tietojen antaminen voidaan kuitenkin evätä, jos tietopyyntö on liian yleisesti muotoiltu eikä sen nojalla ole pääteltävissä, mitä tietoa haetaan. Tässä tapauksessa on tietojen pyytäjää kehotettava yksilöimään pyyntönsä.

Tietopyyntöä koskeva vaatimus voidaan

evätä julkisuuslaissa määritellyin perustein.

2.2.3 Tanska

Tanskan laki tuoteturvallisuudesta (lov om produktsikkerhed) on vuodelta 1994. Sitä on muutettu tämän jälkeen muutaman kerran, merkittävimmin vuonna 2004.

Soveltamisala

Laki koskee kaikkia markkinoille saatettavia tuotteita sekä palveluksia, jotka liittyvät tuotteeseen.

Lakia sovelletaan riippumatta siitä, suorite- taanko vaihdanta vastikkeellisesti vai vastikkeettomasti.

Laki ei 1 §:n mukaan koske tuotteita tai palveluita, joissa vaihdanta tapahtuu yksityishenkilöiden välillä tai jotka valmistetaan tai suoritetaan yksinomaan elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa tuotantoa varten.

Lain turvallisuussäännöksiä ei sovelleta tavaroihin, jos niihin sovelletaan muussa lainsäädännössä annettuja määräyksiä, joilla on pantu kansallisesti täytäntöön sellaisia erityisiä Euroopan unionin säädöksiä, jotka koskevat tiettyjen tuotteiden turvallisuusvaatimuksia tai riskiluokkia.

Lain säännöksiä tuottajien ja jakelijoiden velvollisuuksista, markkinavalvonnasta ja hallinnollisista säännöksistä ei sovelleta, jos muussa lainsäädännössä on pantu kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin säännöksiä, jotka koskevat näitä seikkoja tiettyjen tuotteiden osalta.

Laki ei koske tuotteita tai palveluja, jotka viedään EU-alueen ulkopuolelle, jollei muuta johdu kansainvälisestä sopimuksesta tai teollisuusministerin vahvistamista säännöistä.

Markkinavalvonta

Valvontaviranomainen valvoo lain 10 §:n mukaan tuotteiden ja palvelujen turvallisuutta. Jokaisen vaihdannan eri portailta olevan on tarpeellisessa määrin myötävaikutettava valvonnan toteuttamiseen.

Valvontaviranomaisen on valvontatoimessaan otettava riittävästi huomioon, millaisesta vahingonvaarasta voidaan olettaa olevan kysymys.

Jos tuotteesta, jota ei ole vielä saatettu markkinoille tai palvelusta, jota ei ole vielä suoritettu, aiheutuu vahingonvaaraa terveydelle tai turvallisuudelle, valvontaviranomainen voi lain 11 §:n mukaan päättää, että:

1) tuotteen saa saattaa markkinoille tai palvelun suorittaa vain, jos siitä annetaan tarkemmin määrättyjä tietoja tanskaksi niistä vaaroista, joita tuotteeseen tai palveluun saatetaan liittyä,

2) vaarallista tuotetta tai tuote-erää ei saa tuoda markkinoille tai vaarallista palvelua suorittaa, ellei siihen kohdistettuja yksityiskohtaisia vaatimuksia ole täytetty,

3) vaarallisen tuotteen, tuote-erän tai palvelun tarjoaminen, toimittaminen tai asettaminen markkinoille kielletään väliaikaisesti siihen asti kuin se on tarpeellista valvontatoimien toteuttamiseksi,

4) tuotetta ei saa saattaa markkinoille eikä palvelua suorittaa, jos tuotteeseen tai palveluun liittyy vaara eikä edellä 1—3 kohdassa annettuja tietoja tai vaatimuksia voida pitää riittävinä.

Jos vaarallinen tuote tai palvelu on saatettu markkinoille tai suoritettu, valvontaviranomainen voi lain 12 §:n 1 momentin mukaan määrätä, että jokainen, joka on saattanut tuotteen markkinoille tai suorittanut palvelun, toiminnassaan välittömästi tai asetetun määräajan kuluessa:

1) antaa jälkikäteen tietoja tanskaksi tuotteeseen tai palveluun liittyvästä vaarasta, ja siitä, kuinka vaara voidaan ehkäistä,

2) korjaa seikan, josta vaara aiheutuu,

3) poistaa tuotteen markkinoilta

4) järjestää tuotteen palautusmenettelyn ja

5) tuhoaa tuotteen sopivalla tavalla.

Jokaista, joka on ollut mukana jakelussa jossakin myyntiportaassa siitä alkaen, kun vaara on ilmennyt, voidaan 2 momentin mukaan määrätä myötävaikuttamaan siihen että toiseen elinkeinonharjoittajaan kohdistettu määräys voidaan toteuttaa.

Lain 13 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomainen voi, kun tätä pidetään tarpeellisena, kieltää tuotteen ja palvelun myynnin ja mainonnan, jos ne eivät ole turvallisia.

Valvontaviranomainen voi 12 §:n 1 kohdassa tai 13 §:n 1 kohdassa tarkoitetun määräyksen tai kiellon antamisen yhteydessä päättää, että sen, jonka hallussa tuote on, on

tarkemmin määrättyllä tavalla myötävaikutettava siihen, että tuote korjataan tai palautetaan.

Jos valvontaviranomainen arvioi, että tuote tai palvelu siitä huolimatta, että se täyttää 7 §:ssä asetetut vaatimuksenmukaisuuden arviointia koskevat vaatimukset, on vaarallinen terveyden tai turvallisuuden kannalta, se voi lain 13 §:n 3 momentin mukaan päättää, ettei tuotetta saa saattaa markkinoille tai palvelua suorittaa tai että tämä voi tapahtua vain tietyin ehdoin taikka päättää, että tavara on poistettava markkinoilta.

Lain 14 §:n mukaan valvontaviranomainen voi tarvittaessa julkisesti tiedottaa tuotteen tai palveluun liittyvästä vaarasta.

Tuoteturvallisuuslaissa on myös säännöksiä lelujen turvallisuudesta ja vaarallisista elintarvikelijäljitelmistä, joista on EU:n lainsäädännössä tuoteryhmäkohtaista sääntelyä.

Valvontaviranomaiset

Lain valvontaviranomainen on lain 17 §:n mukaan turvallisuushallitus (Sikkerhedsstyrelsen), jolle kuuluu myös muita valvontatehtäviä, muun muassa sähköturvallisuuden valvonta.

Turvallisuushallitus koordinoi tuoteturvallisuusvalvontaa myös niiden sektorikohtaisten turvallisuusvaatimusten osalta, joiden valvonta kuuluu muille viranomaisille. Asianomaisen hallinnonalan ministeri voi antaa asian käsittelyä ja valitusmenettelyä koskevia määräyksiä. Teollisuusministeri voi päättää edellä mainittujen valvonta- ja lupiasioiden antamisesta valtion ja kunnan viranomaiselle tai yksityiselle yritykselle. Turvallisuushallitus voi delegoida toimivaltaansa näille viranomaisille ja tahoille, joille teollisuusministeri on päättänyt valvontatehtäviä antaa.

2.2.4 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yleisestä tuoteturvallisuudesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/95/EY yleisestä tuoteturvallisuudesta annettiin 3 päivänä joulukuuta 2001 ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa leh-

dessä 15 päivänä tammikuuta 2002.

Tavoitteet

Yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin tavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimivuutta. Kuluttajansuojan tasoa tuoteturvallisuuden osalta halutaan yhdenmukaistaa. Korkean kuluttajansuojan varmistamiseksi yhteisön on osallistuttava kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojeleluun.

Soveltamisala ja siihen liittyvät määritelmät

Tuotteella tarkoitetaan direktiivissä kaikkia, myös palvelujen tarjoamisen yhteydessä kuluttajille tarkoitettuja tai kuluttajien todennäköisesti kohtuudella ennakoitavissa olosuhteissa käyttämiä, myös muita kuin heille tarkoitettuja tuotteita, joita toimitetaan tai annetaan heidän saatavilleen liiketoiminnan yhteydessä uusina käytettyinä tai kunnostettuina joko korvausta vastaan tai vastikkeetomasti. Käytetyt tuotteet, joita toimitetaan antiikkitarvikkeina taikka ennen niiden käyttöä korjattavina tai kunnostettavina tuotteina, jäävät soveltamisalan ulkopuolelle, edellyttäen, että toimittaja selvästi ilmoittaa asiasta sille, jolle hän tuotteen toimittaa. Tuoteturvallisuudirektiiviä ei sovelleta palveluihin.

Direktiiviä sovelletaan kaikkiin edellä määriteltyihin tuotteisiin, jos yhteisön lainsäädännössä ei ole kyseisten tuotteiden yleistä turvallisuutta koskevia erityissäännöksiä, joilla pyritään edellä mainittuun turvallisuustavoitteeseen. Kun kyseessä ovat tuotteet, joihin sovelletaan yhteisön lainsäädännössä asetettuja erityisiä turvallisuusvaatimuksia, yleisestä tuoteturvallisuudesta annettua direktiiviä sovelletaan ainoastaan niihin seikkoihin ja vaaroihin tai vaaraluokkiin, joita kyseiset vaatimukset eivät koske.

Edellä sanottu tarkoittaa sitä, että yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin määritelmää turvallisesta tuotteesta ja vaarallisesta tuotteesta, direktiiviin sisältyvää yleistä turvallisuusvaatimusta sekä säännöksiä vaatimuksenmukaisuuden arviointiperusteista ja eurooppalaisten standardien asemasta ei sovelleta tuotteisiin niiden vaarojen ja vaaraluokkien osalta, joista säädetään tiettyjä tuotteita tai tuotantoalueita koskevassa yhteisö-

lainsäädännössä.

Muita yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin keskeisiä säännöksiä, kuten säännöksiä tuottajien ja jakelijoiden velvollisuuksista, jäsenvaltioiden erityisistä velvollisuuksista ja valtuuksista sekä tietojenvaihtoa ja nopeaa toimintaa edellyttävistä tilanteista, sovelletaan, jollei yhteisöainsäädännössä ole tavoitteeltaan vastaavia erityissäännöksiä näistä seikoista. Tämä merkitsee ennen muuta sitä, että yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin säännöksiä markkinavalvonnasta on sovellettava, jollei tiettyjä tuotteita koskevassa yhteisöainsäädännössä ole markkinavalvontaa koskevia säännöksiä.

Tältä osin tilanne on muuttunut, kun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja asetuksen (ETY) No 339/93 kumoamisesta (EY) N:o 765/2008 tuli voimaan ja sovellettavaksi 1 päivänä tammikuuta 2010. Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden markkinavalvontaviranomaisilla on kuitenkin jatkossakin mahdollisuus soveltaa yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin yksityiskohtaisempia säännöksiä myös niillä alueilla, joilla on sektorikohtaista harmonisoitua yhteisöainsäädäntöä.

Turvallisen tuotteen, vaarallisen tuotteen ja vakavan vaaran määritelmät

Turvallinen tuote tarkoittaa yleisestä tuoteturvallisuudesta annetussa direktiivissä tuotetta, joka tavanomaisessa tai kohtuudella ennakoitavissa käyttöolosuhteissa tuotteen käyttöikä ja tarvittaessa käyttöönotto, asennus ja huoltotarpeet huomioon ottaen ei aiheuta vaaraa tai aiheuttaa tuotteen käyttöön nähden sellaista mahdollisimman vähäistä vaaraa, jota voidaan pitää hyväksyttävänä ja joka takaa korkean suojelun tason ihmisten turvallisuuden ja terveyden osalta, kun otetaan erityisesti huomioon seuraavat seikat:

- i) tuotteen ominaisuudet mukaan lukien sen koostumus ja pakkaus sekä kokoamis- ja mahdolliset asennus- ja huolto-ohjeet;
- ii) sen vaikutus muihin tuotteisiin, jos on kohtuullisen todennäköistä, että sitä käytetään yhdessä muiden tuotteiden kanssa;
- iii) tuotteen esillepano, tuotemerkinnät, va-

roitusmerkinnät, tuotteen mahdolliset käyttö- ja hävittämisohjeet sekä kaikki muut tuotteen liittyvät maininnat tai tiedot;

iv) kuluttajaryhmät, joille tuotteen käyttö voi aiheuttaa vaaraa, erityisesti lapset ja ikääntyneet.

Tuotetta ei direktiivin mukaan pidetä vaarallisenä sen vuoksi, että tuotteen turvallisuutta voidaan parantaa tai että saatavilla on turvallisempia tuotteita.

Vaarallisella tuotteella tarkoitetaan direktiivissä jokaista tuotetta, joka ei vastaa edellä olevaa turvallisen tuotteen määritelmää. Vakavalla vaaralla tarkoitetaan puolestaan julkisviranomaisen nopeita toimia edellyttäviä vakavia vaaroja, mukaan lukien sellaiset vaarat, joiden vaikutukset eivät ole välittömiä.

Tuottaja ja jakelija

Elinkeinonharjoittajat jaotellaan direktiivissä tuottajiin ja jakelijoihin.

Tuottajalla tarkoitetaan:

i) tuotteen valmistajaa, jos tämä on sijoittautunut yhteisöön, ja jokaista, joka esiintyy tuotteen valmistajana varustettuaan tuotteen nimellään, tavaramerkillään tai muulla selvällä tunnuksellaan, tai sitä, joka kunnostaa tuotteen;

ii) valmistajan edustajaa, jos valmistaja ei ole sijoittautunut yhteisöön, tai jos tuotteella ei ole yhteisöön sijoittautunutta edustajaa, tuotteen maahantuoja;

iii) muita kaupan pitämisen ketjussa olevia elinkeinonharjoittajia, jos heidän toimintansa saattaa vaikuttaa tuotteen turvallisuusominaisuuksiin.

Jakelijalla tarkoitetaan direktiivissä jokaista kaupan pitämisen ketjun elinkeinonharjoittajaa, jonka toiminta ei vaikuta tuotteen turvallisuusominaisuuksiin.

Palautusmenettely ja markkinoilta poistaminen

Yleisestä tuoteturvallisuudesta annetussa direktiivissä on määritelty myös käsitteet palautusmenettely ja markkinoilta poistaminen.

Markkinoilla poistamisella tarkoitetaan toimenpidettä, jonka tarkoituksena on estää vaarallisen tuotteen jakelu ja esittely sekä sen tarjoaminen kuluttajalle.

Palautusmenettelyllä puolestaan tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada valmistajan tai jakelijan kuluttajille tai kuluttajan saataville jo toimittamat vaaralliset tuotteet takaisin.

Yleinen turvallisuusvaatimus, vaatimuksenmukaisuuden arviointiperusteet ja eurooppalaiset standardit

Tuottajat eivät yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan saa saattaa markkinoilla muita kuin turvallisia tuotteita.

Direktiivissä on tarkempia säännöksiä siitä, milloin tuotteiden voidaan olettaa olevan turvallisia.

Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan tuotetta pidetään turvallisena niiden seikkojen osalta, joista säädetään asiaa koskevassa kansallisessa lainsäädännössä, jos se kyseisen tuotteen turvallisuutta koskevien yhteisön erityissäännösten puuttuessa vastaa sen jäsenvaltion kansallisia erityissäännöksiä, jonka alueella sitä pidetään kaupan, edellyttäen, että nämä säännökset on laadittu perustamis-sopimuksen ja erityisesti sen 28 ja 30 artiklan mukaisesti ja että niissä annetaan tuotteen kaupan pitämisen edellytyksenä olevat terveyttä ja turvallisuutta koskevat määräykset.

Tuotteen oletetaan olevan turvallinen kansallisissa standardeissa määritettyjen vaarojen ja vaaraluokkien osalta, jos se on sellaisen vapaaehtoisten kansallisten standardien mukainen, joilla vahvistetaan kansalliseksi standardeiksi niitä eurooppalaisia standardeja, joiden viitetiedot komissio on julkaissut Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

Direktiivin 3 artiklan 3 kohdassa on luettelo seikoista, joita otetaan huomioon yleisen turvallisuuden vaatimuksenmukaisuuden velvoitetta arvioitaessa. Näitä ovat:

a) vapaaehtoiset kansalliset standardit, joilla muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja asiaan kuuluvia eurooppalaisia standardeja vahvistetaan kansalliseksi standardeiksi;

b) siinä jäsenvaltiossa laaditut standardit, jossa tuotetta pidetään kaupan;

c) komission suositukset, jotka sisältävät tuoteturvallisuuden arviointia koskevat ohjeita;

d) kyseisellä alalla noudatetut tuoteturvalli-

suutta koskevat käytännesäännöt;

e) nykyiset tiedot ja tekniikka;

f) turvallisuustaso, jota kuluttajat voivat kohtuudella edellyttää.

Vaikka tuote olisi niiden vaatimusten mukainen, joilla pyritään takaamaan yleisen turvallisuuden vaatimuksenmukaisuuden noudattaminen, erityisesti, että tuote on 3 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen säännösten mukainen, jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä rajoittaakseen tuotteen markkinoille saattamista tai vaatia tuotteen poistamista markkinoilta tai palautusmenettelyä, jos osoittautuu, että tuote vaatimuksenmukaisuudesta huolimatta aiheuttaa vaaraa. Tästä on säännöksiä 3 artiklan 4 kohdassa.

Direktiivin 4 artiklassa on säännöksiä menettelystä 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen standardien laatimisesta sekä tällaisten standardien viitetietojen julkaisemisesta Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

4 artiklan 1 momentin mukaan 3 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettujen eurooppalaiset standardit laaditaan seuraavasti:

a) vaatimukset sen varmistamiseksi, että standardien mukaiset tuotteet ovat yleisen turvallisuusvaatimusten mukaisia, vahvistetaan direktiivissä jäljempänä säädettyä menettelyä käyttäen, jossa komissiota tuoteturvallisuusasioissa avustava komitea toimii sääntelykomiteana;

b) komissio pyytää näiden vaatimusten perusteella teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22 päivänä kesäkuuta 1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY mukaisesti eurooppalaisia standardointielimiä laatimaan standardit, jotka täyttävät edellä mainitut vaatimukset;

c) eurooppalaiset standardointielimet hyväksyvät toimeksiantojen perusteella standardit komission ja standardointielinten yhteistyöstä annetuissa yleisissä ohjeissa olevien periaatteiden mukaisesti;

d) komissio antaa joka kolmas vuosi yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle ohjelmistaan, jotka koskevat a) ja b)-

alakohdassa tarkoitettuja standardointivaatimuksia ja standardisointitoimeksiantoja sekä a) ja c)-alakohdassa tarkoitettuja standardeja koskevista päätöksistä. Siinä on myös tietoja niistä tuotteista, joiden osalta komissio aikoo vahvistaa kyseisiä vaatimuksia ja toimeksiantoja, sekä huomioon otettavista tuotevaaroista ja tämän alan valmistelutöistä.

Komissio julkaisee 4 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä tällä tavoin hyväksyttävien ja 1 kohdassa mainittujen vaatimusten mukaisesti laadittavien eurooppalaisten standardien viitetiedot.

Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että jos eurooppalaisen standardointielimen ennen tämän direktiivin voimaantuloa hyväksymä standardi varmistaa yleisen turvallisuusvaatimuksen täyttymisen, komission päättää julkaista sen viitetiedot Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

4 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että jos jokin standardi ei varmista yleisen turvallisuusvaatimuksen täyttymistä, komissio poistaa viittauksen siihen kokonaan tai osittain julkaisustaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

4 artiklan 2 kohdan 4 alakohdan mukaan komissio päättää toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa omaloitteisesti tai jonkin jäsenvaltion pyynnöstä direktiivissä jäljempänä säädettyä menettelyä käyttäen, jossa komissiota avustava komitea toimii sääntelykomiteana, siitä, onko kyseinen standardi yleisen turvallisuusvaatimuksen mukainen. Komissio päättää julkaisemisesta tai julkaisuista poistamisesta kuultuaan edellä mainittua direktiivin 98/34/EY 5 artiklan nojalla perustettua komiteaa. Komissio ilmoittaa jäsenvaltioille päätöksestään.

Tuottajien ja jakelijoiden velvollisuudet

Sen lisäksi, että tuottajille on asetettu direktiivin 3 artiklassa yleinen velvollisuus saattaa markkinoille ainoastaan turvallisia tuotteita, heidän muista velvollisuuksistaan on säännöksiä direktiivin 5 artiklassa.

Kunkin tuottajan on 5 artiklan 1 kohdan mukaan annettava oman toimintansa osalta kuluttajille tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät

arvioimaan tuotteeseen sen koko tavanomaisen tai kohtuudella ennakoitavissa olevan käyttöänsä aikana liittyvät vaarat, mikäli tällaisia vaaroja ei voida heti havaita ilman asianmukaista varoitusta, sekä voivat ryhtyä varotoimiin. Tällaisen varoituksen olemassaolo ei 1 momentin toisen alakohdan mukaan kuitenkaan vapauta ketään velvollisuudesta noudattaa muita tässä direktiivissä asetettuja velvollisuuksia.

Kunkin tuottajan on 5 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan oman toimintansa osalta toteutettava toimittamiensa tuotteiden ominaisuuksiin suhteutetut toimenpiteet, joiden avulla he:

a) saavat tietoa näiden tuotteiden mahdollisesti aiheuttamista vaaroista;

b) voivat näin ryhtyä tarvittaviin toimiin, joihin voi sisältyä vaarojen välttämisen niin edellyttäessä markkinoilta poistaminen, kuluttajille suunnattu asianmukainen ja tehokas tiedotus tai palautusmenettely.

Mainittuihin toimenpiteisiin on 1 kohdan neljännen alakohdan mukaan sisällytettävä esimerkiksi:

a) tuottajan nimen ja yhteystietojen sekä tuotetta tai tarvittaessa kyseistä tuote-erää koskevien tietojen ilmoittaminen tuotteessa tai sen pakkauksessa, paitsi tapauksissa, joissa ilmoittamatta jättäminen on perusteltua; ja

b) kaikissa tapauksissa, joissa se on aiheellista, kaupan pidettävien tuotteiden tutkiminen pistokokein sekä valitusten tutkiminen ja tarvittaessa rekisteröiminen ja seurantatietojen toimittaminen jakelijoille.

Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan neljännessä alakohdassa säädetään, että kolmannen alakohdan b alakohdassa tarkoitettut toimet toteutetaan vapaaehtoisesti tai toimivaltaisten viranomaisten pyynnöstä 8 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaisesti. Palautusmenettelyä käytetään viimeisenä keinona, jos muut toimet eivät riitä kyseisten vaarojen torjuntaan tapauksissa, joissa tuottajat pitävät sitä tarpeellisena ja jos tuottajien on siihen ryhdyttävä toimivaltaisen viranomaisen toimenpiteen vuoksi. Se voidaan toteuttaa alan olemassa olevia käytännesääntöjä noudattaen kyseisessä jäsenvaltiossa.

5 artiklan 2 kohdassa säädetään jakelijoille velvollisuus toimia osaltaan huolellisesti ja edistää soveltuvien turvallisuusvaatimusten

täyttämistä - erityisesti siten, että he eivät toimita tuotteita, jos he tietävät tai heidän pitäisi hallussaan olevien tietojen pohjalta ammattilaisina pystyä päättämään, että tuotteet ovat kyseisten turvallisuusvaatimusten vastaisia.

Jakelijoiden on lisäksi osallistuttava omaan toimintaansa liittyviltä osin markkinoille saatettujen tuotteiden turvallisuuden seurantaan, erityisesti antamalla tietoja tuotteiden aiheuttamista vaaroista, säilyttämällä ja toimittamalla tuotteiden alkuperän jäljittämiseksi tarvittavia asiakirjoja sekä osallistumalla tuottajien ja toimivaltaisten viranomaisten toteuttamiin toimiin vaarojen välttämiseksi. Heidän on toteutettava omaan toimintaansa liittyviltä osin toimenpiteet tehokkaan yhteistyön mahdollistamiseksi.

Direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jos tuottajat ja jakelijat tietävät tai heidän pitäisi hallussaan olevien tietojen pohjalta ammattilaisina pystyä päättämään, että heidän markkinoille saattamansa tuote aiheuttaa kuluttajalle vaaroja, jotka ovat ristiriidassa yleisen turvallisuusvaatimuksen kanssa, heidän on direktiivin liitteessä I vahvistetuina edellytyksin ilmoitettava vaaroista välittömästi jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ja ilmoitettava erityisesti toimista, joita he ovat toteuttaneet kuluttajille aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Komissio voi muuttaa direktiivin liitteessä I olevia näitä ilmoituksia koskevia vaatimuksia. Tähän osallistuu direktiivissä säädetty komitea neuvonantavassa menettelyssä.

Direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan tuottajien ja jakelijoiden on oman toimintansa osalta tehtävä yhteistyötä toimivaltaisten viranomaisten kanssa näiden sitä pyytäessä, jotta toteutettaisiin toimia sellaisten tuotteiden aiheuttaman vaaran torjumiseksi, joita he toimittavat tai ovat toimittaneet. Toimivaltaiset viranomaiset päättävät yhteistyömenettelyistä mukaan lukien menettelystä, jota noudatetaan tuottajien ja jakelijoiden kanssa käytävissä neuvotteluissa tuotteiden turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

Jäsenvaltioiden erityiset velvollisuudet ja toimivaltuudet

Yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun di-

rektiivin 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tuottajat ja jakelijat noudattavat tämän direktiivin mukaisia velvollisuuksiaan siten, että markkinoille saatettavat tuotteet ovat turvallisia.

Jäsenvaltioiden on perustettava tai nimettävä toimivaltaiset viranomaiset, joiden tehtävänä on valvoa, että tuotteet täyttävät yleisen turvallisuusvaatimuksen, ja huolehdittava siitä, että näillä viranomaisilla on riittävä toimivalta ja että ne käyttävät toimivaltaansa toteuttaakseen tämän direktiivin nojalla niiden tehtäviin kuuluvia aiheellisia toimenpiteitä. Jäsenvaltioiden on määriteltävä toimivaltaisten viranomaisten tehtävät, valtuudet, organisaatio sekä yhteistyötä koskevat yksityiskohdalliset säännöt. Jäsenvaltiot antavat tästä tiedot komissiolle, joka toimittaa ne muille jäsenvaltioille.

Direktiivin 7 artiklassa säädetään, että jäsenvaltioiden on säädettävä tämän direktiivin mukaisesti annettaviin kansallisiin säännöksiin kohdistuvien rikkomusten seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen niiden täytäntöönpanon. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia.

Toimivaltaisten viranomaisten käytössä olevista markkinavalvonnan keinoista ja seuraamuksista on säännöksiä direktiivin 8 artiklassa. Artiklassa säädetään varsin seikkaperäisesti siitä, millaisia keinoja markkinavalvonnasta vastuussa olevilla viranomaisilla on oltava eri tilanteissa.

Direktiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisilla viranomaisilla on toimivalta toteuttaa esimerkiksi seuraavia toimenpiteitä:

a) kaikkien tuotteiden osalta:

i) järjestää riittäviä ja asianmukaisia tuotteiden turvallisuusominaisuuksia koskevia tarkastuksia myös sen jälkeen, kun tuotteet on saatettu markkinoille turvallisina, niin kauan kuin niitä käytetään tai kulutetaan;

ii) vaatia asianosaisilta kaikki tarvittavat tiedot;

iii) ottaa näytteitä tuotteista ja suorittaa niiden turvallisuustarkastuksia;

b) kaikkien sellaisten tuotteiden osalta, jotka saattavat aiheuttaa vaaraa tietyissä olosuhteissa:

i) vaatia, että tuotteeseen liitetään asianmu-

kaisia, selkeästi ja helposti ymmärrettävällä tavalla laadittuja varoituksia tuotteen mahdollisesti aiheuttamista vaaroista sen jäsenvaltion virallisilla kielillä, jossa tuote pidetään kaupan;

ii) asettaa tuotteen markkinoille saattamiselle ennakkoehtoja, joilla varmistetaan tuotteen turvallisuus;

c) kaikkien sellaisten tuotteiden osalta, jotka saattavat aiheuttaa vaaraa tietyille henkilöille:

suorittaa järjestelyitä, joilla varmistetaan, että tällaisille henkilöille ilmoitetaan tällaisesta vaarasta riittävän ajoissa ja asianmukaisella tavalla muun muassa julkaisemalla erityisiä varoituksia;

d) kaikkien mahdollisesti vaarallisten tuotteiden osalta:

kieltää tilapäisesti turvallisuutta koskevien tarkastusten tai arviointien edellyttämäksi ajaksi ketään toimittamasta tiettyjä tuotteita, tarjoutumasta niitä toimittamaan tai esittelemästä niitä;

e) kaikkien vaarallisten tuotteiden osalta:

kieltää niiden saattaminen markkinoille ja toteuttaa tarvittavia lisätoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että kieltoa noudatetaan;

f) kaikkien markkinoilla jo olevien vaarallisten tuotteiden osalta:

i) määrätä tai järjestää niiden tehokas ja välitön markkinoilta poistaminen sekä varoittaa kuluttajia niiden aiheuttamista vaaroista;

ii) määrätä tai koordinoita tai tarvittaessa huolehtia tuottajien ja jakelijoiden kanssa siitä, että kuluttajat palauttavat jo toimitetut tuotteet ja että kyseiset tuotteet hävitetään asianmukaisella tavalla.

8 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on toteutettavaan 1 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä toimittava perustamissopimuksen ja erityisesti sen 28 ja 30 artiklaa noudattaen siten, että kyseiset toimenpiteet toteutetaan tavalla, joka on oikeassa suhteessa vaaran vakavuuteen ja ottaen ennalta varautumisen periaate aiheellisella tavalla huomioon.

Edelleen 2 kohdassa on yksityiskohtaisia säännöksiä, joissa korostetaan vapaaehtoisten toimenpiteiden ensisijaisuutta ja todetaan, että palautusmenettelyä käytetään viimesijaisena keinona.

8 artiklan 3 kohta muutettiin vuonna 2008

seuraavaan muotoon: ”Toimivaltaisten viranomaisten on ryhdyttävä nopeasti asianmukaisiin toimiin toteuttaakseen 1 kohdan b—f alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä, jos tuotteet aiheuttavat vakavan vaaran. Jäsenvaltioiden on määriteltävä vakavan vaaran olemassaolo tapauskohtaisesti niiden ominaispiirteiden perusteella ottaen huomioon liitteessä II olevassa 8 kohdassa tarkoitettujen ohjeet.”

Toimivaltaisten viranomaisten toimenpiteet voivat direktiivin 8 artiklan 4 kohdan mukaan tapauksen mukaan kohdistuttava:

a) tuottajaan;

b) jakelijoihin näiden toimintaan liittyviltä osin ja erityisesti siihen, joka on vastuussa ensimmäisestä jakeluvaiheesta kansallisilla markkinoilla;

c) kaikkiin muihin henkilöihin, jos se osoitautuu tarpeelliseksi, jotta toimet tuotteen aiheuttamien vaarojen välttämiseksi toteutettiin yhteistyössä.

Valvonnan suunnittelu

Direktiivin 9 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat tehokasta markkinoiden valvontaa varten, jolla pyritään varmistamaan korkeatasoisen kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suojele, sen, että käytettävissä on tarvittavia menettelytapoja. Tehokkaaseen markkinavalvontaan kuuluu artiklan mukaan myös yhteistyö kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Markkinavalvonnan erityisiä keinoja ja menettelytapoja voivat 9 artiklan 1 kohdan mukaan olla:

a) alakohtaisten valvontaohjelmien laatiminen, säännöllinen ajantasaistaminen ja toteuttaminen tuote- ja vaaraluokittain sekä valvontatoimien, havaintojen ja tulosten seuranta;

b) tuoteturvallisuutta koskevan tieteellisen ja teknisen tutkimustiedon seuraaminen ja ajantasaistaminen;

c) valvonnan toimivuuden ja tehokkuuden säännöllinen tutkiminen ja arviointi sekä toteutetun valvontamenetelmän ja organisaation tarkistaminen tarvittaessa.

9 artiklan 2 kappaleen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajat ja muut asianomaiset tahot voivat tehdä tuote-

turvallisuutta sekä seuranta ja valvontatoimia koskevia ilmoituksia toimivaltaisille viranomaisille ja että niiden johdosta ryhdytään asianmukaisiin toimiin. Jäsenvaltioiden on tiedotettava aktiivisesti kuluttajille ja muille asianomaisille tahoille tähän tarkoitukseen vahvistetuista menettelyistä.

Hallinnollinen yhteistyö

Direktiivin 10 artiklassa on säännöksiä, joiden mukaan komissio edistää tuoteturvallisuuden alalla toimivaltaisten viranomaisten toimintaa eurooppalaisena verkkona ja osallistuu toimintaan erityisesti hallinnollisen yhteistyön muodossa. Verkkona toimiminen tapahtuu koordinoitusti olemassa olevien muiden yhteisön menettelytapojen kanssa. Verkon tavoitteena on erityisesti helpottaa seuraavia toimia:

- a) tietojen vaihto vaarojen arvioinnista, vaarallisista tuotteista, testausmenetelmistä ja testituloksista, uusista tieteellisistä tutkimustuloksista ja muista valvontatoimissa huomiioon otettavista seikoista;
- b) yhteisten valvonta- ja testaushankkeiden perustaminen ja toteutus;
- c) asiantuntemuksen ja parhaiden menettelytapojen vaihto sekä koulutusyhteistyö;
- d) vaarallisten tuotteiden jäljittämisen, markkinoilta poistamisen ja palautusmenettelyyn liittyvän yhteisön tasolla tapahtuvan yhteistyön tehostaminen.

Tietojenvaihto

Yleisestä tuoteturvallisuudesta annetussa direktiivissä on lähtökohtana, että kuluttajien terveyden ja turvallisuuden korkean suojan tason varmistamiseksi ja sisämarkkinoiden yhtenäisyyden säilyttämiseksi komissiolle on ilmoitettava pääsääntöisesti kaikista toimenpiteistä, joilla rajoitetaan jonkin tuotteen saattamista markkinoille taikka jotka edellyttävät tuotteen poistamista markkinoilta tai palautusmenettelyn käyttöä.

Ilmoitusmenettelystä on säännöksiä direktiivin 11 ja 12 artiklassa. Näistä 12 artikla koskee ilmoitusmenettelyä silloin, kun kysymyksessä olevasta tuotteesta aiheutuu vakavaa vaaraa ja 11 artikla ilmoituksia silloin,

kun kysymys on yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun direktiivin soveltamisalaa kuuluvasta tuotteesta mutta tuotteen, jonka markkinoille saattamista tai markkinoilla pitoa valvontaviranomainen päätöksellään rajoittaa, ei katsota aiheuttavan 12 artiklassa tarkoitettu vakavaa vaaraa.

Direktiivin 11 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle, jos se toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, joilla rajoitetaan tuotteen saattamista markkinoille tai jotka edellyttävät sen poistamista markkinoilta. Myös toimenpiteen perusteluista on ilmoitettava komissiolle.

Jos ilmoituksen tekevä jäsenvaltio katsoo, että vaaran vaikutukset eivät ulotu tai eivät voi ulottua kyseisen jäsenvaltion alueen ulkopuolelle, sen on ilmoitettava toimenpiteistä, mikäli niihin liittyy tietoja, joilla saattaa olla merkitystä jäsenvaltioille tuoteturvallisuuden kannalta. Erityisesti on ilmoitettava, jos kysymys on uudesta vaarasta, josta ei ole vielä mainittu muissa ilmoituksissa. Muissa tapauksissa vaikutuksiltaan paikallisista vaaroista ei tarvitse ilmoittaa.

Komissio toimittaa 11 artiklan 2 kohdan mukaan ilmoituksen muille jäsenvaltioille, jollei se ilmoituksen sisältyvien tietojen tarkastelun perusteella toteuta toimenpidettä yhteisön lainsäädännön vastaiseksi. Tällöin komissio ilmoittaa asiasta välittömästi jäsenvaltiolle, joka toteutti toimenpiteen. Toisin kuin aikaisemmassa, vuonna 1992 annetussa direktiivissä yleisestä tuoteturvallisuudesta, komission ei uuden direktiivin mukaan tarvitse ennen ilmoituksen edelleen lähettämistä käydä neuvotteluja osapuolten kanssa.

Direktiivin 12 artiklan mukaan jäsenvaltion on välittömästi ilmoitettava komissiolle Rapexia käyttäen, jos se toteuttaa tai päättää toteuttaa, suosittaa tai sopia tuottajien ja jakelijoiden kanssa vapaaehtoisia tai pakollisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on jäsenvaltion omalla alueella estää tai rajoittaa tuotteen kaupan pitämistä tai mahdollista käyttöä taikka asettaa näille erityisehtoja sen vuoksi, että kyseinen tuote aiheuttaa vakavaa vaaraa. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikkiin kyseisiin toimenpiteisiin tehdyistä muutoksista tai toimenpiteiden lopettamisesta.

Jos ilmoituksen tekevä jäsenvaltio katsoo,

että vaaran vaikutukset eivät ulotu tai eivät voi ulottua kyseisen jäsenvaltion alueen ulkopuolelle, sen on toimittava edellä 11 artiklassa määriteltyjen sääntöjen mukaisesti.

12 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat toimittaa komissiolle hallussaan olevia, vakavaa vaaraa koskevia tietoja jo ennen kuin ne päättävät toteuttaa kyseisiä toimenpiteitä.

Direktiivin mukaan myös tuottajien ja jakelijoiden kanssa sovitut vapaaehtoiset tuotteiden markkinoille saattamista tai markkinoilla oloa koskevat järjestelyt tulee ilmoittaa Rapexia käyttäen, jos tuote aiheuttaa vakavaa vaaraa.

Direktiivin 12 artiklan 2 kohdan mukaan komissio saatuaan tällaisen ilmoituksen tarkistaa, ovatko ne tämän artiklan ja Rapexin toimintaan sovellettavien määräysten mukaisia, ja toimittaa tiedot muille jäsenvaltioille, joiden vuorostaan on heti annettava komissiolle tiedoksi toteuttamansa toimenpiteet.

Direktiivin liitteessä II esitetään yksityiskohtaisia menettelyohjeita sekä 11 artiklassa että 12 artiklassa tarkoitetuista ilmoituksista. 11 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään lisäksi, että komissio laatii ja saattaa säännöllisesti ajan tasalle ohjeet Rapexin hallinnoinnista sekä ilmoitusmenettelyistä yleensä. Ohjeiden laadinnassa komissiota avustaa direktiivissä tarkoitettu jäsenvaltioiden edustajista koostuva komitea neuvonantavassa menettelyssä.

12 artiklan 4 kohdan mukaan Rapex annetaan ehdokasmaiden, kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen käyttöön niiden ja yhteisön välillä tehtävissä sopimuksissa määriteltävien yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Sopimusten on perustuttava vastavuoroisuuteen ja niiden on sisällettävä yhteisössä sovellettavia salassapitosääntöjä vastaavat määräykset.

Yhteisön toimenpiteet vakavan vaaran aiheuttamien tuotteiden luomissa tilanteissa

Direktiivin 13 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos komissio saa tietoonsa, että jokin tuote aiheuttaa vakavaa vaaraa kuluttajien terveydelle tai turvallisuudelle eri jäsenvaltioissa, komissio voi, jonkin komission

tiedekomitean toimivaltaan kuuluvan tieteellisen kysymyksen herätessä, kyseisen vaaran osalta toimivaltaista tiedekomiteaa kuultuaan sekä jäsenvaltioiden edustajista koostuvaa komiteaa sääntelymenettelyssä kuultuaan tehdä asiassa päätöksen. Tällaisessa komission päätöksessä jäsenvaltioilta edellytetään jonkin direktiivin 8 artiklan 1 kohdan b–f alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamista, jos samanaikaisesti:

a) jäsenvaltioiden kanssa käydyissä neuvotteluissa on tullut ilmi, että jäsenvaltioiden toimintatavat ovat ilmeisen erilaisia sen osalta, kuinka vaaratilanne ratkaistaan tai tullaan ratkaisemaan; ja

b) tuotteen aiheuttamaa vaaraa ei voida sen luonteen vuoksi ja ongelman kiireellisyyden edellyttämällä tavalla käsitellä kyseiseen tuotteeseen sovellettavassa yhteisön erityislainsäädännössä säädettyjen muiden menettelyjen mukaisesti; ja

c) vaara voidaan tehokkaasti torjua ainoastaan toteuttamalla asianmukaisia toimenpiteitä yhteisön tasolla, jotta varmistetaan yhteisön ja korkeatasoisen kuluttajien terveyden ja turvallisuuden suoja ja sisämarkkinoiden asianmukainen toiminta.

Komission edellä mainitut päätökset ovat voimassa enintään yhden vuoden. Niiden voimassaoloa voidaan samaa menettelyä noudattaen jatkaa enintään yhdellä vuodella kerrallaan. Tiettyjä yksilöityjä tuotteita tai tuote-eriä koskevien päätösten voimassaoloa ei kuitenkaan ole rajoitettu.

Direktiivin 13 artiklan 3 kohdan mukaan vaarallisia tuotteita, joista on tehty edellä tarkoitettu komission päätös, ei saa viedä yhteisöstä, ellei kyseisessä päätöksessä toisin määrätä.

13 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet edellä mainittujen komission päätösten täytäntöönpanemiseksi 20 päivän kuluessa, jollei kyseisissä päätöksissä ole ilmoitettu muuta määräaika.

Edelleen säädetään 13 artiklan 5 kohdassa, että toimenpiteiden täytäntöönpanosta vastuussa olevien toimivaltaisten viranomaisten on yhden kuukauden kuluessa annettava asianosaisille mahdollisuus esittää näkökantansa ja ilmoitettava niistä komissiolle.

Komiteamenettelyt

Direktiivin 14 ja 15 artiklassa on säännöksiä komiteasta, joka avustaa komissiota yleisestä tuoteturvallisuudesta annettuun direktiiviin liittyvissä kysymyksissä. Tämä komitea toimii sääntelymenettelyä noudattaen silloin, kun se käsittelee direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä, jotka koskevat eurooppalaisten standardointielinten hyväksymiä standardeja, sekä 13 artiklassa tarkoitettuja ehdotuksia komission päätöksiksi tilanteissa, joissa jokin tuote aiheuttaa vakavaa vaaraa kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle ja muut 13 artiklassa asetetut edellytykset ovat olemassa.

Muissa asioissa komitea toimii neuvonantavaa menettelyä noudattaen.

Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

Tietojen saatavuus ja salassapito

Direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltioiden viranomaisten tai komission käytettävissä olevien tietojen, jotka koskevat tuotteista kuluttajien terveydelle ja turvallisuudelle aiheutuvaa vaaraa, on avoimuusvaatimusten mukaisesti oltava pääsääntöisesti yleisön saatavilla. Tämä ei vaikuta valvontaa ja tutkintatoimien edellyttämiin rajoituksiin. Yleisön saatavissa on oltava erityisesti tiedot, jotka koskevat tuotteen tunnistamista, vaaran luonnetta ja toteutettuja toimenpiteitä.

Loppusäännökset

Direktiivin 17–24 artikloissa on lähinnä hallinnollisia, menettelyllisiä ja tiedotuksellisia säännöksiä. 17 artiklassa viitataan neuvoston direktiivin tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (85/374/ETY) ja todetaan että yleisestä tuoteturvallisuudesta annettu direktiivi ei rajoita tämän vastuukysymyksiä käsittelevän direktiivin soveltamista.

Direktiivin 18 artiklassa veloitetaan perustelemaan kaikki direktiivin perusteella tehdyt tuotteen markkinoilta saattamisen rajoittamista, markkinoilta poistamista tai palautusmenettelyn käyttöä koskevat päätökset

asianmukaisesti. Päätökset on annettava mahdollisimman pian tiedoksi asianosaiselle, ja niissä on mainittava kyseisessä jäsenvaltiossa voimassa oleviin säännöksiin perustuvat muutoksenhakukeinot ja niiden käyttämistä koskevat määräajat.

Aina kun se on käytännössä mahdollista, asianosaisille on varattava tilaisuus lausunnon antamiseen ennen toimenpiteen toteuttamista. Jos näin ei asian kiireellisyyden vuoksi ole toimittu etukäteen, lausunnon antamiseen on varattava tilaisuus kohtuullisessa ajassa toimenpiteen täytäntöönpanon jälkeen. Toimenpiteissä, jotka edellyttävät tuotteen markkinoilta poistamista tai palautusmenettelyn käyttöä, on kannustettava jakelijoita, käyttäjiä ja kuluttajia osallistumaan tällaisten toimenpiteiden toteutukseen.

18 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että kaikki toimivaltaisten viranomaisten toteuttamat, tuotteen markkinoille saattamisen rajoittamista, sen markkinoilta poistamista tai palautusmenettelyn käyttöä koskevat toimenpiteet voidaan saattaa toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Saman artiklan 3 kohdan mukaan mikään tämän direktiivin perusteella tehty tuotteen markkinoille saattamisen rajoittamista, markkinoilta poistamista tai palautusmenettelyn käyttöä koskeva päätös ei vaikuta tapauksessa sovellettavaan kansallisen rikoslain mukaiseen vastuun arviointiin sen osapuolen osalta, jolle päätös on osoitettu.

19 artiklan 1 kohdassa todetaan, että komissio voi antaa direktiivin täytäntöönpanoa koskevat kysymykset ja erityisesti markkinoiden valvontaa ja seuranta koskevat kysymykset 15 artiklassa tarkoitetun komitean käsiteltäväksi. Artiklan 2 kohdan mukaan komissio antaa joka kolmas vuosi 15 päivästä tammikuuta alkaen Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen tämän direktiivin täytäntöönpanosta.

Direktiivin 20 artiklan mukaan komissio yksilöi palvelujen turvallisuutta koskevan yhteisön toiminnan tarpeet, mahdollisuudet ja painopisteet ja antaa ennen 1 päivää tammikuuta 2003 kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle siihen tarvittaessa liittyvine asiaa koskevine ehdotuksineen.

Komissiossa on parhaillaan valmisteilla yleistä tuoteturvallisuutta koskevan yhteisö-

sääntelyn uudistaminen.

2.2.5 Euroopan yhteisön tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva uusi sääntely

Tässä ehdotuksessa esillä olevaan lainsäädäntöön vaikuttaa jossain määrin Euroopan yhteisön uusi, tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskeva sääntely. Tähän niin sanottuun tavarapakettiin sisältyy useita säädöksiä: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 764/2008, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008, tiettyjen kansallisten teknisten määräysten soveltamista toisessa jäsenvaltiossa laillisesti kaupan pidettyihin tuotteisiin koskevista menettelyistä sekä päätöksen N:o 3052/95/EY kumoamisesta eli niin sanottu asetus vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 765/2008, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2008, tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta ja tätä täydentävä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 768/2008/EY, tehty 9 päivänä heinäkuuta 2008, tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvistä yhteisistä puitteista ja päätöksen 93/465/ETY kumoamisesta. Näiden säädösten tarkka vaikutus yleiseen tuoteturvallisuudirektiiviin ja Suomen yleiseen tuoteturvallisuussääntelyyn sekä näiden soveltamiseen on vielä selvityksen alla. Komissio aikoo laatia ohjeistusta asiasta. Vastavuoroista tunnustamista koskevaa asetusta on sovellettu 13 päivästä toukokuuta 2009 alkaen. Akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevaa asetusta sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2010 alkaen.

2.3 Nykytilan arviointi

Nykyinen kansallinen laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on ollut voimassa vasta muutaman vuoden.

Tuoteturvallisuuslainsäädännön yleiset lähtökohdat ja periaatteet ovat osoittautuneet tarkoituksenmukaisiksi. Ne ovat suurelta osin yhdenmukaisia ja sopusoinnussa Suomea velvoittavan Euroopan unionin tuoteturvallisuussääntelyn kanssa.

Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalve-

lusten turvallisuudesta on osa ympäristöterveydenhuoltoa, josta on säädetty kansanterveyslaissa. Eräitä muita ympäristöterveydenhuollon lakeja on merkittävässä määrin uudistettu kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain säätämisen jälkeen, mikä on johtanut siihen, että laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta eroaa muun muassa rakenteeltaan muista ympäristöterveydenhuollon laeista. On tarkoituksenmukaista, että ympäristöterveydenhuollon eri laeissa otetaan riittävästi huomioon kutakin sääntelyalaa koskevat erityispiirteet. Toisaalta on erityisesti aluehallinnon ja paikallishallinnon valvontaviranomaisten kannalta hyödyllistä, että nämä lait ovat rakenteeltaan ja samantyyppisiä seikkoja koskevien sääntelyjensä osalta mahdollisimman samansisältöisiä. Yhdenmukaisuutta muun ympäristöterveydenhuollon sääntelyn kuten elintarvikelain kanssa ei tässä tapauksessa ole mahdollista saada aikaan muilla keinoin kuin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettua lakia muuttamalla. Tämä on tarpeen erityisesti paikallistason valvontaviranomaisten työn sekä ympäristöterveydenhuollon suunnittelun vuoksi.

Lain voimassaoloaikana saadut kokemukset osoittavat, että lakia olisi tarpeen muuttaa eräiltä osin. Etenkin on tarvetta yksinkertaistaa ja selkeyttää laissa sääntelyä käsitteitä, täsmentää valvonnan suunnittelua koskevia säännöksiä sekä selkeyttää valvontaviranomaisten toimivaltuuksia koskevia säännöksiä.

Kansallisessa tuoteturvallisuuslainsäädännössä ovat alun perin, vuodesta 1987 alkaen vastuutahona olleet vain elinkeinonharjoittajat. Kun tämän lainsäädännön soveltamisalaa on laajennettu ensin vuonna 1993 ja myöhemmin 2004 niin, että lainsäädäntö koskee kulutustavaroiden lisäksi myös kuluttajaan rinnastettaville henkilöille luovutettavia tavaroita sekä kuluttajapalveluksia ja myös muita kuin kaupallisia palveluksia ja vastuutahoksi ovat tulleet myös julkishallinnon toimijat ja yksityiset toimijat muussa kuin elinkeinotoiminnassa, laissa olevat käsitteet ja määritelmät eivät sovellu tarkoituksenmukaisella tavalla nykyiseen sääntelyyn.

Eräissä ympäristöterveydenhuollon laeissa

on toiminnanharjoittajalle asetettu velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle toiminnan aloittamisesta tai hakea lupa toiminnalle. Lakiin kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta ei tällaista sääntelyä nykyisin sisälly. Paikallistason valvonnassa saatujen kokemusten mukaan näyttäisi olevan syytä harkita, olisiko tällainen sääntely tarkoituksenmukaista yleisessä tuoteturvallisuuslainsäädännössä, esimerkiksi niin, että se koskisi sellaisia kuluttajapalveluja, joihin voi liittyä merkittäviä riskejä. Näitä palveluja koskevan ilmoitusvelvollisuuden voidaan arvioida lisäävän turvallisuutta ja olevan valvontaviranomaisten toiminnan kannalta tarkoituksenmukaista. Samoja hyötyjä ei arvioida saavutettavan suosituksin tai muin vastaavin järjestelyin.

Vaikka kansallisessa tuoteturvallisuuslainsäädännössä on alusta asti asetettu elinkeinonharjoittajille ja myöhemmin myös muille palvelun tarjoajille huolellisuusvelvollisuus, sen tarkempi merkitys on paikoin jäänyt toiminnanharjoittajille jokseenkin epäselväksi. Kuluttajavirasto on laatinut ohjeistusta kuluttajapalveluita tarjoavien tahojen omavalvonnasta. Kuluttajavirasto on myös ohjeistuksessaan katsonut jo vuonna 2003, että esimerkiksi ohjelmapalveluita tarjoavan tahon on huolellisuusvelvollisuutensa täyttääkseen käytännössä laadittava kirjallinen turvallisuusasiakirja. Koska toiminnanharjoittajan on tunnettava tarjoamansa tavaroihin ja palveluihin liittyvät vaarat jo ennen toiminnan aloittamista, on tarpeen asettaa laissa merkittäviä riskejä sisältäviä kuluttajapalveluita tarjoaville toiminnanharjoittajille velvollisuus laatia toimintaansa koskeva turvallisuusasiakirja. Vaikka nimenomainen velvollisuus asetettaisiinkin vain joillekin palvelulajeille, kirjallinen turvallisuussuunnittelu voi olla tarpeen myös muita kuluttajapalveluja tarjottaessa.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä on viranomaistoiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta yhtäältä yhteistä lainsäädäntöä. Toisaalta näitä suunnittelukysymyksiä käsitellään erikseen kussakin ympäristöterveydenhuollon laissa ja niiden nojalla annetuissa alemmanasteisissa säädöksissä. Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain tätä koskevia nykyisiä sään-

nöksiä on syytä selkeyttää jo senkin vuoksi, että ne on laadittu ajankohtana, jolloin nykyistä suunnittelujärjestelmää vasta valmisteltiin.

Valvontaviranomaisten käytössä olevia valvontakeinoja koskevat säännökset ovat osoittautuneet käytännössä osittain vaikeaselkoisiksi, joten niiden selkeyttämiseen näyttäisi olevan syytä. Myös tältä osin on mahdollisuuksien mukaan syytä pyrkiä yhdenmukaistamaan näitä hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä muun ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön kanssa. Vuonna 2004 toteutetun lainsäädäntömuutoksen jälkeen kuntien tuoteturvallisuusvalvontaa tekeviä viranhaltijoita on runsaasti koulutettu hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen liittyvistä kysymyksistä. Tästä huolimatta kyseiset säännökset koetaan edelleen hankaliksi soveltaa.

Kuluttajavirasto teetti vuonna 2008 tutkimuksen elinkeinonharjoittajien tiedontasosta tuoteturvallisuuslainsäädäntöön liittyen ja niiden toiminnasta tavaroiden turvallisuuden varmistamiseksi. Tutkimus oli kohdistettu erityisesti kulutustavaroiden kaupan sisäänostotehtävissä työskenteleville henkilöille. Tutkimus osoitti, että yritykset tuntevat heikosti tuoteturvallisuussääntelyä. Tilannetta on toisaalta pyritty viime vuosina parantamaan elinkeinoelämän järjestöjen tiedotustoimenpitein.

Kuluttajavirastolle kuuluneet tuoteturvallisuusvalvontatehtävät ovat siirtyneet vuoden 2010 alussa Turvatekniikan keskukselle mutta elinkeinonharjoittajan tiedontasoa koskevat tiedot edellä mainitussa tutkimuksessa kuvaavat varmaan myös nyt vallitsevaa tilannetta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on kehittää ja selventää voimassa olevaa lakia kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta sillä tavoin, että sen säännökset olisivat mahdollisimman selkeitä ja havainnollisia niin elinkeinonharjoittajien ja muiden palveluntarjo-

ajien, kuluttajien kuin viranomaistenkin kannalta. Lain yleistavoitteeseen, pyrkimykseen estää ennakolta tai vastaisuudessa vaarallista kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista aiheutuvia terveys ja omaisuusvaaroja, ei ehdoteta muutoksia. Lain yleistavoitteena on myös varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuus.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Lain nimi

Kun nykyinen laki säädettiin vuonna 2004, muutettiin aikaisemmin voimassa olleen lain nimi, tuoteturvallisuuslaki, laiksi kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta.

Nykyinen nimi vastaa hyvin lain soveltamisalaa mutta on verrattain pitkä. Sen vuoksi ehdotetaan, että lain nimi muutettaisiin muotoon kuluttajaturvallisuuslaki, joka on lyhyempi, mutta kuvaa kuitenkin hyvin lain sisältöä ja soveltamisalaa. Lähinnä kulutustavariin viittaavan tuotesanan sijaan kuluttajaturvallisuuskäsite lain nimessä kuvaisi havainnollisemmin sitä, että tuoteturvallisuussäätely tänä päivänä Suomessa tarkoittaa kuluttajan turvallisuutta laajemmin kuin ainoastaan kulutustavariin liittyen eli myös erilaisten kuluttajapalveluiden turvallisuutta. Tämä olisi myös yhdenmukaista kansainvälisissä yhteyksissä käytettävän termin ”consumer safety” kanssa, joka on laajempi käsite kuin kulutustavariin liittyvä tuoteturvallisuus (”product safety”). Jatkossa käytetäänkin termiä kuluttajaturvallisuus.

Lain tarkoitus

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa ei nykyisin ole nimenomaista säännöstä lain tarkoituksesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva uusi pykälä. Muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa tällainen pykälä on.

Määritelmät

Aiempien elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan käsitteiden sijasta ehdotetaan laissa määriteltäväksi tavarantoimittajan luovuttaja

sekä palvelun tarjoaja. Lisäksi määritelmiin ehdotetaan lisättäväksi molemmat edellä mainitut vastuutahot kattava toiminnanharjoittajan määritelmä sekä riskinarvioinnin määritelmä. Ehdotetuilla muutoksilla ja lisäyksillä ei muuteta soveltamisalaa asiallisesti.

Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöä kehitettäessä on lakiin sisällytetty useaan otteeseen, erityisesti vuosina 1993 ja 2004 uusia käsitteitä ja määritelmiä, kuten kuluttajaan rinnastettava henkilö ja muu palvelun tarjoaja. Monet aikaisemmat määritelmät kuten kuluttajan, elinkeinonharjoittajan ja kulutustavaran määritelmät ovat voimassa olevassa laissa aivan tai miltei samassa muodossa kuin vuonna 1986 säädetyssä tuoteturvallisuuslaissa.

Voimassa olevassa laissa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta käytetään käsitteitä kuluttajapalvelus ja palvelus. Näiden sijasta ehdotetaan otettavaksi käyttöön muodot kuluttajapalvelu ja palvelu, jotka ovat yleiskielen mukaisia. Asiallista muutosta ei tällä tavoitella.

Lain selkeyttämiseksi ehdotetaan, että vastuutahoksi säädettäisiin nykyisen elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan asemasta toiminnanharjoittaja. Tähän toiminnanharjoittajan käsitteeseen sisältyisi tavarantoimittaja, jolla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka valmistaa tuo maahan, vie maasta, kuljettaa maan kautta, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kulutustavaroita. Toiminnanharjoittajan käsitteeseen sisältyisi myös palvelun tarjoaja, jolla tarkoitettaisiin sellaista luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka suorittaa, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kuluttajapalveluja. Jos otettaisiin käyttöön toiminnanharjoittajan käsite, lakia voitaisiin eräiltä osin tuntuvasti yksinkertaistaa ja selkeyttää. Tämä olisi lisäksi yhdenmukaisempaa muiden ympäristöterveydenhuollon lakien kanssa, koska terveydensuojelulaissa käytetään samaa termiä ”toiminnanharjoittaja”, ja toisaalta elintarvikelaissa paljolti vastaavaa termiä ”elintarvikealan toimija”.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös eräitä uusia määritelmiä, jotka on koettu tarpeelliseksi lain soveltamisen kannalta. Esimerkiksi

termi riskinarviointi on katsottu niin keskeiseksi markkinavalvonnan kannalta, että se on tarpeen määritellä laissa.

Ehdotuksessa selkeytettäisiin myös lain velvoittamien toiminnanharjoittajien piiriä sisällyttämällä sekä tavaran luovuttajan että palvelun tarjoajan määritelmään tahot, jotka välittävät kulutustavaroita tai kuluttajapalveluja.

Velvollisuus ilmoittaa kunnan valvontaviranomaiselle kuluttajapalvelujen tarjoamisen aloittamisesta silloin, kun palveluun voi liittyä merkittäviä riskejä

Voimassa olevassa laissa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta ei aseteta toiminnanharjoittajille velvollisuutta tehdä valvontaviranomaiselle ilmoitusta toiminnan aloittamisesta, muuttamisesta tai lopettamisesta. Esimerkiksi terveydensuojelulaissa ja elintarvikelaissa on säännöksiä enakkoon ilmoittamisesta silloin, kun kysymys on sellaisista valvontakohteista, joissa tämä katsotaan tarpeelliseksi.

Käynnissä olevassa kunta ja palvelurakennuudistuksessa on selvitetty valtion ja kuntien välistä tehtäväjakoja. Tässä yhteydessä on päätetty, että ympäristöterveydenhuolto jää jatkossakin kuntien tehtäväksi. Jotta kuluttajaturvallisuusasiat voisivat saada paikallistasolla riittävää huomiota ympäristöterveydenhuollon valvonnessa, on tarkasteltava sitä koskevaa sääntelyä muihin ympäristöterveydenhuollon lakeihin verrattaessa. Tältä osin ovat merkittäviä etenkin terveydensuojelulaki ja elintarvikelaki ja niihin liittyvät enakkoilmoitusmenettelyt.

Kunnallisissa valvontayksiköissä ilmoitusvelvollisuuden puuttumista kuluttajaturvallisuuslainsäädännöstä pidetään puutteena ja eräänä syynä paikallistason valvonnan hajanaisuuteen. Koska toiminnanharjoittajan ei tarvitse tehdä ilmoitusta toiminnan aloittamisesta, valvontaviranomainen ei välttämättä edes tiedä, mitä kohteita sillä on valvottavanaan. Valvontakohteiden suuren määrän ja valvontayksiköiden niukkojen resurssien takia monessa kunnassa on pidetty kohteiden kartoittamista yksin valvontaviranomaisen toimin ylivoimaisena tehtävänä. Koska muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa pää-

sääntöisesti on nähty tarpeelliseksi ainakin merkittävimpien kohdetyyppien osalta ilmoitus tai lupamenettely, tämä korostaa näiden kohteiden merkitystä valvonnessa. Kun kuluttajaturvallisuussektorilla vastaavaa menettelyä ei ole ja toisaalta ympäristöterveydenhuollon resurssit ovat kokonaisuudessaan rajalliset, on seurauksena ollut, että ympäristöterveydenhuollon valvonnessa on keskitytty enemmän siihen valvontaan, jota ilmoitukset tai luvat koskevat.

Viimeaikaiset kehityshankkeet ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmän luomiseksi ovat osaltaan osoittaneet, että kuluttajaturvallisuusvalvonnessa vallitsee erikoinen tilanne suhteessa muiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaiseen valvontaan. Muissa laeissa edellytetään lähtökohtaisesti, että viranomaiselle tehdään ilmoitus tai haetaan lupa, ennen kuin toiminta voidaan aloittaa. Kuluttajaturvallisuuden valvonnessa voidaan nykyisin lähinnä kehottaa kuntien valvontaviranomaisia käyttämään mahdollisuuksien mukaan hyväksi näitä muiden lakien perusteella tehtyjä ilmoituksia, vaikka kuluttajien turvallisuuden kannalta keskeisimmät asiat saattavat liittyä juuri yleiseen kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöön.

Yleisessä kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä ei ole kuitenkaan tarpeen eikä tarkoituksenmukaista säätää yleistä velvollisuutta tehdä valvontaviranomaiselle ilmoitusta ennen toiminnan aloittamista. Tämän johdosta velvollisuus etukäteen tehtävästä ilmoituksesta rajoitettaisiin ehdotuksen mukaan laissa lueteltuihin tiettyihin kuluttajapalveluihin, joihin voi liittyä merkittäviä riskejä.

Tällaisia palveluita on määritetty muun muassa Kuluttajaviraston vuonna 2006 laatimassa tuoteturvallisuusvalvonnan valvontakriteeristöissä ja valvontaohjelmassa. Kunnat suunnittelevat valvontaansa aikaisemmin Kuluttajaviraston ja nykyisin Turvatekniikan keskuksen laatiman vuosille 2008—2010 annetun tuoteturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen valvontaohjelman perusteella.

Kuluttajapalvelujen valvonnessa tunnetaan nykyisin jokseenkin hyvin kohdetyypit, joihin tyypillisesti voi liittyä erityisiä tai merkittäviä riskejä. Käytännössä osa näistä kohteista on myös kirjattu kuntien valvontaviranomaisten kohderekistereihin muiden ympä-

ristöterveydenhuollon toimialojen, kuten elintarvikevalvonnan ja terveydensuojelun kautta. Valvontaviranomaisten mukaan kuluttajapalveluihin liittyviä kohteita, jotka voidaan katsoa asiakasturvallisuuden kannalta merkittäviksi, on vuoden 2008 tietojen mukaan yhteensä noin 21 000. Näistä valtaosa on kuntien ylläpitämiä. Suurimpina kohdetyyppeinä ovat leikkikentät (noin 11 000) ja uimarannat (noin 2 800). Kaupallisia palveluntarjoajia eli elinkeinonharjoittajia on joitakin tuhansia. Asiakasturvallisuuden kannalta merkittävät kohteet ovat osin sellaisia, että niistä tehdään jo nykyiselläänkin ilmoitus terveydensuojelulain nojalla.

Lähtökohtaisesti tavanomaisten kaltaisten urheilutapahtumien, konserttien tai muiden vastaavanlaisten tapahtumien seuraaminen yleisönä ei olisi sellainen palvelu, johon ilmoitusvelvollisuus olisi syytä ulottaa.

Jos lakiin sisällytettäisiin säännöksiä ilmoituksista, joita on tehtävä valvontaviranomaiselle ennen tiettyjen kuluttajapalvelujen tarjoamisen aloittamista, ilmoitusvelvollisuus voitaisiin käytännössä toteuttaa helposti, koska kunnissa on jo kokemusta muun muassa terveydensuojelulain mukaisista ilmoituksista. Käytännössä terveydensuojelulain ja kuluttajaturvallisuuslain sekä ylipäänsä ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisten ilmoitusten tekemisessä voitaisiin käyttää samaa lomaketta ja muuta asiakirjaineistoa, joissa olisi omat kohtansa, mihin merkitä, mitä kaikkia ympäristöterveydenhuollon laeissa säädettyjä ilmoituksia asianomainen ilmoitus koskee. Tulevaisuudessa kohteet rekisteröityisivät samaan ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään, jolloin eri ilmoituksista ei siten koituisi valvontaviranomaisille juurikaan lisävaivaa.

Tilanteissa, joissa palveluntarjoajalla on vastuullaan useita samantyyppisiä palveluita tai samankaltaisia riskejä sisältäviä kohteita, olisi tarkoituksenmukaista, että näistä palveluista ja kohteista voitaisiin tehdä kunnan valvontaviranomaiselle vain yksi yhteinen ilmoitus, joka sisältäisi riittävät tiedot kaikista palveluista ja kohteista. Näin esimerkiksi kunnan leikkikentät, joita suurella kaupungilla voi olla satoja, voitaisiin ilmoittaa valvontaviranomaiselle yhdellä ilmoituksella.

Ilmoituksenvarainen toiminta on jaettu ter-

veydensuojelulaissa kahteen eri pykälään. Lain 13 §:ssä (24/2006) säädetään siitä, ketä ilmoitusvelvollisuus koskee, ja lain 15 §:ssä siitä, miten valvontaviranomaisen tulee käsitellä ilmoitus ja tarvittaessa antaa asiasta määräys. Yleisessä kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä ei olisi kuitenkaan tarpeen ryhtyä yhtä seikkaperäisiin selvityksiin kuin terveydensuojelulain mukaisissa ilmoituksissa. Riittävää olisi, että valvontaviranomainen saisi tiedon toiminnan aloittamisesta tai olennaisesta muuttamisesta. Ehdotuksen mukaan kunnan valvontaviranomaisen ei lähtökohtaisesti tarvitsisi ryhtyä ilmoituksen johdosta toimenpiteisiin eikä tehdä ilmoituksen perusteella erillistä päätöstä. Palvelun tarjoajan ei myöskään tarvitsisi odottaa viranomaisen reagointia ennen kuin voi aloittaa palvelun tarjoamisen.

Tarkoituksenmukaisinta olisi, että valvontaviranomainen ilmoittaisi ilmoituksen tehneelle toiminnanharjoittajalle ottaneensa tämän tekemän ilmoituksen vastaan. Tämän voidaan ajatella olevan paitsi hyvän hallinnon mukaista myös käytännön toiminnan kannalta tarpeen. Vastaanottoilmoituksen saatuaan palveluntarjoaja tietää, että ilmoitus on tullut perille. Samalla hänelle voidaan muun muassa kertoa, ettei ilmoituksen vastaanottaminen merkitse, että valvontaviranomainen olisi tarkastanut toiminnan lainmukaisuutta, vaan on ainoastaan ottanut ilmoituksen vastaan. Vastaanottoilmoituksessa voitaisiin lisäksi esimerkiksi vakiomuotoisesti ohjata palveluntarjoaja asianmukaisten kuluttajaturvallisuutta koskevien tietolähteiden kuten Turvatekniikan keskuksen verkkosivuille sekä antaa tietoja paikallisista erityisolosuhteista ja käytännöistä. Elintarvikevalvonnan puolella vastaavankaltainen vastaanottokirjemenettely on toteutettu esimerkiksi ravintolisia koskevan ilmoituksen yhteydessä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/123/EY palveluista sisämarkkinoilla annettiin 12 päivänä joulukuuta 2006. Suomessa direktiivi on pantu täytäntöön 22 päivänä joulukuuta 2009 annetulla lailla palvelujen tarjoamisesta (1166/2009), joka tuli voimaan 28 päivänä joulukuuta 2009.

Palveludirektiivi koskee osaa niistä kuluttajapalveluista, joihin ehdotetaan ilmoitusvel-

vollisuutta. Kuitenkin suurin osa palveluista, joita asiakasturvallisuuden merkittävien seikkojen vuoksi ehdotetaan ilmoitusvelvollisuuden piiriin, on kuitenkin palveludirektiivin soveltamisalan ulkopuolella, koska direktiivin ulkopuolelle jäävät muut kuin kaupalliset palvelut eli palvelut, joita ei suoriteta korvausta vastaan. Monet kuntien ylläpitämät palvelut, kuten leikkikentät ja uimarannat, ovat tähän ryhmään kuuluvia. Palveludirektiivissä käytetään kaupallisista palveluista nimitystä taloudelliset palvelut.

Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on tarkasteltava kaikkia niitä menettelyjä ja muodollisuuksia, joita sovelletaan palvelutoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen. Jos nämä menettelyt eivät ole riittävän yksinkertaisia, jäsenvaltioiden on yksinkertaistettava niitä.

Ehdotettu ilmoitusmenettely, joka kohdistuu vain merkittäviä riskejä sisältäviin palvelutoimintoihin, ei muodostaisi estettä palvelutoiminnan aloittamiselle eikä tekisi palvelutoiminnan aloittamista vaikeaksi. Lähtökohtana niin yhteisölaainsäädännössä kuin kansallisessa lainsäädännössä on, että vain turvallisia palveluja saadaan tarjota. Palveluntarjoajan on varmistauduttava tästä ennen kuin toiminta aloitetaan. Ehdotettu ilmoitusmenettely ei viivästytä toiminnan aloittamista, koska palvelun tarjoajan ei tarvitsisi odottaa viranomaisen reagointia ennen kuin voisi aloittaa palvelun tarjoamisen. Ilmoitusvelvollisuus ei myöskään olisi erilainen suomalaisen palveluntarjoajan kannalta kuin muun jäsenvaltion palveluntarjoajan kannalta.

Edellä sanottuun viitaten ehdotettu voidaan todeta, että ehdotettu kevyt ilmoitusmenettely ei ole ongelmallinen palvelujen tarjoamisesta annetun lain eikä palveludirektiivin kannalta.

Valmistelutyön aikana harkittiin vaihtoehtoa, jossa toiminnanharjoittajan olisi tehtävä vuoden kuluessa lain voimaantulosta kunnan valvontaviranomaisille ilmoitus niistä jo toiminnassa olevista palveluista, joita ilmoitusvelvollisuus koskee. Hallinnollisen taakan keventämiseksi on kuitenkin päädytty siihen, että ilmoitus tulisi tehdä vain niistä palveluista, joiden tarjoaminen aloitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen.

Nyt ehdotetun varsin kevyen ilmoitusme-

nettelyn toimivuutta käytännössä on tarpeen seurata ja arvioida, riittääkö nyt ehdotettu menettely täyttämään sille asetetut tavoitteet vai onko tarpeen kehittää sitä esimerkiksi vastaavatyypiseksi kuin terveydensuojelulain mukainen ilmoitusmenettely. Yhteneväisistä menettelytavoista olisi saatavissa synergiaetuja ja niistä hyötyisivät niin toiminnanharjoittajat kuin valvontaviranomaisetkin.

Turvallisuusasiakirja

Tuoteturvallisuusvalvontaa aikaisemmin johtanut Kuluttajavirasto on edellyttänyt eri palvelulajeja koskevissa valvontaohjeissaan, että eräiden palvelulajien tarjoajien on kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 3 §:n huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi laadittava kirjallinen turvallisuussuunnitelma. Kuluttajaviraston ohjeissa käytetään nimitystä turvallisuusasiakirja. Tällaisessa asiakirjassa esitetään toimintaan liittyvät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi. Valvonnan lähtökohdat eivät ole tältä osin muuttuneet, kun Kuluttajaviraston tuoteturvallisuusvalvontatehtävät ovat siirtyneet Turvatekniikan keskuksen hoidettaviksi. Yleisen kuluttajaturvallisuuslainsäädännön valvonnassa edellytetty turvallisuusasiakirja on jotakuinkin vastaava kuin pelastuslaissa (468/2003) edellytetty, pelastusasioita koskeva pelastussuunnitelma. Pelastuslaissa on yksityiskohtaiset määräykset siitä, millä edellytyksillä suunnitelmat on laadittava sekä siitä, mitä suunnitelmien tulee sisältää.

Osa palveluntarjoajista on jo tähän mennessä laatinut turvallisuusasiakirjan. Kuluttajavirasto on aikaisemmin tuoteturvallisuuslainsäädännön valvontaohjeissaan korostanut niiden merkitystä. Käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnassa on kuitenkin havaittu, että suuririskisiäkin kuluttajapalveluksia, kuten erilaisia ohjelmapalveluita tarjoavat toiminnanharjoittajat ovat aika ajoin kyseenalaistaneet, voidaanko heiltä edellyttää kirjallista suunnitelmaa tuoteturvallisuusasioista. Tällöin he kiinnittävät huomiota siihen, että voimassa olevassa laissa ei ole nimenomaisia säännöksiä, jotka velvoittaisivat laatimaan turvallisuussuunnitelman.

Tämän vuoksi on tarpeen lisätä lakiin säännöksiä turvallisuusasiakirjan laatimis-

velvollisuudesta. Lainsäädäntöön on syytä myös ottaa säännöksiä tämän asiakirjan sisällöstä, sen pitämisestä ajan tasalla, siitä, kuinka voidaan varmistaa se, että palvelun tarjoajan henkilöstö tuntee suunnitelman, tarvittavasta henkilöstön turvallisuuskoulutuksesta sekä hätätilanneharjoituksista. Asetuksessa kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista säädetään jo nykyisin varsin kattavasti tietojenannosta kuluttajille ennen palvelun tarjoamisen aloittamista.

Tässä tarkoitettu turvallisuusasiakirjaa koskeva sääntely voisi sisällöltään muistuttaa pelustuslain 9 §:ää, jossa asetetaan suunniteluvelvoite ”rakennuksiin ja kohteisiin, joissa henkilö tai paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat”. Pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (787/2003) 9 ja 10 §:ssä on tarkempia määräyksiä pelastussuunnitelman laatimisvelvollisuudesta ja suunnitelman sisällöstä.

Käytännössä Kuluttajavirasto on aikaisemmin muun muassa valvontaohjeissaan ja koulutustilaisuuksissaan ohjeistanut toiminnanharjoittajia ja valvontaviranomaisia siten, että toiminnanharjoittajan on tarkoituksenmukaista sisällyttää yhteen turvallisuutta koskevaan asiakirjaan eri laeissa edellytetyt suunnitelmat. Toisin sanoen useiden erillisten suunnitelmien sijaan laaditaan yksi asiakirja, johon sisältyy sekä pelustuslain edellyttämä pelastussuunnitelma että tuoteturvallisuuslainsäädännön edellyttämä turvallisuusasiakirja. Näin asiakasturvallisuuteen liittyvien suunnitelmien koordinoiminen ja ylläpito on helpompaa. Myös pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n 2 momentissa viitataan mahdollisuuteen yhdistää kyseisentyyppejä asiakirjoja toisiinsa.

Tarkoituksenmukaista on, että säännökset turvallisuusasiakirjan laatimisvelvoitteesta kuluttajaturvallisuuslaissa kytketään etukäteisilmoituksen tekemiseen. Jos kuluttajapalvelu on sellainen, että siitä on ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava kunnan valvontaviranomaiselle, turvallisuusasiakirjakin on laadittava. Kysymyksessä olevan palvelun laatu ja laajuus kuitenkin määrittäisivät, kuinka laaja ja yksityiskohtainen turvallisuusasiakirja on laadittava.

Turvallisuusasiakirja on ennen muuta tarpeen sen varmistamiseksi, että palveluntarjoaja itse on riittävästi varautunut niihin riskeihin, joita palveluun saattaa liittyä. Tarkoituksena ei ole, että kunnan valvontaviranomainen tutustuisi kaikkiin turvallisuusasiakirjoihin vaan vain tarpeen mukaan markkinavalvonnan yhteydessä.

Vastaavasti kuin toiminnan aloittamista koskevasta ilmoituksesta myös turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudesta voitaisiin säätää niin, että palvelun tarjoaja, jolla on useita samankaltaisia kohteita kuten leikki-kenttiä ylläpidettävänä, voisi tehdä näitä kohteita koskevan yhteisen turvallisuusasiakirjan. Yhteiseen turvallisuusasiakirjaan voitaisiin tarpeen mukaan sisällyttää tietoja kunkin yksittäisen kohteen turvallisuusasioihin liittyvistä erityispiirteistä. Tällainen menettely helpottaisi erityisesti kunnallisia palveluja tarjoavien työtä ja vaivaa niin turvallisuusasiakirjan laatimisessa kuin erityisesti sen pitämisessä ajan tasalla. Menettely ei saisi kuitenkaan heikentää turvallisuussuunnittelun yksityiskohtaisuutta, tasoa ja laatua. Useaa kohdetta koskevan asiakirjan olisi siis oltava riittävän kattava ja yksityiskohtainen ja sitä olisi pidettävä ajan tasalla yhtä hyvin kuin kullekin kohteelle laadittuja erillisiä turvallisuusasiakirjoja.

Kirjallista turvallisuussuunnittelua koskevan vaatimuksen voimaantulolle on tarpeen säätää kohtuullinen siirtymäaika. Turvallisuusasiakirja olisi tämän mukaisesti laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun laki on tullut voimaan. On huomattava, että velvollisuus laatia turvallisuusasiakirja koskisi myös niitä 6 §:ssä tarkoitettuja palveluja, joita toiminnanharjoittaja on tarjonnut jo ennen lain voimaantuloa. Kirjallinen turvallisuussuunnittelu on monilta osin jo laadittu niiden kohdetyyppien osalta, joita tämä velvollisuus tulisi koskemaan. Sen lisäksi, että kirjallisia turvallisuussuunnitelmia on tehty kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 3 § huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi, myös pelustuslainsäädäntö edellyttää eräiden kohteiden ollessa kysymyksessä kirjallisen pelastussuunnitelman laatimista.

Turvallisuusasiakirjan lisäksi ovat valvontaviranomaiset vakiintuneesti edellyttäneet,

että kuluttajapalveluita tarjoavan toiminnanharjoittajan on ylläpidettävä onnettomuuskirjanpitoa, johon merkitään asiakasturvallisuuden kannalta merkitykselliset tapahtumat. Kuluttajavirasto on aikaisemmissa kuluttajapalveluiden turvallisuutta koskevissa ohjeissaan kehottanut merkitsemään onnettomuuskirjanpitoon myös pienet tapahtumat ja käyttämään kerättyjä tietoja hyväksi palvelun tarjoajan turvallisuustoiminnan kehittämiseksi.

Turvallisuusasiakirjaa koskevista yksityiskohdista voitaisiin tarvittaessa antaa säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tullilaitoksen valvontatehtävien kehittäminen

Voimassa olevan lain mukaan tullilaitos valvoo lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten suorittamisen yhteydessä käytettävien tavaroiden maahantuonnissa sekä viennissä ja kauttakuljetuksessa sekä suunnittelee ja ohjaa valvontaa tältä osin. Maahantuonnilla on laissa tarkoitettu Euroopan unionin ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden tuontia Suomeen. Tullilaitos ei valvo tällä hetkellä Euroopan unionin jäsenmaista Suomeen toimitettavia tuoteturvallisuuslainsäädännön soveltamisalaan kuuluvia tavaroita.

Kun otetaan huomioon, että valvontaa tulisi kohdistaa riskinarvioinnin eli tuotteiden sisältämien vahingonvaarojen perusteella, edellä kuvattu asiointi ei ole kuluttajien turvallisuuden kannalta paras mahdollinen. Monissa kulutustavararyhmissä kuten leluisa ja tekstiileissä tuotteiden valmistus on siirtynyt pääosin Euroopan unionin ulkopuolelle. Usein kulutustavarat tuodaan yhteisön alueelle muualla kuin Suomessa, esimerkiksi johonkin Euroopan suurimmista satamista. Lisäksi valvontaviranomaisten tiedossa on, että jotkut kulutustavaroita Suomeen tuovat tahot eivät tuo tavaroita maahan suoraan EU:n ulkopuolelta, vaan tavaroita tuodaan Suomeen muiden Euroopan unionin jäsenmaiden kautta. Kun valvontaa suoritetaan jäsenmaissa pistokoeluoontoisesti, nämä tuotteet eivät useinkaan ole olleet valvonnan kohteena ennen saapumistaan Suomeen.

Tullilaitoksen suorittaman valvonnan tarkoituksenmukaiseksi kohdistamiseksi ehdotetaan tullin valvontatoimivallasta säädettäväksi laissa sillä tavoin, että se voisi tämän niin sanotun kolmasmaavalvonnan lisäksi ulottua Euroopan unionin jäsenmaista Suomeen toimitettavien tavaroiden turvallisuuden tarkastamiseen Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä. Vastaava sääntely on toteutettu elintarvikelain 34 §:ssä.

Tulliviranomaisten toimivallan laajentaminen tällä tavoin parantaisi viranomaisten mahdollisuutta toimia sellaisissa tapauksissa, joissa esimerkiksi Rapex-notifikaatiojärjestelmän avulla on saatu tietoa sisämarkkinoilla olevasta vakavaa vaaraa aiheuttavasta kulutustavarasta. Tällöin tulliviranomaiset voisivat puuttua tilanteeseen jo siinä vaiheessa, kun vaarallista tavaraa sisältävä tavaraerä tulee Suomeen ja maahantuojan varastoon. Tällä olisi merkittävää ennalta estävää vaikutusta.

Vastaavasti kuin elintarvikelain nojalla tehtävässä sisämarkkinakaupan valvonnassa myös kulutustavaroiden osalta sisämarkkinavalvonnassa on otettava huomioon yhteisöoikeudellinen lähtökohta, jonka mukaan tavaroiden on voitava liikkua EU-alueella vapaasti. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta voidaan rajoittaa vain tietyin perustein. Tämän vuoksi tullilaitoksen tulisi kulutustavaroiden sisämarkkinavalvontaa suorittaessaan huolehtia siitä, ettei tavaroiden vapaata liikkuvuutta tarpeettomasti rajoiteta. Tämä tarkoittaisi sitä, että jos sisämarkkinavalvonnassa tavaraerästä otetaan näyte, jonka määräystenmukaisuus tutkitaan, valvontaviranomaiset eivät lähtökohtaisesti voisi pysäyttää tavaraerää tutkimusten ajaksi, kuten on käytäntö kolmasmaavalvonnassa. Silloin, kun kulutustavaran määräyksenvastaisuus näyttää ilmeiseltä, tulliviranomainen voisi kuitenkin saattaa tämän seikan asianomaisen toiminnanharjoittajan tietoon, jotta toiminnanharjoittaja voisi vapaaehtoisesti pidättäytyä tavarin saattamisesta laajemmin jakeluun ja markkinoille. Toisaalta jos tulliviranomaiset havaitsevat tavarin olevan esimerkiksi aivan ilmeisesti määräystenvastainen ja tämän myötä kuluttajille vaarallinen, ne voisivat tarvittaessa kieltää väliaikaisesti tavarin saat-

tamisen Suomen markkinoille.

Ehdotetun uuden menettelyn merkittävänä perusteena olisi, että tällä tavoin voitaisiin puuttua niihin tilanteisiin, joissa kolmansista maista peräisin olevia tavaroita kierrätetään tarkoituksellisesti muiden jäsenvaltioiden kautta valvonnan välttämiseksi. Kun tulliviranomainen ottaisi näytteen maahantuojan varastossa, voitaisiin useassa tapauksessa välttää se, että tavaraa, jonka määräyksenvastaisuudesta on epäilyjä, toimitettaisiin vähittäismyyntiin. Siinäkin tapauksessa, että näin pääsisi käymään, valvontaviranomaisilla, erityisesti Turvatekniikan keskuksella olisi tulliviranomaiselta saamiensa asiakirjojen perusteella hyvät valmiudet ryhtyä toteuttamaan tavarankäytön poistamista tai palautusmenettelyä, jos niihin ryhtyminen osoittautuu tarpeelliseksi.

Tulliviranomaisten valvonnan kokonaisu-määrää ei ole tarkoitus laajentaa tämän muutoksen myötä, vaan osa kolmansista maista tulevien tuotteiden valvontaan nykyisin käytettävistä voimavaroista voitaisiin suunnata uudelleen. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan kohdentamisen tarkoituksena on koordinoimiseksi tullilaitoksen suorittama valvonta olisi syytä suunnitella siten, että se olisi Turvatekniikan keskuksen laatiman kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen valvontaohjelman mukaista.

Elinkeinoharjoittajien kannalta uusi järjestelmä olisi hyödyllinen, koska näin menetellen voitaisiin ilmeisesti määräystenvastaisen tavarankäytön vähittäismyyntiin ehkäistä. Tällöin voidaan välttää merkittävien lisäkustannusten syntyminen. Useassa tapauksessa voisi näissä tilanteissa olla mahdollista palauttaa tavaraerä valmistajalle.

Sisämarkkinoilla olevien kulutustavaroiden yhdenmukaisen ja syrjimättömän kohtelun vuoksi olisi tullilaitoksen valvontaan kuten muuhunkin sisämarkkinoilla toteutettavaan valvontaan sovellettava ehdotuksen 29 §:n säännöksiä näytteenotosta ja näytteiden tutkimisen aiheuttamista kustannuksista. Tämän 29 §:n 3 momentin mukaisesti valvontaviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan korvaamaan kulutustavarankäytön ja kuluttajapalvelun hankinnasta, testauksesta ja tutkimisesta aiheutuvat kustannukset, jos kulutustavara tai kuluttajapalvelu ei täytä tässä

laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia. Tulliviranomaisen suorittama sisämarkkinoitavarojen valvonta ei siis valvonnasta perittävien maksujen osalta eroaisi muusta valvonnasta. Tulliviranomaisen kolmansista maista peräisin olevien tavaroiden valvonnasta perittäviin maksuihin uudistusehdotus ei vaikuttaisi, vaan niiden osalta jatkettaisiin nykyistä käytäntöä.

Hallinnollisten pakkokeinojen selkeyttäminen ja kehittäminen

Voimassa olevassa laissa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta on lain 22—31 §:n otsikkona valvontakeinot. Koska on tarkoituksenmukaista, että ympäristöterveydenhuollon eri säädökset ovat keskenään yhdenmukaisia niissä asioissa, joissa on kysymys samantyyppisestä sääntelystä, ehdotetaan näistä seuraamuksista käytettäväksi termiä hallinnolliset pakkokeinot, joka on sama kuin elintarvikelain 7 luvun otsikko.

Tuoteturvallisuusvalvontaviranomaiset ja eri tahot, joita valvonta koskee, ovat kokeneet voimassa olevan lain pakkokeinoja koskevat säännökset vaikeaselkoisiksi ja tulkinnallisiksi ja siten niiden soveltamisen osin ongelmalliseksi. Erityisesti paikallistason valvontaviranomaisten kannalta olisi hyödyksi, että kuluttajaturvallisuuslainsäädännön hallinnolliset pakkokeinot olisivat nykyistä yhdenmukaisempia elintarvikelain vastaavien säännösten kanssa.

Voimassa olevan lain pakkokeinoja koskevat säännökset on havaittu kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarpeiden kannalta osittain riittämättömäksi. Kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että muun muassa kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontaa suorittavat tahot kykenevät myös käytännössä eteen tulevilla kuluttajaturvallisuusvalvonnan tilanteissa ryhtymään itse tarpeellisiin toimenpiteisiin. Tämän vuoksi lain hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä ehdotetaan selkeytettäväksi ja osittain myös sisällöllisesti muutettaviksi.

Kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvonnan kannalta merkittävää on, että voimassa olevan sääntelyn mukaan kuluttajaturvallisuuslainsäädännön valvontaviranomaisista

aikaisemmin vain Kuluttajavirastolla ja tätä nykyä siis Turvatekniikan keskuksella on ollut mahdollisuus antaa lain 23 §:ssä tarkoitettu kielto eli esimerkiksi kieltää kuluttajapalvelun tarjoaminen kuluttajille. Tämä johtuu siitä, että mainitun pykälän osalta kunnan ja aluehallinnon valvontaviranomaisille on säädetty toimivalta antaa kielto vain silloin, kun kyseessä oleva toiminta on jonkin kyseisen lain nojalla annetun alemmanasteisen säädöksen vastaista. Kuluttajapalveluista tällaista alemmanasteista sääntelyä ei ole annettu lukuun ottamatta valtioneuvoston asetusta kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista.

Sen sijaan kuntien valvontaviranomaisten käytössä on ollut lain 24 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kielto. Sen käytännön soveltamisen tosin ovat eräät kunnan valvontaviranomaiset kuitenkin kokeneet ongelmalliseksi ja sääntelyn vaikeaselkoiseksi.

Käytännössä siis esimerkiksi kuntien kuluttajaturvallisuusvalvontaviranomaiset ovat tilanteessa, jossa niillä on toimivalta ja velvollisuus suorittaa alueellaan kuluttajaturvallisuuden turvallisuusvalvontaa, valvonnassa noudatettavan työnjaon mukaan erityisesti kuluttajapalvelujen turvallisuutta, mutta niiden toimivalta hallinnollisten pakkokeinojen osalta on rajoitettu. Niillä on ollut mahdollisuus antaa väliaikainen kielto, mutta asia on tämän jälkeen tullut siirtää aikaisemmin Kuluttajaviraston ja tätä nykyä siis Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi.

Kunnalle kuuluvan valvontavastuun ja valvonnassa noudatettavan työnjaon kannalta voidaan pitää perusteltuna, että kunnalla on myös mahdollisuus tarvittaessa käyttää alueellaan tehokkaita hallinnollisia pakkokeinoja. Tämän mukaisesti ehdotetaan kunnan valvontaviranomaisen toimivaltuuksia laajennettavaksi siten, että jatkossa myös kunnalla olisi mahdollisuus antaa laissa säädetty kielto.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat nykyisin rakenteeltaan erilaisia kuin elintarvikelain vastaavat säännökset. Nyt esillä olevalla ehdotuksella pyritään suurempaan yhdenmukaisuuteen näiden lakien välillä ottaen kuitenkin huomioon kuluttajaturvallisuuslainsäädännön erityispiirteet.

Kuluttajaturvallisuuden valvonnassa tulee eteen hyvinkin vaihtelevia tilanteita. Käytännön valvonnan kannalta hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä saattaa olla tarpeen soveltaa myös tilanteissa, joissa vaaraa ei varsinaisesti ole vielä aiheutunut esimerkiksi sen vuoksi, että kuluttajat eivät vielä ole käyttäneet kulutustavaraa tai osallistuneet kuluttajapalveluun, mutta valvontaviranomainen pystyy arvioimaan, että vaaraa tulee aiheutumaan, kun näin tapahtuu. Aiemminkin lakiin sisältyneen 22 §:n osalta tämä on pykälän sanamuodon johdosta ollut selvää, mutta myös muita hallinnollisia pakkokeinoja kuten 23 §:n mukaista kieltä tai 24 §:n mukaista väliaikaista kieltä voidaan tarvittaessa soveltaa edellä kuvatulla tavalla ennakkollisesti, mikäli vaaraa ei ole mahdollista muilla tavoin estää.

Käytännön valvonnan kannalta on katsottu selkeämmäksi, että nykyiseen 22 §:ään sisältyvät säännökset korjaus ja oikaisumääräyksestä, toiminnan keskeyttämismääräyksestä ja toimenpiteen teettämisestä koskevasta määräyksestä sekä tiedottamismääräyksestä annetaan kukin omassa pykälässään.

Korjaus ja oikaisumääräystä koskevaan lain pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että jos palvelun tarjoaja on laiminlyönyt 6 §:n mukaisen velvollisuutensa tehdä toiminnan aloittamisesta tai olennaisesta muuttamisesta ilmoituksen valvontaviranomaiselle tai 7 §:n mukaisen velvollisuutensa laatia tarjoamansa palvelun turvallisuusasiointa koskevan turvallisuusasiakirjan, valvontaviranomainen voisi antaa kyseisiä velvollisuuksia koskevan määräyksen. Edellytyksenä määräyksen antamiselle olisi kuitenkin, että toiminnanharjoittajaa on ennen tätä kehoitettu noudattamaan lain 6 ja 7 §:n mukaisia velvoitteitaan eikä näin ole siitä huolimatta tehty.

Voimassa olevan lain mukaan Turvatekniikan keskus, tulliviranomainen ja lain 12 §:ssä tarkoitettu muu valvontaviranomainen voivat antaessaan lain 23 §:ssä tarkoitettua kieltopäätöksen lisäksi kieltää kulutustavaran tai kuluttajapalveluksen yhteydessä käytetyn tavaran maastaviennin tai kuljettamisen maan kautta.

Maastavientiä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi niin, että sellaisen kulu-

tustavaran ja kuluttajapalvelun, joka aiheuttaa vakavaa terveysvaaraa, maastavienti voitaisiin kieltää myös silloin kun tällaista kieltopäätöstä ei ole annettu tai ei ole syytä antaa.

Valvontaviranomaisten oikeus saada tietoja

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä ehdotetaan täydennettäväksi ja selkeytettäväksi. Säännökset ehdotetaan kirjoitettavaksi samaan tapaan kuin vastaavat säännökset elintarvikelaissa.

Valvontaviranomaisilla olisi siten oikeus saada valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot sekä viranomaisilta että valvonnan kohteilta. Lisäksi ehdotetaan, että valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus voisi koskea myös salassa pidettäviä tietoja, jos niiden saaminen on välttämätöntä valvonnan kannalta. Tämä on voimassa olevassa sääntelyssä epäselvää.

Tilanteita, joissa nimenomaan luottamukselliset terveydentilatiedot voivat olla asian selvittämisen kannalta tärkeitä, ovat esimerkiksi eräisiin kuluttajapalveluihin liittyvät ongelmatapaukset, joissa on tapahtunut vakavia onnettomuuksia. Valvontaviranomaisen kannalta saattaa jatkotoimenpiteiden tarpeellisuuden arvioimiseksi olla tarpeen saada tieto siitä, mitä on tapahtunut ja miten eri tekijät ovat vaikuttaneet tapaturmaan. On myös toiminnanharjoittajan etu, että asiassa saadaan selville, onko esimerkiksi onnettomuus johtunut palvelun tarjoamiseen liittyvästä syystä vai osallistujan itseensä liittyvästä syystä.

Liike tai ammattisalaisuuksiin taikka yksityisen taloudelliseen asemaan liittyvät salassa pidettävät tiedot saattavat tulla tuoteturvallisuusvalvonnassa tarpeen esimerkiksi arvioitaessa jonkin tuotteen mekaanista tai kemiallista turvallisuutta kuluttajille. Voi myös olla valvonnallisten toimenpiteiden tarpeellisuuden arvioinnin kannalta tärkeää tietää, miten paljon tai laajalle alueelle jotakin tuotetta on toimitettu.

Kunnan tehtävät kuluttajaturvallisuuden valvonnassa, toimivallan delegointi ja kiireelliset tilanteet

Voimassa olevan lain mukaan kunnanval-

tuusto voi antaa lautakunnalle tai toimieliemelle oikeuden siirtää toimivaltaansa eräissä asioissa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle. Käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnassa on havaittu, että esimerkiksi delegointimahdollisuuksien rajoitukset saattavat muodostua tehokkaan toiminnan esteeksi.

Nykyisin kunta ei voi delegoida viranhaltijalle esimerkiksi oikeutta keskeyttää kuluttajapalveluksen suorittamista. Kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi saattaa kuitenkin ilmetä tarvetta tällaiseen mahdollisimman nopeasti. Jos toimivaltaa ei ole delegoitu, asia tulee käsitellä kunnan valvontaviranomaisessa, yleensä lautakunnassa, ja tämä on käytännössä kuluttajien turvallisuuden kannalta liian hidaskäyttö.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että erityisesti kuluttajapalvelujen valvonnan kannalta keskeisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttäminen voitaisiin antaa yksittäisille viranhaltijoille.

Kunnan valvontasuunnitelman hyväksymistä ei kuitenkaan voisi ehdotuksen mukaan delegoida viranhaltijalle, vaan kunnan määräämän lautakunnan tai muun valvonnasta vastaavan toimielimen on hyväksyttävä valvontasuunnitelma.

Yhdenmukaisesti muiden ympäristöterveydenhuollon lakien sääntelyn kanssa uhkasakon asettamista ei kuitenkaan voitaisi ehdotuksen mukaan delegoida viranhaltijalle. Sen sijaan ehdotuksen mukaan olisi mahdollista delegoida teettämis- ja keskeyttämisuhan asettaminen.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan valvontaa suorittava viranhaltija voisi kiireellisessä tilanteessa soveltaa eräitä lain mahdollistamista hallinnollisista pakkokeinoista, vaikkei hänelle olisi kunnassa siirretty toimivaltaa niiden käyttämiseen. Eräissä kunnissa ei ole vielä toteutettu lain mahdollistamaa toimivallan delegointia esimerkiksi valvonnan johtajalle tai terveystarkastajalle.

Erityistilanteet

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa asetettaisiin sekä Turvatekniikan keskukselle että kunnan valvontaviranomaiselle velvollisuus varautua valvonnassa eteen tule-

viin erityistilanteisiin suunnittelemalla niiden edellyttämää toimintaa ennakolta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumisesta voidaan tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella.

Erytyistilanteisiin valmistautuminen on osoittautunut tärkeäksi kunnan tuoteturvallisuusvalvonnan kannalta. Kuluttajapalvelut, joihin kunnan on vakiintuneen työjaon mukaan valvontatoimissaan keskityttävä, ovat usein luonteeltaan sellaisia, että niiden yhteydessä voi helposti syntyä erityistilanteiksi luokiteltavia tilanteita.

Myös elintarvikelaissa ja terveydensuojelulaissa on vastaavaa sääntelyä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia toiminnanharjoittajille.

Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, voimassa olevassa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetussa laissa on jo lähtökohtana, että toiminnanharjoittajien, sekä tavarantoimittajien että palvelun tarjoajien, on huolehdittava siitä, että heidän valmistamansa, maahantuomansa, kaupan pitämänsä tai luovuttamansa kulutustavarat taikka suorittamansa tai käytettäväksi saattamansa kuluttajapalvelut ovat turvallisia. Velvollisuus koskee tältä osin yhtä lailla vastuutahoina olevia elinkeinonharjoittajia kuin ei-kaupallisia toiminnanharjoittajia.

Tämän vuoksi voidaan todeta, että esityksellä, jonka pääasiallinen sisältö on voimassa olevan sääntelyn ajantasaistaminen ja yhdenmukaistaminen ympäristöterveydenhuollon muun lainsäädännön kanssa, ei ole vaikutuksia kulutustavaroita tai kuluttajapalveluja tarjoavien yritysten tai ei-kaupallisten toimijoiden kustannuksiin ja tuottoihin. Ehdotuksella ei ole vaikutusta elinkeinonharjoittajien väliseen kilpailuun ja markkinoiden toimivuuteen. Velvoitteet koskevat nykyisen lain tapaan esimerkiksi tavarantoimittajien tai palvelun tarjoajien, olipa kysymys kaupallisesta toiminnasta tai sellaisesta julkisesta toiminnasta, joka kuuluu lain soveltamisalaan. Kuluttajaturvallisuutta koskevilla velvoitteilla ei

ole vaikutusta pienten tai keski suurten yritysten asemaan markkinoilla eikä yrittäjyyteen yleensä, koska esimerkiksi ehdotetusta velvollisuudesta laatia turvallisuusasiakirja on säännelty niin, että harjoitettavan palvelun laatu ja laajuus otetaan huomioon, kun arvioidaan, kuinka laaja ja yksityiskohtainen turvallisuusasiakirja on laadittava.

Kuluttajapalvelujen ollessa kysymyksessä voidaan arvioida, että asiakkaiden tietoisuus siitä, että kuluttajaturvallisuuteen kiinnitetään huomiota, voi lisätä heidän luottamustaan ja siten olla omiaan edesauttamaan yritystoiminnan kasvumahdollisuuksia.

Ehdotus ei sisällä sellaisia uusia velvoitteita, jotka vaikuttaisivat yritysten investointeihin. Huomion kiinnittäminen kuluttajaturvallisuuskäsitteeseen voi olla omiaan lisäämään palveluinnovaatioita. Lyhyellä tähtäyksellä ehdotuksilla ei ole vaikutusta yritysten kansainväliseen kilpailukykyyn, koska huolellisuusvelvollisuus koskee yhtäläisesti kaikkea palvelutoimintaa, jota harjoitetaan Suomessa. Pitemmällä tähtäyksellä turvallisuusseikkojen tehostettu huomioon ottaminen voi parantaa suomalaisten palveluntarjoajien kilpailukykyä erityisesti matkailuun liittyvissä palveluissa.

Esitykseen sisältyvä ehdotus, jonka mukaan palvelun tarjoajan on ilmoitettava kirjallisesti kunnan valvontaviranomaiselle ennen palvelun tarjoamisen aloittamista silloin, kun palvelu kuuluu johon laissa määriteltävään sellaiseen palveluryhmään, johon saattaa liittyä merkittäviä riskejä, voidaan siten pitää voimassa olevan huolellisuusvelvollisuuden täsmennyksenä eräissä tapauksissa.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, tarkoituksena on, että kuluttajaturvallisuusvalvonta alue ja paikallistasolla olisi jatkossakin osa ympäristöterveydenhuoltoa. Jotta paikallistason valvonta olisi laadukasta, olisi lain soveltamisalaan kuuluvien riskialttiiden palvelujen valvonnan edellytyksiä tehostettava, jotta tämä valvonta ei jäisi kokonaan sivuun kunnan valvontaviranomaisten tehtävissä. Esillä olevan uuden ilmoitusmenettelyn tarpeellisuutta painottavia näkemyksiä on saatu nimenomaan kunnan valvontaviranomaisilta.

On huomattava, että edellä yleisperusteluissa mainitut terveydensuojelulaissa ja elintarvikelaissa edellytetyt lupamenettelyt ja

velvollisuus etukäteen tehtäviin ilmoituksiin eivät kohdistu pelkästään kaupalliseen toimintaan ja elinkeinonharjoittajiin, vaan merkittävässä määrin myös kuntiin ja jossain määrin myös muihin ei-kaupallista toimintaa koskeviin tahoihin. Kunnilla on siten oltava jo nykyisin toimivat järjestelmät kysymyksessä olevien ilmoitusten tekoon esimerkiksi uimapaikoista ja uimahalleista sekä kuntosaleista. Siten niillä on myös oltava jo nykyisin mahdollisuus sisäiseen laskutukseen elintarvikelain ja terveydensuojelulain mukaisten ilmoitusten ollessa kysymyksessä. Kuten on todettu, vain muutama etukäteisilmoitusvelvollisuuden piiriin ehdotettu palveluryhmä olisi sellainen, jossa minkäänlaisia ilmoitusmenettelyjä ei ole käytössä jo nykyisin jonkin ympäristöterveydenhuollon lain mukaan. Yleisen kuluttajaturvallisuuslainsäädännön kannalta ei toisaalta voida pitää hyväksyttävänä sellaista järjestelmää, jossa riskialttiita palveluja koskeva kuluttajaturvallisuuslain mukainen ilmoitusjärjestelmä olisi alisteinen muihin ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisiin ilmoitusjärjestelmiin nähden niin, että ilmoitusvelvollisuus tulisi kysymykseen vain silloin, kun sitä ei muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa edellytetäisi.

Lakiin sisällytettäväksi ehdotetusta ilmoitusmenettelystä toiminnanharjoittajille aiheutuva välitön kustannus muodostuisi ilmoituksen käsittelyä koskevasta maksusta. Kunnan valvonnasta perimien maksujen tulee olla korkeintaan palvelun (suoritteen) tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Näin ollen tässä vaiheessa ei voida tehdä kuin karkeita arvioita siitä, minkä suuruinen maksu voisi olla. Silloinkin maksun suuruus vaihtelee kunnasta toiseen, koska kukin kunta päättää maksuista maksutaksassaan edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Maksun suuruutta ja siitä toiminnanharjoittajille aiheutuvaa taloudellista vaikutusta arvioitaessa eräänä vertailukohtana voitaneen käyttää terveydensuojelulaissa säädettyä ilmoitusmenettelyä, joka on tässä ehdotettua huomattavasti raskaampi menettely. Terveydensuojelulain mukaisessa menettelyssä kunnan valvontaviranomainen tekee ilmoituksen kohteena olevaan kohteeseen tarkastuksen ja sen perusteella laatii tarkastusker-

tomuksen sekä antaa päätöksen, vaikka kyseessä olisi hyvin rutiininomainenkin kohde. Esimerkiksi Helsingin kaupungin maksutaksassa tällaisesta terveydensuojelulain mukaisesta ilmoituksesta maksu on alimmillaan 150 euroa (esimerkiksi pieni parturi tai kamppaamo). Toiminnan muuttamista koskevasta ilmoituksesta maksu on tyypillisesti puolet uutta kohdetta koskevasta maksusta.

Nyt esillä olevaa ehdotus ilmoitusmenettelystä on melko vastaavankaltainen kuin elintarvikevalvonnan puolella käytössä oleva ravintolisäilmoituksia koskeva ilmoitusmenettely, jossa Elintarviketurvallisuusvirasto Evira lähettää vakiomuotoisen vastaanottokirjeen ilmoituksen tekijälle. Ravintolisäilmoituksesta perittävä maksu on nykyisellään 52 euroa (maa ja metsätalousministeriön asetus 63/2009).

Esitetyn ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvia uusia kohteita arvioidaan perustettavan vuosittain noin 1 000 kpl. Näistä aiheutuva kustannus toimijoille olisi arvion mukaan yhteensä noin 50 000 euroa, jos kaikki kunnat perisivät maksun ja maksutaksana käytetty summa olisi keskimäärin 50 euroa. Näistä noin puolet kohdistuisi kaupalliseen palvelutoimintaan ja puolet ei-kaupalliseen.

Olenaisia muutoksia toiminnassa sekä palvelun tarjoajan vaihtumisia tapahtuisi vuosittain arviolta noin 500. Jos maksutaksasta muutoksista olisi puolet ilmoituksen tekemisen taksasta, eli edellä kuvatun mukaisesti keskimäärin 25 euroa. Tällöin kustannuksia koituisi toimijoille noin 12 500 euroa. Tämä jakaantuisi puoliksi kaupallisten ja ei-kaupallisten toimijoiden kesken.

Kaiken kaikkiaan ilmoitusvelvollisuuden mukaisista maksuista koituisi toiminnanharjoittajille vuosittain arviolta 62 500 euron suuruiset kustannukset.

Esitetyn kaltaisesta ilmoitusmenettelystä aiheutuvat ilmoituksen vastaanottamisesta aiheutuvat kustannukset jäisivät varmaankin melko vähäisiksi. Monien kohdetyyppien osalta toiminnanharjoittajat joutuvat jo nykyisin tekemään ilmoituksen joko terveydensuojelulain tai elintarvikelain perusteella eikä mainittavia lisäkustannuksia aiheutuisi siitä, että asiaa tarkastellaan myös kuluttajaturvallisuuslainsäädännön kannalta. Lisätyötä kuntien valvontaviranomaisille aiheutuisi vas-

taanottokirjeiden toimittamisesta toiminnanharjoittajille. Lainsäätäjän tarkoituksena on ollut, että valvonnasta saatavilla tuloilla voidaan varmistaa ja kehittää ympäristöterveydenhuollon valvonnan resursseja kunnallisissa valvontayksiköissä.

Lisäksi tulee ottaa huomioon, että kunnat saisivat edellä kuvatun mukaisen arviolta 62 500 euron suuruisen vuotuisen maksukertymän. Ehdotuksen mukaan kunnat perivät toiminnanharjoittajilta kunnan hyväksymän taksan mukaisen maksun ilmoituksen vastaanottamisesta ja sitä koskevasta vastaanottoilmoituksesta. Maksut on taksoitettava kustannusvastaavasti.

Turvallisuusasiakirjan laatimisesta aiheutuvat kustannukset toiminnanharjoittajille olisivat arvion mukaan erittäin vähäiset, koska useilla niistä toimialoista, joilla turvallisuussuunnittelua edellytettäisiin, on palvelutarjoajalla jo tällä hetkellä turvallisuusasiakirja laadittuna tai toiminnanharjoittajalla on esimerkiksi pelastuslainsäädännön edellyttämä pelastussuunnitelma, joka on helposti laajennettavissa kattamaan myös turvallisuusasiakirjalle asetetut vaatimukset. Esimerkiksi kuntien leikkikentistä voitaisiin laatia yksi yhteinen turvallisuusasiakirja, jonka laatimisesta aiheutuva vaiva on huomattavasti vähäisempi kuin jos jokaiselle leikkikentälle tehtäisiin omansa. Lisäksi osalla kuntia on jo olemassa kyseessä olevia kohteita koskevia huolto ja ylläpitosuunnitelmia, joissa on huomattavan paljon turvallisuusasiakirjaan sisältyviä asioita. Monien kohdetyyppien osalta tarpeellinen laatujärjestelmä jo yleensä kattaa ainakin osittain turvallisuussuunnittelun tarpeet.

Turvatekniikan keskuksen näkemyksen mukaan olisi toivottavaa, että toiminnanharjoittaja laatisi turvallisuusasiakirjan omin voimin eikä teettäisi sitä ulkopuolisella asiantuntijalla, jotta toiminnanharjoittaja joutuisi itse selvittämään turvallisuusasioihin liittyvät seikat ja ottamaan ne jatkossa huomioon kaikessa toiminnassaan. Lisäksi kohteissa, joissa ei ole aiemmin laadittu turvallisuusasiakirjaa, olisi suositeltavaa, että ensin laadittaisiin lyhyt asiakirja, jota voidaan myöhemmin laajentaa saatujen kokemusten perusteella. Näin ollen turvallisuusasiakirjan laatimisesta ei aiheutune merkittäviä kustan-

nuksia toimijoille, vaan työ on osa toiminnanharjoittajan laatujärjestelmää ja riskienhallintaa.

Kokonaisuutena esitetystä ilmoitusmenettelystä ja turvallisuussuunnitteluvaiheesta aiheutuvat kustannukset ovat olemassa olevilla tiedoilla arvioiden varsin pienet verrattuna niillä saavutettaviin hyötyihin. Hyötyinä voidaan nähdä kuluttajien turvallisuustason paraneminen, minkä johdosta pitkällä aikavälillä koti ja vapaa-ajantapaturmien määrä vähenee. Kaupallisten palveluiden osalta parantunut turvallisuustaso ja turvallisuusjärjestelmien olemassaolo ovat kilpailutekijä muun muassa matkailuelinkeinon alalla.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Turvatekniikan keskukselle arvioidaan aiheutuvan lisätyötä ja resurssitarpeita esitettyjen eräitä toiminnanharjoittajia koskevaan ilmoitusvelvollisuuteen ja turvallisuusasiakirjan laatimiseen liittyvistä tehtävistä. Näitä ovat muun muassa kuntien valvontaviranomaisten ohjaaminen ja opastaminen ilmoitusvelvollisuuteen liittyvien menettelyiden järjestämisestä valvontayksiköissä sekä selvitystyö liittyen ilmoitusmenettelyn mahdolliseen integroimiseen ympäristöterveydenhuollon muihin ilmoitusmenettelyihin.

Turvatekniikan keskuksessa on tarpeen laatia turvallisuusasiakirjamalleja niille laatimisvelvoitteen piiriin kuuluville aloille, joille ei vielä ole malleja olemassa. Jo nykyisellään olemassa olevat asiakirjamallit on päivittävä esitettyä sääntelyä vastaaviksi. Lisätyötä aiheuttaa myös toiminnanharjoittajien opastaminen turvallisuusasiakirjojen laatimiseen sekä luennoimiseen erilaisissa koulutustilaisuuksissa. Myös kuntien valvontaviranomaiset tarvitsevat koulutusta turvallisuusasiakirjojen tarkastamisessa sekä toiminnanharjoittajien opastamisessa.

Lisätyötä Turvatekniikan keskuksessa aiheutuu myös valvontakeinoihin eli hallinnollisiin pakkokeinoihin esitettyjen muutosten johdosta. Kuntien viranhaltijoita on koulutettava ja kuntia on ohjattava erityisesti oikeudellisten asioiden osalta, koska kuntien ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköissä ei pääsääntöisesti ole käytettävissä oikeudel-

lista osaamista. Myös väliaikaista kieltoa, toiminnan keskeyttämistä ja toimenpiteen teettämistä koskevat ehdotukset edellyttävät, että Turvatekniikan keskuksen tuoteturvallisuusvalvonnassa on jatkuvasti oltava käytettävissä oikeudellista osaamista, koska kunnassa annettu väliaikainen kieltopäätös on ratkaistava ensi tilassa ja yksittäisten tapaus-ten selvittely vaatii resursseja Turvatekniikan keskuksessa.

Esitetyn ilmoitusvelvollisuuden perusteella kertyvä valvontakohteisiin liittyvä tieto on tarkoituksenmukaista liittää osaksi valmisteilla olevaa ympäristöterveydenhuollon kohde ja valvontatietotietojärjestelmää. Tähän liittyvät suunnittelutoimet ja kuntien viranomaisten ohjeistaminen edellyttävät työpanosta Turvatekniikan keskuksessa.

Aluehallintovirastoille voidaan arvioida aiheutuvan lisätyötä muun muassa ilmoitusvelvollisuuteen liittyvistä kuntien valvontaviranomaisten ohjaustehtävistä. Tehtävät voidaan kuitenkin hoitaa nykyisten toimintamenokehyksien puitteissa.

Paikallistason kuluttajaturvallisuusvalvonnan ohjaamisen merkitys on lisääntynyt ja tulee lisääntymään esitettyjen muutosten johdosta. Turvatekniikan keskuksessa on kuntien tuoteturvallisuusvalvonnan ohjaamiseen tällä hetkellä vain yksi virkamies, jonka ohjattavana ovat kaikki Suomen noin 120 valvontayksikköä sekä aluehallintovirastot.

Yleisen kuluttajaturvallisuussääntelyn täydentävästä luonteesta johtuen on valvonnassa lukuisia rajapintoja muiden niin sanottujen sektoriviranomaisten tekemään valvontaan. Tästä aiheutuu huomattavan paljon oikeudellista selvittelytyötä, jonka voidaan arvioida entisestään lisääntyvän esitetyn sääntelyn toteutuessa.

Ehdotusta valmisteltaessa on arvioitu, että yleisen kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävät voidaan hoitaa Turvatekniikan keskuksessa olemassa olevin voimavaroin.

Lakiin sisältyvä uusi velvoite ehdotuksessa ovat säännökset tiettyjen riskialttiiden kuluttajapalvelujen saattamisesta ennakkoilmoitusvelvollisuuden piiriin. Suurin osa niistä palveluista, joita uusi ilmoitusvelvollisuus koskisi, on jo nyt ilmoitusvelvollisuuden piirissä elintarvikelain tai terveydensuojelulain nojalla. Tämän rajatun ilmoitusvelvollisuus-

den taloudellisia vaikutuksia on arvioitu edellä.

Kunnille aiheutuisi jonkin verran lisäkustannuksia ilmoituksen vastaanottokirjeen laatimisesta ja lähettämisestä. Ehdotuksen mukaan kunnalla olisi oikeus periä maksu toiminnanharjoittajalta ilmoituksen vastaanottamisesta ja vastaanottamisesta ilmoittamisesta toiminnanharjoittajalle. Lisätyö olisi siten katettavissa näillä perittävillä maksuilla.

Niistä kuluttajapalveluista, joita etukäteisilmoitus koskisi, olisi ehdotuksen mukaan laadittava turvallisuusasiakirja. Tältäkin osin olisi kysymys vain harvoissa tapauksissa kokonaan uudesta velvoitteesta. Voimassa olevan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 3 §:n huolellisuusvelvollisuuden voidaan katsoa edellyttävän jo nykyisin, että sellaisella toiminnanharjoittajalla, joka tarjoaa riskialttiita palveluja, on turvallisuusasiakirja tai vastaavanlainen asiakirja-aineisto. Tarkoituksena ei ole, että kunnan valvontaviranomaiset tarkistaisivat säännönmukaisesti kaikki turvallisuusasiakirjat vaan vain tarvittaessa muiden valvontatoimien yhteydessä.

Sekä ilmoitusvelvollisuudella että turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuudella voidaan saavuttaa yleistä turvallisuuden parantumista kuluttajapalveluiden tarjonnassa, mikä on sekä toiminnanharjoittajien että kuluttajien etu.

Tullilaitoksen tehtävät voidaan uuden lain voimaan tullessa hoitaa nykyisen toimintamenokehyksen puitteissa.

Ehdotuksella ei olisi siinä määrin vaikutusta niiden muiden viranomaisten tehtäviin, joiden on tarvittaessa sovellettava kuluttajaturvallisuuslakia silloin, kun erityislainsäädäntö ei anna riittävää turvallisuustasoa, että viranomaisten tehtäviä ei voitaisi hoitaa niiden nykyisten toimintamenokehysten puitteissa.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 2 päivänä lokakuuta 2007 työryhmän selvittämään yleisen tuoteturvallisuuslainsäädännön kehittämistarpeita.

Erityisesti työryhmän tuli toimeksiannon mukaan selvittää:

– onko lain soveltamisala nykyisellään tarkoituksenmukainen?

– tulisiko tuotteiden jäljitettävyyttä koskevaa sääntelyä laissa täsmentää? Tältä osin työryhmän oli arvioitava myös kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annetun valtioneuvoston asetuksen uudistamistarpeita;

– tulisiko toiminnanharjoittajan ilmoitusvelvollisuuden tehostamiseksi asettaa laissa seuraamuksia sen varalta, että tätä velvollisuutta ei noudateta?

– tulisiko lakiin lisätä säännöksiä, joiden nojalla toiminnanharjoittajan olisi ilmoitettava valvontaviranomaiselle toiminnan aloittamisesta sekä laadittava turvallisuussuunnitelmia?

– tulisiko laissa olevia valvontakeinoja selkeyttää erityisesti väliaikaista kieltoa, korjaus, huolto ja oikaisuvaatimusta sekä toiminnan keskeyttämistä koskevien säännösten sekä maastavientikieltoa koskevan säännöksen osalta?

– tulisiko kunnan valvontaviranomaisia koskevissa säännöksissä täsmentää säännöksiä toimivallan delegoinnista?

– tulisiko täsmentää niitä lain säännöksiä, jotka koskevat tuoteturvallisuussääntelyä osana ympäristöterveydenhuoltoa?

Toimeksiannon mukaan työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon ja luovuttaa se työ- ja elinkeinoministeriölle 30 päivään kesäkuuta 2008 mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö jatkoi työryhmän määräaikaan siten, että työryhmän tuli luovuttaa ehdotuksensa ministeriölle 31 päivään joulukuuta 2008 mennessä. Työryhmän ehdotus on julkaistu työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuna ”Kilpailukyky 17/2009”.

Nyt esillä oleva esitys perustuu tämän työryhmän ehdotukseen ja siitä saatuihin lausuntoihin.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi ehdotuksesta lausuntoja kaikkiaan 62 taholta. Lausunnon antoi 40 viranomaista ja järjestöä.

Lausunnoissa ehdotukseen suhtauduttiin

pääasiallisesti myönteisesti. Lainsäädännön uudistamista pidettiin yleisesti perusteltuna.

Lain soveltamisalan laajuutta arvosteltiin muutamassa lausunnossa. Oikeusministeriön lausunnossa epäiltiin soveltamisalan laajenevan tarkoituksettomasti määritelmien muutosten myötä. Suomen Kuntaliiton mielestä erittäin laaja soveltamisala on ongelmallinen sekä toiminnanharjoittajien että valvontaviranomaisten kannalta. Suomen ympäristökeskuksen mukaan ehdotuksessa olisi pitänyt terveys ja omaisuusvaarojen lisäksi kiinnittää huomiota ympäristöhaittoihin.

Ehdotettua ilmoitusvelvollisuutta kannatettiin noin puolessa annetuista lausunnoista. Osassa lausuntoa esitettiin kuitenkin varauksia. Suomen Yrittäjät ry. ilmoitti, että he eivät kannata ehdotettua ilmoitusvelvollisuutta. Valtiovarainministeriö ehdotti, että ilmoitusvelvollisuus rajattaisiin vain kaupallisiin toiminnanharjoittajiin. Suomen Kuntaliitto, Sosiaali- ja terveydenalan lupa- ja valvontavirasto Valvira sekä Vantaan kaupungin ympäristökeskus katsoivat, että ilmoitusvelvollisuus tulisi rajata vain uusiin kohteisiin. Suomen Kuntaliitto ja Itä-Suomen lääninhallitus katsoivat, että ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea vain tilanteita, joissa ei muun ympäristöterveydenhuollon lain nojalla edellytetä ilmoituksen tekemistä. Elinkeinoelämän järjestöt pitivät tärkeänä, että ilmoitusvelvollisuuden käytännön toteutus ei muodostu hallinnollisesti liian suureksi rasitteeksi toiminnanharjoittajille.

Ilmoitusvelvollisuuteen kytketty ehdotus velvollisuudesta laatia turvallisuusasiakirja sai lausunnoissa runsaasti kannatusta mutta monissa lausunnoissa todettiin ehdotuksen perustelujen mukaisesti, että asiakirjan tulisi olla kohtuullisessa suhteessa harjoitettavan toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden.

Hallinnollisia pakkokeinoja koskevat ehdotukset saivat kannatusta. Elinkeinoelämän järjestöt korostivat kannanotoissaan, että toiminnanharjoittajille tulisi lähtökohtaisesti antaa ensin mahdollisuus toteuttaa vapaaehtoisia toimia.

Tullilaitoksen tehtävien laajentamista koskeva ehdotus sai kannatusta. Lausunnoissa korostettiin samalla, että valvonta on käytännössä toteuttava turvaamalla tavaroiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla.

Monet viranomaiset sekä kotitalous- ja kuluttajajärjestöt pitivät valitettavana, että ehdotukseen ei ole sisällytetty tuotteiden jäljitettävyyttä parantavia säännösehdotuksia.

Ehdotuksen viimeistelyvaiheessa annettiin keskeisille tahoille mahdollisuus lausua tarkistetusta ehdotuksesta.

Ehdotus on ollut käsiteltävänä kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa 15 päivänä maaliskuuta 2010.

Eri vaiheissa annetuissa lausunnoissa esitettyjä kannanottoja on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon lakiehdotusta viimeisteltäessä.

6 Riippuvuus muista ehdotuksista

6.1 Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta

Parhailtaan valmistellaan hallituksen esitystä laiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta, joka korvaisi voimassa olevan turvatekniikan keskukselta annetun lain (1071/1995). Lisäksi esityksessä muutettaisiin kemikaalilakia (744/1989), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annettua lakia (669/2008), kasvinsuojeluaineista annettua lakia (1259/2006) sekä ympäristön-

suojelulakia (86/2000).

Tämän ehdotuksen keskeisenä tavoitteena on kemikaalituotevalvontatehtävien keskitäminen Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta, Suomen ympäristökeskuksesta sekä Elintarvikevirastosta Turvatekniikan keskukseseen, jonka nimi ehdotetaan muutettavaksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoksi. Esitys liittyy vuoden 2011 talousarvioon.

Jos valmisteilla oleva esitys laiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta hyväksyttäisiin ennen tässä esityksessä ehdotettavaa kuluttajaturvallisuuslakia, aiheutuisi tästä muutostarvetta, koska kuluttajaturvallisuuslain valvontaviranomaisena olevan Turvatekniikan keskuksen nimi muutettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoksi.

6.2 Pelastuslain uudistaminen

Valmisteilla on myös pelastuslain uudistus, jota koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevään 2010 aikana.

Pelastuslain uudistamisella on liittymäkoh- tia kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöön erityisesti onnettomuuksien ennaltaehkäisy, palvelujen turvallisuuden valvonnan ja turvallisuussuunnittelun osalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Kuluttajaturvallisuuslaki

Uusi kuluttajaturvallisuuslaki ehdotetaan ryhmitettäväksi lukuihin. Lukujako ei kuitenkaan vaikuttaisi lain pykälien numerointiin.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Lain yleisiin säännöksiin ehdotetaan lisättäväksi lain tarkoitusta koskeva uusi 1 § vastaavalla tavalla kuin tästä on säädetty terveydensuojelulain ja elintarvikelain 1 §:ssä.

Pykälässä lain tarkoitukseksi todettaisiin ensinnäkin varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuus. Kulutustavaroiden turvallisuudesta säädetään yhteisötasolla edellä mainitussa direktiivissä yleisestä tuoteturvallisuudesta, jonka mukaan markkinoille saatettavien kulutustavaroiden on oltava turvallisia.

Lisäksi lain tarkoitukseksi ehdotetaan myös säädettäväksi kuluttajiin kohdistuvien terveys- ja omaisuusvaarojen ennalta ehkäiseminen. Lain soveltamisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että sääntelyn ennaltaehkäisevä luonne tulee esiin lain tarkoitusta kuvaavassa pykälässä. Jos kulutustavara tai kuluttajapalvelu on vaarallinen, valvontaviranomainen voi ryhtyä toimenpiteisiin vaikka esimerkiksi onnettomuutta ei kyseisen kulutustavaran tai palvelun osalta olisi vielä tapahtunutkaan.

Lisäksi pykälässä säädettäisiin lain tarkoitukseksi, että vaaran ilmetessä kyseisen kaltaisen vaara täytyy riittävän tehokkaasti poistaa. Termillä ”vaaran ilmetessä” tarkoitettaisiin esimerkiksi onnettomuutta, vaaratilannetta, toiminnanharjoittajan itsensä, kuluttajan tai muun tahon havaitsemaa tavaraan tai palveluun liittyvää vaaratekijää tai viranomaisvalvonnassa selville saatua vaaratekijää. Jonkin yksittäistapauksen yhteydessä havaittu ja poistettu vaara saattaa ilmetä myös muissa vastaavissa tuotteissa tai palveluissa,

joiden turvallisuuteen on myös mahdollisesti syytä puuttua.

Lain tarkoituksena olisi lisäksi turvata korkealaatuinen kuluttajaturvallisuusvalvonta. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi valvonnan on oltava suunnitelmallista, oikein kohdennettua ja hyvää hallintoa koskevien vaatimusten mukaista.

Lisäksi säädettäisiin, että lain tarkoituksena olisi osaltaan parantaa toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä. Selkeä ja johdonmukainen sääntely parantaa oikeusvarmuutta myös tavaran luovuttajien ja palvelun tarjoajien kannalta.

2 §. Soveltamisala. Ehdotuksessa on erotettu lain soveltamisalaa koskevat säännökset määritelmiä koskevista säännöksistä, joista säädettäisiin erikseen 3 §:ssä.

Ehdotetun 2 §:n säännökset soveltamisalasta vastaavat sisällöltään pääasiassa voimassa olevassa sääntelyä. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi. Selkeyden vuoksi pykälä ehdotetaan jaettavaksi kahteen momenttiin, joista 1 momentti koskisi kulutustavaroita ja 2 momentti kuluttajapalveluja. Tämä myös korostaisi voimassa olevaa sääntelyä selvemmin sitä, että laki koskee myös kuluttajapalveluja perinteisemmin tuoteturvallisuusalaan luettujen kulutustavaroiden lisäksi. Soveltamisala ulottuisi ehdotuksen mukaan myös kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen välittämiseen.

Soveltamisalaa koskevaan pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 3 momentti, jonka mukaan lakia voitaisiin soveltaa CE-merkintään tai sen puuttumiseen, jollei tästä ole muualla lainsäädännössä tarkemmin säädetty.

EU:n yhdenmukaistavassa tuotteita koskevassa yhteisölainsäädännössä noudatetaan hyvin merkittävältä osalta uutta lähestymistapaa. Sitä koskevat periaatteet on määritelyasetuksessa akkreditoinnista ja markkinavallonnasta, jonka sisältöä on selvitetty yleisperusteluissa. Uuden lähestymistavan mukaisissa yhteisösäädöksissä, asetuksissa tai direktiiveissä, asetetaan yleiset turvallisuusvaatimukset. Ennen kuin valmistaja saattaa tuotteen markkinoille, on tuotteen täytettävä so-

vellettävien yhteisösäädöksiä kaikki vaatimukset. Sen jälkeen tuotteeseen on kiinnitettävä CE-merkintä. Sen vuoksi esillä olevaan lain soveltamisalaa koskevaan pykälään, ehdotetaan lisättäväksi säännös CE-merkinnästä, jota voitaisiin soveltaa erityisesti silloin, kun kulutustavarassa, joka olisi tällä merkinnällä varustettava, ei merkintää ole. Asiaa käsitellään jäljempänä 12 §:n perusteissa.

3 §. Määritelmät. Lain 3 § sisältäisi lain kannalta keskeiset määritelmät. Voimassa olevassa laissa on määritelty seuraavat termit: kulutustavara, kuluttajapalvelus, elinkeinonharjoittaja ja muu palvelun tarjoaja. Näitä koskevat määritelmät on sijoitettu lain soveltamisalaa määrittävään 2 §:ään. Ehdotuksessa määritelmistä siis säädettäisiin eri pykälässä kuin soveltamisalasta.

Ehdotuksessa määriteltäisiin ensinnäkin kahdessa ensimmäisessä kohdassa *kulutustavara ja kuluttajapalvelu* samansisältöisinä kuin voimassa olevassa laissa. Voimassa olevassa laissa käytettyjen kuluttajapalvelus ja palvelus käsitteiden sijasta ehdotetaan käytettäväksi muotoja *kuluttajapalvelu ja palvelu*. Muutos on kielellinen.

Voimassa olevan lain määritelmiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan määrittelysijasta momentin kolmannessa ja neljännessä kohdassa määriteltäisiin *tavaran luovuttaja ja palvelun tarjoaja*. Määritelmät kytkeytyisivät nyt siis siihen, onko kyseessä kulutustavaraa vai kuluttajapalvelua koskeva asia eivätkä siihen, tapahtuuko tavaran luovutus tai palvelun tarjoaminen elinkeinotoiminnassa vai ei.

Ehdotuksessa määriteltäisiin tavaran luovuttajaksi tai palvelun tarjoajaksi kaikki luonnolliset henkilöt sekä yksityiset tai julkiset oikeushenkilöt, jotka jollakin pykälässä kuvatulla tavalla luovuttavat kulutustavaroita tai tarjoavat kuluttajapalveluksia. Lain velvoittamien tahojen on täytettävä lain velvollisuudet oman roolinsa mukaisesti, ja lain valvontaa on pääsääntöisesti kohdistettava vastuutahoon, joka pystyy parhaiten kussakin tilanteessa vaikuttamaan kulutustavaran tai kuluttajapalvelun turvallisuuteen.

Jotta lain soveltamisala ei tavaran luovuttajan ja palvelun tarjoajan määritelmillä muut-

tuisi, pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joihin lakia ei sovellettaisi. Lain velvoittamia tahoja eivät 2 ja 3 momentin mukaisesti olisi luonnolliset henkilöt siltä osin kuin tavaran luovutus tai palvelun tarjoaminen tapahtuu muussa kuin elinkeinotoiminnassa eivätkä yhdistykset tai muut yhteisöt siltä osin kuin ne tarjoavat palveluksia jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. Tällaisia olisivat esimerkiksi urheiluseuran ainoastaan jäsenilleen järjestämät harjoitukset tai vastaavat tapahtumat. Vastaava sääntely on voimassa olevassa laissa.

Valmistelutyön aikana on ollut harkittavana, tulisiko soveltamisalan ulkopuolelle jättää myös palvelut, joita yhdistykset ja muut yhteisöt tarjoavat muussa kuin elinkeinotoiminnassa jäsenyyttä harkitseville. Kysymyksessä olevat järjestöt antavat nimittäin usein jäsenyyttä harkitseville henkilöille mahdollisuuden osallistua leireille ja tapahtumiin. Tällaista soveltamisalan rajaamista ei kuitenkaan katsottu mahdolliseksi toteuttaa, koska ei ole riittävän tarkkarajaisesti määritettävissä, milloin joku harkitsee jäsenyyttä. Lisäksi voidaan todeta, että yleensä urheiluseuran tai partiolippukunnan jäsenyyteen kuuluu vakuutusturva toiminnassa tapahtuvien tapaturmien varalle. Jäsenyyttä harkitsevilla ei ole tätä vakuutusturvaa. Jäsenyyttä vasta harkitseva henkilö ei useinkaan tunne kysymyksessä olevaan lajiin ja harrastukseen liittyviä tyypillisiä riskejä, joten hän on toimintaan osallistuessaan erityisen suojan tarpeessa.

Koska kysymyksessä olevat järjestöt antavat nykyisin usein jäsenyyttä harkitseville henkilöille mahdollisuuden osallistua leireille ja tapahtumiin, ehdotetaan, että soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät myös palvelut, joita muussa kuin elinkeinotoiminnassa tarjotaan jäsenyyttä harkitseville.

Sen sijaan oikeushenkilöt, kuten julkisyhteisöt, aatteelliset yhdistykset ja asunto-osakeyhtiöt olisivat samoin kuin voimassa olevan lain mukaan laissa tarkoitettuja tavaran luovuttajia silloinkin, kun tavara luovutetaan muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Lakia ehdotetaan selkiytettäväksi määrittelemällä myös kulutustavaroita ja kuluttajapalveluita välittävät tahot lain velvoittamiksi tahoiksi. Heidän on oman roolinsa mukaisesti otettava huomioon muun muassa lain huolel-

lisuusvelvollisuus.

Kulutustavaroiden kohdalla välittäjillä tarkoitetaan niin sanottuja agentteja, jotka välittävät tavaroita yleensä ulkomaalaiselta valmistajalta suomalaiselle vähittäismyyjälle. Kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi on tarkoituksenmukaista, että esimerkiksi valmistajan edustajana Suomessa toimiva välittäjä on lain tarkoittama vastuutaho. Muutoin voidaan käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnassa joutua tilanteeseen, jossa kansallisilla markkinoilla ensimmäisen portaan, johon valvontaviranomainen voi kohdistaa toimenpiteitä ja jonka kanssa asiasta käydään neuvotteluja, muodostaisivat yksittäiset jälleenmyyjät. Niitä voisivat olla esimerkiksi kukkakioskit, huoltoasemat tai lelu-kaupat eri puolella maata. Näitä tahoja voi olla kuitenkin määrällisesti huomattavan paljon. Esimerkiksi Kuluttajavirastolla on aikaisemmilta vuosilta kokemuksia käytännön tilanteista, joissa valvontatehtävien hoitaminen on muodostunut haastavaksi, joskus jopa miltei mahdottomaksi kuluttajien turvallisuuden varmistamisen kannalta. Lisäksi tilanne on kyseeseen tulevien yksittäisten yrittäjien kannalta hankala verrattuna tilanteeseen, jossa asiassa voitaisiin olla yhteydessä siihen tahoon, jonka kautta tuotteet on hankittu.

Kuluttajapalveluiden osalta välittäjällä tarkoitetaan tahoja, joka esimerkiksi välittää kuluttajille eri palvelutarjoajien tarjoamista aktiviteeteista koostuvaa matkailupakettia. Tällaisen tahon on huolehdittava osaltaan siitä, että matkailupaketeissa huomioidaan asianmukaisesti turvallisuusasiat. Paketin kuluttajalle välittänyt taho saattaa myös olla käytännössä ainoa taho, jolla on mahdollisuus arvioida kokonaisuutta kuluttajan kannalta yksittäisten alihankkijoiden huolehtiessa tuottamansa osion turvallisuudesta. Käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnassa valvontaa kohdistetaan kuitenkin yleensä siihen tahoon, joka pystyy parhaiten vaikuttamaan kulloinkin kyseessä olevan asian turvallisuuteen. Esimerkiksi matkailupalveluissa se saattaa majoituksen järjestäjän asemasta olla seikkailu tai elämyspalvelun järjestäjä, vaikka kysymyksessä olisikin alihankinta.

Ehdotuksessa määritelmiin on lisätty myös *toiminnanharjoittajan* määritelmä. Tämä on tarkoituksenmukaista, jotta on tarvittaessa

mahdollista viitata sekä tavaran luovuttajiin että palvelun tarjoajiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uutena myös *riskinarvioinnin* määritelmä. Riskinarviointia käytetään käsitteenä myös muun muassa uudessa EU-asetuksessa akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta. Velvollisuutensa noudattamiseksi sekä lain tarkoittamien vastuutahojen että lain noudattamista valvoien viranomaisten on tehtävä toimintansa mukaisesti tarpeellista riskinarviointia.

Riskinarvioinnissa arvioidaan epäsuotuisan tapahtuman esiintymistodennäköisyys ja sen seurausten vakavuusaste. Riski koostuu tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden tulosta, ja tämän tulon arvoa kutsutaan riskiluvuksi. Riski on sitä suurempi, mitä suurempi on onnettomuuden tapahtumistodennäköisyys ja tapahtuneen onnettomuuden aiheuttamat seurausvaikutukset.

Vaara ja riski ovat eri asioita. Kuluttajapalveluissa ja kulutustavaroissa vaara koostuu kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan henkilön taikka palvelun vaikutuspiirissä olevan henkilön terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvista tekijöistä. Vaaran suuruus eli mahdollisen onnettomuuden seurausvaikutukset ovat riippuvaisia muun muassa siitä, kuinka paljon ihmisiä ja omaisuutta on vaarassa onnettomuuden tapahtuessa ja miten vakavia seuraukset ovat. Vaaran suuruus voidaan ajatella myös terveyshaittana, joka tarkoittaa olosuhteen, tilanteen tai tekijän aiheuttamaa vahinkoa ihmisen terveydelle. Terveyshaitan suuruus määräytyy haittaa aiheuttavan tekijän haitallisuudesta ja altistumisen suuruudesta.

Riskinarvioinnin kannalta haasteellisia ovat muun muassa tilanteet, joissa seuraukset sinänsä ovat vakavat, esimerkiksi kuolema, mutta tapahtuman todennäköisyys on erittäin pieni. Tällöin kokonaisriski saattaa jäädä pieneksi, mitä ei välttämättä ole helppo havaita. Toisaalta on tilanteita, joissa vaara sinänsä on pieni, mutta todennäköisyys on suuri, jolloin kokonaisriski voi olla suuri.

Lain määritelmiin ehdotetaan lisättäväksi myös *valvontaviranomaisen* määritelmä. Valvontaviranomaisella tarkoitettaisiin lain 13—16 §:ssä mainittujen viranomaisten (Turvatekniikan keskus, Tullilaitos, aluehallintovirasto, kunnan valvontaviranomainen) lisäksi lain 18 §:ssä tarkoitettuja muita val-

vontaviranomaisia, joiden on mainitun pykälän mukaan valvonnassaan tarpeen mukaan sovellettava niitä lain säännöksiä, jotka koskevat vastuutahojen velvollisuuksia tai valvontaviranomaisten oikeuksia. Esimerkiksi, jos jonkin tietyn erityislainsäädännön noudattamista valvovalla viranomaisella ei kyseisen erityislainsäädännön nojalla ole käytettävissä riittävän tehokkaita hallinnollisia pakkokeinoja, kyseisen viranomaisen on tarvittaessa sovellettava tämän lain säännöksiä.

Ehdotuksessa on myös *CE-merkinnän* määritelmä. Sen pohjana on edellä yleisperusteluissa mainittu asetus akkreditoinnista ja markkinavalvonnasta. CE-merkintä tarkoittaa merkintää, jolla valmistaja osoittaa, että kulutustavara on merkinnän kiinnittämistä koskevassa EU:n yhdenmukaistamislainsäädännössä asetettujen sovellettavien vaatimusten mukainen. Monesti kulutustavaraan kohdistuu useaan yhteisösäädökseen perustuvia vaatimuksia, jolloin ne kaikki on täytettävä.

4 §. Lain toissijaisuus ja täydentävyys. Pykälä vastaa sisällöltään suurimmaksi osaksi voimassa olevaa sääntelyä.

Käytännössä on kuitenkin ollut jonkin verran epätietoisuutta siitä, voidaanko yleistä tuoteturvallisuuslainsäädäntöä tai kuluttajaturvallisuuslainsäädäntöä soveltaa tilanteissa, joissa palvelun turvallisuutta arvioidaan ja valvotaan myös muun lainsäädännön perusteella. Esimerkiksi suurissa yleisötilaisuuksissa tulevat usein samanaikaisesti sovellettavaksi sekä kokoontumislaki (530/1999), pelastuslaki ja maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) että tässä esillä oleva yleinen kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö. Pelastuslaki, kokoontumislaki sekä maankäyttö ja rakennuslaki ovat samalla tavoin kuin kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö yleisluontoisia lakeja, joilla kuitenkin jokaisella on oma tarkastelukulmansa turvallisuusasioihin. Sen vuoksi on perusteltua, että näitä lakeja voidaan soveltaa rinnakkaisesti, koska näin menetellen voidaan turvata tehokkaasti terveyttä ja turvallisuutta. Viranomaisten tiiviillä yhteistyöllä voidaan välttyä siltä, että valvonnassa olisi päällekkäisyyttä.

Edelleen on korostettava, että yleisen kuluttajaturvallisuuslainsäädännön yhtenä keskeisenä tavoitteena on varmistaa, ettei lainsäädäntöön jää sellaisia aukkoja, joiden

vuoksi havaittuihin turvallisuuspuutteisiin ei olisi mahdollista puuttua. Tilanteen selkeyttämiseksi ehdotetaan 4 §:ään lisättäväksi säännös, jonka mukaan sääntelyn toissijaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat.

2 luku **Toiminnanharjoittajan velvollisuudet**

5 §. Huolellisuusvelvollisuus. Ehdotettu pykälä vastaa asiasisällöltään pääasiassa voimassa olevan lain 3 §:ää. Edellä ehdotuksen 3 §:n perusteluissa esitetyn mukaisesti elinkeinonharjoittaja ja muun palvelun tarjoaja on ehdotetussa 5 pykälässä korvattu toiminnanharjoittajalla.

Pykälän viimeistä virkettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluksiin liittyvien riskien tuntemisen sijaan siinä todettaisiin toiminnanharjoittajan velvollisuus arvioida kyseiset riskit toimintansa luonteen ja laajuuden edellyttämällä tavalla. Tällä tarkoitettaisiin riskinarviointia siten kuin se on määritelty 3 §:n 1 momentin 6 kohdassa. Koska jo voimassa oleva laki edellyttää, että tavaroihin ja palveluihin liittyvät riskit tiedetään ja yleisen huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi otetaan asiaankuuluvalla tavalla huomioon, muutos ei merkitse varsinaista laajennusta toiminnanharjoittajan velvollisuuksiin nykyiseen sääntelyyn verrattuna.

6 §. Ilmoitusvelvollisuus. Lakiin ehdotetaan liitettäväksi uusi pykälä, jonka mukaan tiettyjen palvelujen tarjoajien on ennen kuluttajapalvelun tarjoamisen aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus kunnan valvontaviranomaiselle. Ehdotusta on käsitelty edellä yleisperusteluissa.

Pykälän 1 momentissa on 14 kohtaa käsiteltävä luettelo niistä kuluttajapalveluista, joista olisi ilmoitettava kunnan valvontaviranomaiselle ennen palvelun tarjoamisen aloittamista. Nämä ovat sellaisia kuluttajapalveluja, joihin valvonnassa saatujen kokemusten mukaan voi liittyä merkittäviä riskejä, jos turvallisuusasioista ei ole asianmukaisesti huolehdittu.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, ilmoi-

tusvelvollisuuden täyttämiseksi riittäisi, että toiminnanharjoittaja tekee ilmoituksen säädettyllä tavalla. Hänen ei siis tarvitse odottaa esimerkiksi valvontaviranomaiselta reagointia asiaan ennen toiminnan aloittamista. Tarkoituksenmukaista kuitenkin on, että viranomaisen ilmoittaisi viipymättä ilmoituksen tehneelle ottaneensa tämän tekemän ilmoituksen vastaan.

Ilmoituksen voi tehdä sähköisesti sen mukaisesti kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään.

Tarkoitus on, että ilmoitus tehtäisiin sen kunnan valvontaviranomaiselle, jonka alueella palvelua aiotaan tarjota. Ilmoitus voidaan tehdä kokonaisuutena, yksilöiden samalla tarpeen mukaan esimerkiksi, mitä erilaisia osia tai aktiviteetteja palveluun sisältyy. Esimerkiksi ohjelmapalveluyrittäjät usein koostavat asiakkaille tarjottavat paketit useista eri aktiviteeteista, jolloin niistä kustakin ei olisi tarpeen tehdä omaa erillistä ilmoitustaan, vaan vain yksi yhteinen ilmoitus, jossa ne kaikki olisi otettu huomioon. Myös esimerkiksi kunnan leikkikentistä, joita suurella kaupungilla voi olla satoja, voitaisiin ilmoittaa valvontaviranomaiselle yhdellä ilmoituksella.

Toiminnanharjoittajan tarjotessa kuluttajapalvelua säännönmukaisesti useamman kunnan alueella ilmoitus olisi tehtävä jokaiseen valvontayksikköön, jonka alueella palvelua tarjotaan, jos kyse on niin sanotusta kiertävästä palveluntarjoajasta. Tällaisia ovat esimerkiksi tivolit ja vastaavat palvelun tarjoajat, joiden toiminnalle on luonteenomaista ja tyypillistä se, että ne liikkuvat yhden kunnan tai valvontayksikön alueelta toiselle. Vaikka toiminnanharjoittajan kannalta tällainen menettely merkitsee tietynlaista toistuvuutta ilmoituksen tekemisessä, muunlaista menettelyä ei voida pitää käytännöllisesti katsoen realistisena. Lisäksi kyse on toiminnanharjoittajan kannalta verraten kevyestä menettelystä.

Sen sijaan tilanteissa, joissa palvelua tarjotaan pääasiassa vain yhden kunnan tai valvontayksikön alueella, mutta toiminnassa mennään ajoittain hetkellisesti toisen kunnan tai valvontayksikön alueelle, olisi riittävää, että ilmoitus tehdään kyseisen pääasiallisen

toiminta-alueen valvontayksikköön. Toiminnanharjoittajan on kuitenkin arvioitava, onko toisen valvontayksikön alueella harjoitettava toiminta riskeiltään niin merkittävää, että on syytä ilmoittaa siitä myös kyseiselle valvontayksikölle.

Myös välittäjä, esimerkiksi matkatoimisto on laissa tarkoitettu vastuutaho palvelun turvallisuuden osalta. Palvelun aloittamisesta ilmoittamisen ja sen myötä turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus on sillä toiminnanharjoittajalla joka toteuttaa tai suorittaa kysymyksessä olevan palvelun, josta 6 §:ssä säädetään ilmoitus tehtäväksi. Välittäjän vastuulla on erityisesti varmistaa se, että eri osista koottu tai alihankkijoiden toteuttama kokonaisuus on kuluttajan kannalta turvallinen, turvallisuusasiat tulevat otetuksi huomioon ja koordinoituksi siten, ettei tältä osin jää aukkoja. Matkailupaketin kokoavan matkatoimiston tai hotellin ei tarvitsisi tehdä ehdotuksen 6 §:n mukaista ilmoitusta valvontaviranomaiselle ellei se itse tuota mitään ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevaa palvelua, vaan palvelun tuottavat alihankkijat tekevät ilmoituksen ja laativat toimintaansa koskevat turvallisuusasiakirjat.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan olisi ilmoitus tehtävä huvipuistoista, eläintarhoista, kotieläinpuistoista, tivoleista ja sirkuksista. Näistä palveluista on toiminnanharjoittajan jo nykyisin yleensä tehtävä elintarvikelain mukainen hyväksymishakemus ja joissain tapauksissa tehtävä terveydensuojelulain mukainen ilmoitus. Valvonnassa saadut kokemukset osoittavat, että näissä kohteissa on myös sellaisia riskejä, joita on tarkoituksenmukaista arvioida kuluttajaturvallisuutta koskevan lainsäädännön kannalta.

Momentin 2 kohdan mukaan ilmoitusvelvollisuus koskee kuntosaleja. Kuntosalien laitteiden turvallisuusongelmat ja havaitut puutteet toiminnan valvonnasta olivat pääsyyinä siihen, että tuoteturvallisuuslainsäädännön soveltamisala arvioitiin olevan syytä laajentaa kuluttajapalveluihin, mikä toteutettiin vuonna 1993. Kuntosaleja koskee terveydensuojelulain 13 §:n (24/2006) mukainen ilmoitusvelvollisuus.

Momentin 3 kohdassa mainitaan lasketelukeskukset ja muut rinnekeskukset. Muilla rinnekeskuksilla tarkoitettaisiin muun muas-

sa niin sanottuja snowtubing-keskuksia sekä alamäkipyöräily- ja rinneautokeskuksia. Kuluttajavirasto on antanut aikanaan tuoteturvallisuuden valvontaohjeen laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi.

Momentin 4 kohdassa ovat mukana leikkikentät ja niihin rinnastettavat sisäleikkipaidat. Merkityksellinen asia näissä kohteissa on, että niiden käyttäjiä ovat lapset. Turvallisuuden kannalta on siten merkitystä muun muassa siitä huolehtimisella, että kohteissa olevat laitteet ovat turvallisia ja että niitä huolletaan säännöllisesti ja asianmukaisesti.

Tässä tarkoitettut leikkikentät ovat useimmissa tapauksissa kuntien ylläpitämiä. Yhdessä kunnassa leikkikenttiä voi olla jopa satoja. Käytännössä ilmoitusvelvollisuus voidaan tällöin yleensä toteuttaa antamalla yksi yhteinen ilmoitus kaikista leikkikentistä. Tässäkin tapauksessa on kuitenkin tuotava esiin yksittäiseen kohteeseen liittyvät turvallisuuden kannalta merkittävät erityispiirteet, kuten alueeseen tai sen välittömään läheisyyteen kuuluvat tavanomaisesta poikkeavat maasto-olosuhteet, esimerkiksi jyrkät kallioseinämät tai mäet taikka vesistön läheisyys.

Sisäleikkipaikkoja on usein kauppakeskuksissa. Erityisen turvallisuushaasteen voivat näissä muodostaa suuret kävijämäärät, jolloin palvelun tarjoajan järjestämä lasten valvonta on tärkeää etenkin tilanteissa, joissa tarjotaan nimenomaan lasten hoitopalvelua.

Leikkikentillä tai niihin rinnastettavilla sisäleikkipaikoilla ei tässä yhteydessä tarkoitettaisi esimerkiksi ravintoloiden yhteydessä olevia lasten leikki- tai vastaavia alueita, jos ne ovat pienikokoisia tai niiden tarjoamat palvelut muuten pienimuotoisia.

Momentin 5 kohta koskee rullalautailupaikkoja ja vastaavanlaisia pyöräilypaikkoja. Tällaisissa pääasiassa nuorten harrastajien käyttämissä liikuntapaikoissa on verrattain suuri tapaturmien riski.

Momentin 6 kohta koskee seikkailu-, elämys-, luonto- ja niihin rinnastettavia muita ohjelmapalveluita. Kuluttajavirasto on antanut vuonna 2003 ohjeen ohjelmapalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Ohjelmapalveluja ovat ohjeen mukaan muun muassa erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten sisä- ja ulkotiloissa, taajamissa, maastossa, ilmassa, vesillä ja tiellä tapahtuvat ohjelma-, seikkai-

lu-, elämys-, luonto- ja liikuntapalvelut.

Ohjelmapalveluja tarjotaan toisinaan muiden palvelujen yhteydessä, esimerkiksi huvipuistossa tai yleisötilaisuuksissa. Ohjelmapalvelussa on tyypillistä, että asiakas osallistuu aktiivisesti suoritettavaan toimintaan.

Kohdassa tarkoitettu muu vastaava ohjelmapalvelu voisi olla esimerkiksi aivan uudentyyppinen palvelu, joka sisältää merkittäviä riskejä, mutta josta ei ehkä perinteisesti käytettäisi termiä ohjelmapalvelu. Palvelua tarjoavan toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuutensa puitteissa etukäteen arvioida toimintaan liittyvät riskit ja niiden johdosta aiheelliset toimenpiteet. Ohjelmapalveluiden käsitteeseen sisältyvät sekä oma-toiminen että ohjattu ohjelmapalvelutoiminta.

Ohjelmapalveluiden turvallisuuden kannalta merkittäviä seikkoja ovat osallistujaryhmä, esimerkiksi lapset, nuoret, ikääntyneet henkilöt, liikuntarajoitteiset tai erityiseen toimintaan harjaantuneet kuluttajat, ja osallistujien lukumäärä. Vallitsevat maasto-, ympäristö- ja sääolosuhteet sekä tarvittava ohjaajien lukumäärä ovat myös seikkoja, jotka on otettava huomioon.

Ohjelmapalveluilla ei ehdotetussa 6 kohdassa tarkoitettaisi esimerkiksi konserttityyppisiä kuluttajapalveluita, joissa osallistujan ei yleensä voida katsoa kohdistuvan vastaavia riskejä kuin edellä kuvatun kaltaisiin ohjelmapalveluihin. Myöskään pieniriskisiä liikuntapalveluja ei pidettäisi kohdassa tarkoitettuina palveluina. Tämän vuoksi on 6 kohdan loppuun lisätty täsmennys, jonka mukaan ilmoitusvelvollisuus ei koskisi sellaista ohjelmapalvelua, johon liittyvä riski voidaan arvioida vähäiseksi.

Momentin 7 kohdassa ovat kiipeilykeskukset. Kiipeilyharrastukseen liittyy sellaisia riskejä, että etukäteisilmoittaminen tällaisten palvelujen tarjoamisen aloittamisesta kunnan valvontaviranomaiselle on perusteltua.

Momentin 8 kohdassa mainitaan ratsastustallit ja muut ratsastuspalvelut. Näissä tapauksissa toiminnanharjoittajalla voi jo nykyisin olla tilanteesta riippuen velvollisuus ilmoituksen tekemiseen terveydensuojelulain nojalla. Kuluttajavirasto on antanut vuonna 2004 valvontaohjeen ratsastuspalvelujen turvallisuuden edistämiseksi.

Momentin 9 kohdassa ovat kartingradat.

Kartingin turvallisuuden edistämisestä on Kuluttajavirasto antanut ohjeen vuonna 2003.

Momentin 10 kohdassa mainitaan uimahallit, maauimalat, kylpylät ja viihdekylpylät. Kuluttajavirasto on vuonna 2002 antanut ohjeen uimahallien ja kylpylöiden turvallisuuden edistämisestä. Näitä palveluja koskee jo nykyisin ilmoitusvelvollisuus terveydensuojelulain 13 §:n nojalla. Sama koskee terveydensuojelulain nojalla myös momentin 11 kohdassa olevia uimarantoja ja talviuintipaikkoja. Lain soveltamisalan vuoksi ilmoitusvelvollisuus ei koskisi esimerkiksi luonnollisen henkilön muussa kuin elinkeinotoiminnassa ylläpitämää uimarantaa tai talviuintipaikkaa.

Momentin 12 kohdassa ilmoitusvelvollisuuden piiriin ehdotetaan saatettavaksi tatuointi, lävistys ja muut kehonmuokkauspalvelut. Terveydensuojelulain 13 §:n mukainen ilmoitusvelvollisuus voi koskea näitä palveluja, mutta muilta osin näitä palveluja ei säännellä muualla lainsäädännössä. Kohdassa ei tarkoiteta terveydenhuollon lainsäädännössä tarkoitettuja terveydenhoitopalveluita. Kysymyksessä oleville palveluille on tunnusomaista, että niiden vaikutukset kuluttajille ovat useissa tapauksissa luonteeltaan pysyviä. Esimerkiksi tatuoinnin poistaminen jälkeensä saattaa aiheuttaa suuria kustannuksia ja vaivaa. Tiettyihin tatuointeihin käytettävät aineet saattavat myöhemmin aiheuttaa yhdessä kosmeettisten valmisteiden kanssa vaikeita allergisia reaktioita. Puutteellinen hygienia palvelun suorittamisessa voi aiheuttaa terveysongelmia.

Momentin 13 kohdassa luetellaan turvapuhelinpalvelut ja muut vastaavat palvelut. Kysymys on teknisistä ratkaisuista, joilla pyritään edistämään ikääntyneiden henkilöiden mahdollisuuksia asua kotonaan hoitolaitoksen asemasta. Luonteeltaan tämä kohta on varsin erilainen kuin luettelossa aikaisemmin mainitut palvelut, jotka liittyvät pääasiassa liikuntaan ja vapaa-ajan viettoon. Palveluilla saatetaan luoda asiakkaalle mielikuvaa siitä, että sen avulla saavutetaan merkittävästi kattavampi turvallisuustaso kuin ilman kyseistä palvelua. Tosiasiassa varsinaisissa kiire- tai hätätilanteissa turvapuhelinpalvelun tarjoama apu ei välttämättä ole niin nopea kuin asiakkaat saattavat luulla.

Kohta kattaisi ehdotuksen mukaan turvapuhelinpalveluiden lisäksi muut vanhusten ja erityisryhmien käyttöön tarkoitettut, terveydentilaan liittyvät etävalvontapalvelut. On oletettavissa että tällaisten palveluiden kysyntä ja tarjonta ovat jatkossakin lisääntymässä ja että erilaisia etävalvontapalveluita tulee markkinoille tulevaisuudessa lisää.

Osittain näitä palveluita koskee myös muu lainsäädäntö. Tällaista lainsäädäntöä on muun muassa yksityisiä turvallisuuspalveluita koskeva lainsäädäntö kuten vartioimispalvelut ja paloilmoitinjärjestelmiä koskevat pelastustoimen säädökset. Merkityksellistä on tältä osin, kuinka kattavaa tämä erillislainsäädäntö on kuluttajaturvallisuuden kannalta.

Momentin 14 kohdan mukaan toiminnanharjoittajan olisi tehtävä kunnan valvontaviranomaiselle ilmoitus tapahtumasta, joka sisältää sellaisen merkittävän riskin, joka toteutuessaan voi aiheuttaa vaaraa kuluttajien tai kuluttajaan rinnastettavien henkilöiden taikka palveluksen vaikutuspiirissä olevien henkilöiden turvallisuudelle palvelukseen osallistuvien henkilöiden suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi. Tämä kohta on läheisessä yhteydessä lakiehdotuksen 5 §:ssä olevaan toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuuteen. Toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistuttava siitä, että kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa.

Tapahtumat joihin osallistuu suuri määrä henkilöitä tai jotka toteutetaan paikassa, jossa palvelun vaikutuspiirissä olevien henkilöiden määrä on suuri, edellyttävät toiminnanharjoittajalta aina riittävää ennakkovalmistautumista. On luontevaa edellyttää, että tällaisissa tapauksissa annetaan tapahtumasta etukäteen tieto myös kunnan kuluttajaturvallisuuden valvontaviranomaiselle.

Tässä 14 kohdassa tarkoitettu muu erityinen syy tarkoittaa sellaisia erityisen riskialttiita palveluja, joista on tarpeen antaa kuluttajille ennakolta tarpeellisia tietoja kuluttajapalvelun terveydelle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi. Näissä tilanteissa on perusteltua antaa ennakkotieto palveluksesta myös kunnan valvontaviranomaiselle. Kysymys saattaa olla vaikkapa palvelusta, jossa edellytetään palveluun osallistuvilta

tiettyä terveydentilaa ja muita henkilökohtaisia ominaisuuksia. Edelleen palveluun osallistuvilta kuluttajilta saatetaan edellyttää erityistä valmistautumista palveluun, mahdollisesti vaaditaan ennakko-osaamista tai tiettyä taitotasoa. Jossain tapauksessa palveluun voi osallistua vain, jos kuluttajalla on tietty viranomaisen antama lupa, esimerkiksi ajokortti tai muu lupa-asiakirja. Kysymykseen voivat tulla muutkin seikat, joista edellytetään kuluttajalle annettavaa ennakkotietoa kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:n mukaan.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, lähtökohtaisesti eivät tilanteet, joissa kuluttaja on yleisönä konsertissa, urheilutapahtumassa tai muussa vastaavanlaisessa yleisötilaisuudessa, edellytä ilmoitusta, jolleivät poikkeukselliset olosuhteet ja niihin liittyvät riskit tee ilmoitusta tarpeelliseksi.

Ilmoituksesta on 2 momentin mukaan käytävä ilmi palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot, palvelun suorituspaikka. Edelleen ilmoitukseen on sisällytettävä palvelun kuvaus ja mainittava siihen liittyvät merkittävimmät riskit ja toimenpiteet niihin varautumiseksi. Ilmoitukseen on myös sisällytettävä tieto turvallisuusasiakirjan laatimisesta ja sen viimeisimmästä päivittämisestä. Jos turvallisuusasiakirjaa ei ole laadittu vielä siinä vaiheessa, kun ilmoitus lähetetään, on tästä mainittava.

Pykälän 3 momentin mukaan vastaava ilmoitus on tehtävä 1 momentissa tarkoitettujen toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Kunnan valvontaviranomaisen kannalta tämä tieto on tärkeä. Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa ja ammattitaitovaatimuksensa perusteella pystyttävä arvioimaan, milloin on kysymys toiminnan olennaisesta muuttamisesta.

Pykälän 4 momentin mukaan on kunnan valvontaviranomaiselle ilmoitettava palvelun tarjoajan vaihtumisesta.

Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, ilmoitusvelvollisuus pyritään hallinnollisen taakan vähentämiseksi tekemään mahdollisimman keveäksi ja aina kuin mahdollista yhdistämään muiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisiin ennakoilmoituksiin. Esimerkiksi silloin, kun palveluntarjoaja

on velvollinen tekemään sekä nyt esillä olevan ilmoituksen että terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen, on lähdeittävä siitä, että hän voi tehdä molemmat ilmoitukset samalla lomakkeella. Mahdollisen yhteisilmoituksen tulee kuitenkin sisältää kaikki lain-säädännön edellyttämät tiedot.

Pykälän 5 momentin mukaan kunnan valvontaviranomaisen on toimitettava ilmoituksen vastaanotettuaan palvelun tarjoajalle viipymättä vastaanottokirje. Toiminnanharjoittajan kannalta on tärkeää saada tieto siitä, että ilmoitus on tullut perille. Valvontaviranomaisen harkinnassa on, onko ilmoituksen johdosta syytä ryhtyä valvontatoimenpiteisiin.

7 §. Turvallisuusasiakirja. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 7 §, jossa säädettäisiin turvallisuusasiakirjan laatimisesta. Velvollisuus koskisi sellaisia palvelun tarjoajia, joiden on tehtävä 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus valvontaviranomaiselle. Turvallisuusasiakirjassa on esitettävä toimintaan liittyvät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi. Sen lisäksi on esitettävä, miten riskeistä tiedotetaan palvelun tarjoamisessa mukana oleville henkilöille. Näillä henkilöillä tarkoitetaan toiminnanharjoittajan lukuun toimivia henkilöitä kuten työntekijöitä, ei sen sijaan palveluun osallistuvia kuluttajia tai kuluttajaan rinnastettavia henkilöitä.

Koska turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus tulisi koskemaan keskenään varsin erilaisia palvelun tarjoajia, 1 momentin lopussa ehdotetaan mainittavan, että laadinnassa otetaan huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus. Näin ollen myös arvioitaessa esimerkiksi turvallisuusasiakirjalta vaadittava kattavuutta tai laaja-alaisuutta on otettava huomioon, onko kyseessä vaikkapa suuri huvipuisto tai pieni, mahdollisesti yhden hengen työpanoksella toimiva, maltillisia riskejä sisältävää toimintaa järjestävä ohjelmapalveluyrittäjä.

Yleisperusteluissa on jo käsitelty mahdollisuutta yhdistää turvallisuusasiakirja muussa laissa edellytettävään turvallisuus, valmius tai vastaavaan suunnitelmaan. Käytännön helpottamiseksi ehdotetaankin säädettäväksi pykälän 2 momentissa vastaavasti kuin pelastustoimesta annetun valtioneuvoston asetuksen (787/2003) 9 §:n 2 momentissa, että ky-

seisenlaiset asiakirjat voidaan yhdistää. Näin meneteltäessä on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei turvallisuusasiakirjan yksityiskohtaisuus, taso ja laatu heikkene.

Tarkoituksenmukaista on myös, että toiminnanharjoittajat, jotka harjoittavat useita eri toimintoja kuten eri aktiviteetteja tarjoavat ohjelmapalveluyrittäjät, voisivat laatia 3 momentin mukaan toiminnastaan yhden turvallisuusasiakirjan, joka sisältäisi eri toimintoja koskevat osiot. Tällainen menettely helpottaisi myös kunnallisia palveluja tarjoavien työtä ja vaivaa niin turvallisuusasiakirjan laatimisessa kuin erityisesti sen pitämisessä ajan tasalla. Osioissa olisi kuvattu vaadittavat kunkin toiminnan kannalta merkittävät turvallisuuteen liittyvät asiat.

Pykälän 4 momentin mukaan turvallisuusasiakirja on pidettävä ajan tasalla.

Pykälän 5 momentin mukaan palveluntarjoajan on varmistauduttava siitä, että palveluntarjoamisessa mukana olevat tuntevat turvallisuusasiakirjan sisällön. Tämä saattaa edellyttää palveluntarjoamisessa mukana oleville annettavaa koulutusta.

Pykälän 6 momentin mukaan palveluntarjoajan on näytettävä ja toimitettava turvallisuusasiakirja valvontaviranomaiselle tämän sitä pyytäessä.

Tarkempia säännöksiä turvallisuusasiakirjan sisällöstä ja laatimisesta voitaisiin ehdottaa 7 §:n 7 momentin mukaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa voitaisiin myös säätää turvallisuusasiakirjan pitämistä ajan tasalla, siitä, kuinka voidaan varmistaa se, että palvelun tarjoajan henkilöstö tuntee suunnitelman, tarvittavasta henkilöstön turvallisuuskoulutuksesta sekä hätätilanneharjoituksista.

Kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavia tietoja koskevan valtioneuvoston asetuksen 10 §:ssä on säännöksiä kuluttajapalvelusta terveydelle ja omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi tarpeellisen ennakotiedon antamisesta. Tässä asetuksessa mainitut seikat ovat merkityksellisiä harkittaessa, millaisia tietoja turvallisuusasiakirjaan on syytä sisällyttää.

8 §. *Vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ilmoittaminen.* Pykälässä säädetään toiminnanharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa valvontaviranomaiselle vaa-

rallisesta kulutustavarasta ja kuluttajapalvelusta sekä velvollisuudesta tehdä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa. Asiasisällöltään pykälä vastaa suurelta osin voimassa olevan lain 4 §:ää.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi esimerkinomainen maininta siitä, minäkalaisiin toimenpiteisiin vaarallisen kulutustavaran tai kuluttajapalvelun johdosta saattaa olla tarpeen ryhtyä. Voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin mukaan elinkeinonharjoittajan ja muun palvelun tarjoajan on pykälässä tarkoitetun ilmoituksen tehdessään samalla ilmoitettava valvontaviranomaiselle, mihin toimenpiteisiin hän on ryhtynyt vaaran takia.

Toimenpiteitä, joita ilmoituksessa mainitaan, voisivat olla toiminnan keskeyttäminen, vaarallisen tavaran jakelun keskeyttäminen tai markkinoilta poistaminen.

Ilmoituksen sisällöstä ja muodosta ei ole voimassa olevassa lainsäädännössä annettu yksityiskohtaisia määräyksiä, minkä vuoksi Kuluttajavirasto on aikaisempina vuosina usealla tavalla ohjeistanut ilmoituksen tekemistä. Turvatekniikan keskuksen internetsivuilla on ohjeita ilmoituksen tekemiseksi ja lomakepohjat erikseen kulutustavaroita ja kuluttajapalveluksia koskeville ilmoituksille. Kuluttajavirasto on jo syksyllä 2007 merkittävästi lisännyt ja tarkentanut kuntien valvontaviranomaisille annettua ohjeistusta tässä asiassa. Lisäksi virasto on aikanaan laatinut Kuluttajavirastoon tehtävien ilmoitusten käsittelyä koskevan ohjeen, jota voidaan nykyisin soveltaa ilmoituksiin Turvatekniikan keskukselle.

Pykälän nykyisen 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa vaarasta "valvontaviranomaiselle". Riittää siis, että toiminnanharjoittaja tekee ilmoituksen jollekin laissa säädetyistä valvontaviranomaisista, joita ovat Turvatekniikan keskus, aluehallintovirastot, kunnat sekä tulliviranomainen. Tämä on valvonnallisesti epätarkoituksenmukaista ja merkitsee myös sitä, että jää valvontaviranomaisten tehtäväksi huolehtia muun muassa siitä, että tieto leviää kaikille sitä tarvitseville tahoille, yleensä käytännössä kunnan valvontaviranomaiselle ja Turvatekniikan keskukseseen. Erityisesti kiiretilanteissa ja vakavissa onnettomuustilanteissa on tärkeää, että mainitut operatiivista valvontaa suo-

rittavat saavat tiedon asiasta viivytyksettä. Tiedon välittäminen ei toimi nykyisin tehokkaan valvonnan edellyttämällä tavalla.

Tämän vuoksi ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan silloin, kun ilmoitus koskee vaarallista kulutustavaraa tai kuluttajapalvelussa käytettävää tavaraa, ilmoitus on tehtävä Turvatekniikan keskukselle, ja kun ilmoitus koskee vaarallista kuluttajapalvelua, sille kunnalle, jossa vaara on ilmennyt tai siihen liittyvä onnettomuus tapahtunut.

Lähtökohtana on, että toiminnanharjoittajan kannalta olisi edullista toimia läheisessä yhteistyössä valvontaviranomaisten kanssa. Tämän vuoksi nyt esillä olevassa pykälässä tarkoitetuista ilmoituksista ei voitaisi periä toiminnanharjoittajalta maksua.

Valvonnassa on havaittu, että tarkempi sääntely ilmoituksen tekemisestä voisi olla valvonnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kannalta tarpeen. Tämän vuoksi tulisi voida antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen muodosta valtioneuvoston asetuksella.

9 §. Tietojen antaminen kuluttajille. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 5 §:ää. Pykälän 1 momentin sanamuotoa on yksinkertaistettu. Muutos on kielellinen.

Lain määritelmiin ehdotettavien muutosten mukaisesti korvattaisiin pykälässä elinkeinonharjoittaja ja muu palveluntarjoaja toiminnanharjoittajan käsitteellä. Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana maininta markkinoinnista.

3 luku Vaatimustenmukaisuus

10 §. Vaarallinen ja turvallinen kulutustavara ja kuluttajapalvelu. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että vaaralliseksi kulutustavaraksi katsotaan myös tavara, joka harhaanjohtavan ulkomuotonsa vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi tuotteita, joiden ulkoasu on sikäli harhaanjohtava, että kuluttaja erehtyy pitämään tuotetta eri tarkoitukseen tarkoitettuna kuin se on ja toimii sen mukaisesti.

Muilta osin pykälä vastaa voimassa olevan lain 6 §:ää.

11 §. Perusteet kulutustavaran tai kulutta-

japalvelun vaarallisuuden arvioinnille. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 7 §:ää. Pykälän otsikko on kuitenkin muutettu vastaamaan nykyistä paremmin sen sisältöä.

12 §. CE-merkintää koskeva vaatimus. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi pykälä, jossa asetetaan velvollisuus varustaa ne markkinoille saatettavat kulutustavarat, joissa on EU:n yhteisöainsäädännön mukaisesti oltava CE-merkintä, tätä koskevalla merkillä.

Jos CE-merkintää käytetään edellä mainitun akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevan asetuksen vastaisesti, on tarkoituksena, että sovelletaan lakia CE-merkintärikkomuksesta (187/2010), joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2010. Tämä laki korvasi lain tiettyjen tuotteiden varustamisesta CE-merkinnällä (1376/1994).

Uusi laki koskee kuitenkin vain tilanteita, joissa tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käytetään CE-merkintää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevan yhteisöainsäädännön sääntelyn vastaisesti. Useassa erityistä tuoteryhmää koskevassa kansallisessa lainsäädännössä, jolla pannaan täytäntöön sektorikohtaista yhteisön yhdenmukaistavaa lainsäädäntöä, on säännöksiä CE-merkinnästä kysymyksessä olevan tuoteryhmän osalta. Kuitenkaan ei ole varmuutta siitä, että kaikissa tapauksissa valvontaviranomaisilla olisi kansallisen lainsäädäntömme perusteella riittävät valtuudet määrätä, että tuotteet, joita ei ole asianmukaisesti varustettu CE-merkinnällä, on poistettava markkinoilta niin kuin EU:n lainsäädännössä edellytetään tehtäväksi. Vaatimus koskee myös sellaisia tuotteita, jotka eivät sinänsä ole terveydelle tai omaisuudelle vaarallisia.

Erityisesti yleisessä kuluttajaturvallisuus-sääntelyssä on tarkoituksenmukaista huolehtia tällaisesta CE-merkkiä koskevasta sääntelystä sellaisten tuoteryhmien osalta, joita CE-merkkivaatimus koskee ja joiden valvonnasta säädetään kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä. Näitä ovat erityisesti muussa kuin työssä käytettävät koneet ja henkilönsuojaimet. Kun kaikissa tapauksissa sektorilaki ei kuitenkaan tee mahdolliseksi määrätä kulutustavaraa, jossa ei määräysten vastaisesti tätä merkintää ole, poistettavaksi markkinoilta, on esillä olevaan kuluttajaturvallisuuslakiin

katsottu tarpeelliseksi sisällyttää tätä koskevaa sääntelyä. Ehdotuksen 18 §:n mukaan on myös muiden valvontaviranomaisten kuin kuluttajaturvallisuuslain valvontaviranomaisten sovellettava kuluttajaturvallisuuslain 12 ja 36 §:ää, jollei erityislainsäädännössä ole riittäviä keinoja puuttua siihen, että kulutustavaraa ei ole yhteisöläinsäädännön vaatimusten mukaisesti varustettu CE-merkinällä.

4 luku Valvontaviranomaiset

13 §. *Turvatekniikan keskus.* Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 8 §:ää.

14 §. *Tullilaitos.* Pykälän 1 momentti on suurimmaksi osaksi samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 9 §. Pykälän selkeyttämiseksi sen sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että tullilaitoksen tehtävät esitetään pääasiassa luettelon muodossa.

Yleisperusteluissa esitetyin perustein ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi 2 momentti tullilaitoksen valvontatehtävistä, jotka koskevat tavaroiden toimittamista Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista. Pykälässä mainittu Suomessa tapahtuva tavarairän purkaminen ja varastoiminen viittaa siihen, että tullilaitos voisi tarkastaa Suomeen EU-jäsenmaista toimitettavien tavaroiden turvallisuuden vain siltä osin, kuin tavara on maahantuojan varastossa tai muussa vastaavassa paikassa ennen kuin se on saatettu vähittäismyyntiin. Tarkoitus on, että tätä valvontaa tehtäisiin lähinnä vain sellaisissa erityistilanteissa, joissa se on riskinarvioinnin perusteella aiheellista. Ehdotusta on käsitelty tältä osin yksityiskohtaisesti edellä yleisperusteluissa.

15 §. *Alueellinen kuluttajaturvallisuusvalvonta.* Pykälä vastaa osittain asiasisällöltään voimassa olevan lain 10 §:ää. Pykälää on kuitenkin muutettu niin, että sen 1 momentin mukaan aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo kuluttajaturvallisuusvalvontaa alueellaan sekä arvioi kuntien kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto suorittaa lisäksi osaltaan kuluttajaturvallisuusvalvontaa alueellaan.

Pykälän uudesta muotoilusta käy siten ny-

kyistä selvemmin ilmi, millaiset tehtävät ovat keskeisiä aluehallintovirastojen kuluttajaturvallisuusvalvonnassa. Ehdotetussa muodossa se vastaisi myös sekä sisällöltään että sanamuodoltaan paremmin muita ympäristöterveydenhuollon lakeja. Asiallisesti suurin muutos olisi aluehallintovirastoille asetettava velvollisuus arvioida kuntien kuluttajaturvallisuusvalvontasuunnitelmat ja niiden toteutuminen. Käytännössä aluehallintovirastoja edeltäneet lääninhallitukset ovat jo tehneet tätä työtä. On tarkoituksenmukaista, että sitä koskeva maininta sisällytetään lakiin.

Aluehallintovirastot säilyisivät siis lain noudattamista valvovina valvontaviranomaisina.

16 §. *Kunnan kuluttajaturvallisuusvalvonta.* Pykälässä säädetään kunnan kuluttajaturvallisuusvalvonnasta. Se vastaa asiasisällöltään osittain voimassa olevan lain 11 §:ää. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kunnan tehtävistä sekä toimivallan delegoinnista kunnassa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös maininta mahdollisuudesta järjestää kuluttajaturvallisuusvalvonta osana ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta. Asia on säädetty laissa ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueista (410/2009), jonka mukaan ympäristöterveydenhuolto on pääsäännön mukaan järjestettävä valvontayksiköissä, joissa on vähintään 10 henkilötyövuotta vastaavat henkilöresurssit. Useissa tapauksissa tämä edellyttää, että kunnat muodostavat tätä tarkoitusta varten ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen.

Siirtyminen ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueisiin mahdollistaa eräissä tapauksissa nykyistä paremmin viranhaltijoiden erikoistumisen, toisin sanoen perehtymisen erityisesti johonkin tai joihinkin ympäristöterveydenhuollon toimialoihin. Vähemmän tunnettuna ympäristöterveydenhuollon osa-alueena kuluttajaturvallisuusvalvonnan haasteena on saada osakseen riittävästi voimavaroja sekä osaava ja motivoitunut henkilöstö suorittamaan valvontaa. Edellä yleisperusteluissa on todettu, että paikallistason valvonnassa on keskeisimmässä asemassa kuluttajapalveluiden turvallisuuden valvonta.

Voimassa olevan lain mukaan valtuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeu-

den siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle vain kieltoa (23 §) ja väliaikaista kieltoa (24 §) koskevilla asioissa. Jos toimivaltaa ei ole delegoitu, asia tulee käsitellä kunnan valvontaviranomaisessa, yleensä lautakunnassa, ja tämä on käytännössä kiireellisissä tilanteissa kuluttajien turvallisuuden kannalta liian hidas menettely. Tämän vuoksi on tarpeen, että laki mahdollistaa myös eräiden muiden, erityisesti kuluttajapalveluiden valvonnan kannalta keskeisten hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisen esimerkiksi yksittäisen viranhaltijan toimesta. Paikallisesti tulee arvioida, mille taholle toimivaltaa on tarkoituksenmukaista siirtää. Tällainen taho voi olla esimerkiksi terveysvalvonnan johtaja tai terveystarkastaja. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin siis valtuustolle mahdollisuus antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeus siirtää toimivaltaa alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle ehdotettujen 34—38 §:n sekä 45 §:n teettämisen ja keskeyttämisen osalta. Yhdenmukaisesti muiden ympäristöterveydenhuollon sektoreiden valvontakäytännön kanssa viranhaltija ei kuitenkaan asettaisi uhkasakkoa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä nimenomaisesti estettäisiin kunnan valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevan toimivallan delegoiminen viranhaltijalle tai jaostolle. Voimassa olevassa laissa ei ole tätä koskevaa rajoitusta, joten tällainen toimivallan siirto on mahdollinen.

Asian merkittävyyden, valvonnan yhdenmukaisuuden ja luottamusmiesten tiedonsaannin sekä vaikuttamismahdollisuuksien kannalta on kuitenkin perusteltua, että valvontasuunnitelmat käsitellään ja hyväksytään valvonnasta vastaavassa toimielimessä. Valvontasuunnitelman hyväksymiseen liittyvä valvonnan toimeenpanon sekä kunnan talouden ja väestön hyvinvoinnin kannalta niin merkittäviä näkökohtia, että asia on syytä hyväksyä monijäsenisessä toimielimessä. Lisäksi osassa muista ympäristöterveydenhuollon säädöksistä kuten terveydensuojelulain 7 § 1 momentissa sekä kemikaalilaissa ja tupakkalaissa on kyseisenlainen rajoitus, joten vastaava sääntely on yhdenmukaisuudenkin vuoksi syytä sisällyttää myös nyt esillä olevaan lakiin.

17 §. *Kiireelliset toimet.* Lakiin ehdotetaan

lisättäväksi uusi 17 §, jossa säädettäisiin yksittäisen, valvontaa suorittavan kunnan viranhaltijan mahdollisuudesta käyttää kiireellisessä tilanteessa joitakin lain mahdollistamista hallinnollisista pakkokeinoista, vaikkei hänelle olisi 16 §:n 2 momentin mukaisesti siirretty toimivaltaa niiden käyttämiseen.

Säännös on tarpeellinen, koska useissa kunnissa ei ole toteutettu lain mahdollistamaa toimivallan delegointia esimerkiksi valvonnan johtajalle tai terveystarkastajalle. Tuoteturvallisuusvalvonnan vuoden 2006 tietojenkeruun mukaan noin 14 %:ssa valvontayksiköistä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 23 ja 24 §:n mukaista toimivaltaa ei ole delegoitu viranhaltijalle.

Kunnissa saattaa kuitenkin tulla eteen tilanteita, joissa kiireelliset toimet ovat kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi välttämättömiä. Tällöin viranhaltijan on voitava käyttää tarvittavia hallinnollisia pakkokeinoja kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi. Tällä tavoin käytettävissä olevien pakkokeinojen käyttäminen ehdotetaan kuitenkin rajattavan vain tiettyihin hallinnollisiin pakkokeinoihin eli ehdotuksen 34—38 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Mainittu lisäys kunnan viranhaltijan toimintamahdollisuuksiin on tarpeen, koska kuluttajaturvallisuusvalvonnan alaan kuuluu useita sellaisia palveluryhmiä, joiden käyttäjiä ovat erityisen haavoittuvaisessa asemassa olevat tahot kuten pienet lapset. Jotta esimerkiksi lasten leikkikentillä esiintyvät, lasten turvallisuutta uhkaavat vakavat vaarat saataisiin poistettua tehokkaasti, on syytä varmistaa edellä mainitun kaltaisella, erityisen kiireellisiin tilanteisiin soveltuvalla säännöksellä, ettei lasten turvallisuus jää riippumaan kunnassa tehdyistä toimivallan siirroista.

Kiireellisellä tilanteella tarkoitettaisiin esimerkiksi tilannetta, jossa lasten käytössä olevalla leikkikentällä sijaitsee rikkinäinen, selvästi välitöntä vaaraa aiheuttava leikkikenttäväline, eikä vastuutaho vapaaehtoisesti poista vaaraa, esimerkiksi korjaamalla välinettä tai siirtämällä sitä pois.

Toiminnanharjoittajan oikeusturvan sekä asian riittävän ja asiantuntevan selvittämisen vuoksi ehdotetaan pykälän 2 ja 3 momenteissa säädettäväksi, että edellä mainitussa kii-

reellisessä tilanteessa tehty 34 tai 36 §:ssä tarkoitettu päätös tulee saattaa kunnan valvontaviranomaisen ja 35 tai 37—38 §:ssä tarkoitettu päätös Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi heti, kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluessa. Kunnan valvontaviranomaisen tai Turvatekniikan keskuksen tulee tämän jälkeen ratkaista asia ensi tilassa.

Ehdotettua paljolti vastaava sääntely on toteutettu elintarvikelain 63 §:ssä, joten ehdotettu pykälä on myös ympäristöterveydenhuollon säädösten yhdenmukaistamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

18 §. Muut valvontaviranomaiset. Pykälä vastaa asiasisällöltään pääasiassa voimassa olevan lain 12 §:ää. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin selkeytettäväksi. Samalla täsmennettäisiin, että viranomaisen, joka valvoo muun lainsäädännön nojalla kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuutta, ei voisi soveltaa tämän lain 6 ja 7 pykälän säännöksiä.

Lain määritelmiin ehdotettavien muutosten mukaisesti korvattaisiin pykälässä elinkeinonharjoittaja toiminnanharjoittajan käsitteellä. Tämä merkitsisi myös asiallista muutosta, koska voimassa olevassa laissa kyseinen kohta ei ole pykälän sanamuodon mukaan koskenut lain tarkoittamia muita palvelun tarjoajia. On kuitenkin perusteltua, että mainittu pykälä laajennetaan tältä osin koskemaan tasapuolisesti kaikkia laissa tarkoitettuja toiminnanharjoittajia.

5 luku **Kuluttajaturvallisuusvalvonta**

19 §. Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys. Pykälä on muuten samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 13 §, mutta siihen on lisätty maininta siitä, että tehtävät on hoidettava riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Riskinarviointivelvoite koskee myös valvontaviranomaisia niiden suunnitelmassa ja suorittaessa valvontaa. Viranomaisten ei lähtökohteisesti voida kuitenkaan ajatella olevan velvollisia tekemään valvontaansa koskevaa kirjallista riskinarviointia.

20 §. Valtakunnallinen valvontaohjelma. Pykälä on samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 14.

21 §. Aluehallintoviraston suunnitelma.

Lakiin lisättäisiin uutena säännöksenä aluehallintoviraston velvollisuus laatia valvontaansa koskeva suunnitelma. Aluehallintoviranomaisen suunnitelmasta on säädetty myös esimerkiksi elintarvikelaissa.

Aluehallintoviraston suunnitelman on tarkoituksenmukaista olla suhteellisen kevyt. Sitä valmisteltaessa on syytä arvioida, olisiko syytä laatia yhteinen suunnitelma muiden ympäristöterveydenhuollon sektorien kanssa. Suunnitelma voisi täydentää aluehallintoviraston koko ympäristöterveydenhuoltoa koskevia yhteisiä tulossopimuksia, jotka ovat sisällöltään verrattain yleisluontoisia. Aluehallintoviranomaisen suunnitelman tulisi kohdistua esimerkiksi niihin valvontaprojekteihin, joita aluehallintovirastot koordinoivat ja kuntien valvontaviranomaiset toteuttavat.

22 §. Kunnan valvontasuunnitelma. Pykälässä on asiasisällöltään osittain samanlainen kuin voimassa olevan lain 15 §. Koska voimassa pykälä kuitenkin eroaa muiden ympäristöterveydenhuollon lakien vastaavista säännöksistä, sitä ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi muotoilultaan näiden kanssa.

Pykälässä säädettäisiin kunnalle nimenomainen velvollisuus hyväksyä kunnan valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Sääntely on tältä osin samanlainen kuin muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

Ehdotuksen mukaan pykälän 2 momentissa edellytettäisiin, että kunnan valvontasuunnitelma tulee käsitellä kunnan monijäsenisessä toimielimessä. Tämä on tarpeellista valvontasuunnitelman merkityksellisyyden vuoksi.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jossa on valtuutus antaa valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta. Vastaavanlainen valtuutus on kaikissa keskeisissä ympäristöterveydenhuollon laeissa. Asetuksessa olevilla säännöksillä muun muassa näytteenotosta ja laboratoriotutkimuksista ei tosin ole kuluttajaturvallisuusvalvonnassa juurikaan merkitystä.

23 §. Tullilaitoksen valvontasuunnitelma. Lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi pykälä, jossa on säännöksiä tullilaitoksen valvontasuunnitelmasta.

Nykyisessä laissa ei tullilaitokselle ole ase-

tettu velvollisuutta valvontasuunnitelman laatimiseen. Kun ehdotuksessa korostetaan valvonnan suunnittelun merkitystä, on pidetty tarpeellisena lisätä lakiin pykälä, jonka mukaan tullilaitos laatii vastuullaan olevasta valvonnasta valvontasuunnitelman. Suunnitelmaa laatiessaan tullilaitoksen on otettava huomioon Turvatekniikan keskuksen laatima valtakunnallinen valvontaohjelma. Lain 12 §:n mukaan Turvatekniikan keskus suunnittelee, ohjaa ja kehittää valvontaa. Tämän vuoksi on tarpeen, että tullilaitos ottaa omassa suunnittelussaan huomioon Turvatekniikan keskuksen valtakunnallisen valvontaohjelman, jotta valvonnan voimavaroja käytetään tarkoituksenmukaisesti ja päällekkäisiä toimenpiteitä voidaan välttää.

Pykälän 2 momentin mukaan tullilaitoksen valvontasuunnitelmaa on tarkistettava vuosittain.

24 §. Erityistilanteisiin varautuminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi uusi 24 §, jossa asetettaisiin sekä Turvatekniikan keskukselle että kunnan valvontaviranomaiselle velvollisuus varautua valvonnassa eteen tuleviin erityistilanteisiin suunnittelemalla niiden edellyttämää toimintaa ennakolta. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumisesta voidaan tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 1 momentin mukaan Turvatekniikan keskuksen on laadittava suunnitelma kuluttajien tai kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden hengen ja terveyden turvaamiseksi vakavissa onnettomuuksissa tai muissa erityistilanteissa. Tämän mukaisesti Turvatekniikan keskuksen on valvontatoimintaansa suunnitellessaan kiinnitettävä huomiota mahdollisiin erityistilanteisiin.

Lakiin ei ehdoteta otettavaksi määritelmää erityistilanteista, joten valvontaviranomaisten itsensä harkittavaksi jää, milloin on kysymys erityistilanteesta. Erityistilanteesta on kysymys ainakin silloin, kun jokin kulutustavara on aiheuttanut lyhyen ajan kuluessa useita vakavia onnettomuuksia tilanteessa, jossa tämän tavaran vaarallisuudesta ei ole ollut tietoa, taikka kun kuluttajapalvelun suorittamisen yhteydessä on tapahtunut vakava henkeä ja terveyttä koskeva onnettomuus. Näissä tilanteissa valvontaviranomaiset joutuvat

keskittymään ilmenneen vaaratekijän poistamiseen tai rajoittamiseen ja asettamaan tämän tehtävän etusijalle muihin valvontatehtäviin nähden.

Voimassa olevaan lakiin ei sisälly vaatimusta erityistilanteisiin varautumisesta. Tällainen varautuminen on kuitenkin kuluttajien turvallisuuden kannalta välttämätöntä. Kuluttajavirasto on kesäkuussa 2006 antanut ohjeen ”Erityistilanteet kunnan tuoteturvallisuusvalvonnassa” (16.6.2006, dnro 2006/52/1166). Ohjeen mukaan erityistilannetoimintaan liittyvät asiat tulee sisällyttää osaksi kunnan kuluttajaturvallisuusvalvonnan valvontasuunnitelmaa tai koko ympäristöterveydenhuollon kattavaa erityistilannesuunnitelmaa. Kuluttajavirasto on edellyttänyt tällaista erityistilannesuunnittelua tehtävän ensimmäisen kerran vuonna 2007. Erityistilannesuunnittelua tulee kehittää ja täydentää jatkossa osaamisen ja kokemuksen karttuessa.

Käytännön tilanteet ovat osoittaneet, että erityistilanteisiin valmistautuminen on merkittävä asia kunnan kuluttajaturvallisuusvalvonnan kannalta. Kunnissa tulee kuluttajaturvallisuusvalvonnassa vakiintuneen työnjanon mukaan keskittyä paikallisesti tuotettujen kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvontaan. Kuluttajapalvelut ovat usein luonteeltaan sellaisia, että niiden yhteydessä voi helposti syntyä tilanteita, jotka ovat luokiteltavissa erityistilanteiksi. Kuntien valvontaviranomaisten velvollisuuksia varautua erityistilanteisiin koskevassa pykälän 2 momentissa korostetaan muun muassa yhteistyötä muiden virastojen ja laitosten kanssa tässä erityistilanteisiin ennakolta varautumisessa.

Muissa ympäristöterveydenhuollon säädöksissä paljolti ehdotetun kaltainen sääntely on toteutettu sekä elintarvikelain 46 §:ssä että terveydensuojelulain 8 §:ssä.

Pykälän 3 momentin mukaan tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laitimisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Tarvetta tähän voi ilmetä, jos osoittautuu, että edellä mainitun ohjeistuksen avulla ei päästä riittävään tehokkuuteen erityistilanteisiin valmistautumisessa.

25 §. Viranomastiedottaminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 25 §, jossa säädettäisiin viranomaisen mahdollisuudesta tarvit-

taessa tiedottaa kuluttajaturvallisuuden kannalta tarpeellisista asioista. Viranomaisella on yleinen tiedottamisoikeus ja velvollisuus toimialaansa liittyvistä asioista ilman nimenomaista säännöstäkin. Selvyyden vuoksi asia kuitenkin ehdotetaan kirjattavaksi lakiin. Yleisessä tuoteturvallisuusdirektiivissä asiasta on säädetty 16 artiklassa.

Tiedottaminen voi sisältää paitsi yleistä turvallisuusvalistusta tai myös esimerkiksi yksittäisiä valvontatapauksia koskevia, kuluttajien turvallisuuden kannalta tärkeitä asioita. Esimerkiksi tilanteessa, jossa valvontaviranomainen on antanut myyntikiellon, on tavallista, että viranomainen tiedottaa tekemästään päätöksestä. Tiedottaminen voi myös olla esimerkiksi ensitiedottamista vaarasta, vaaratiedote, valvontatoiminnan tuloksista raportointia tai toimintaohjeiden antamista kuluttajille sekä toiminnanharjoittajille. Kuntatasolla kysymyksessä voi olla esimerkiksi sellaisesta kuluttajapalveluun liittyvästä vaarasta tiedottaminen, jota ei voida tehokkaasti poistaa ja tiedottamista järjestää esimerkiksi kohteissa olevin kyltein.

Pykälä täydentäisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 20 §:ää, jossa tarkastellaan erityisesti viranomaisen tiedottamista omasta toiminnastaan.

26 §. *Valvontaviranomaisen ilmoitus ja tiedonantovelvollisuus.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 26 §, jossa säädettäisiin kunnan valvontaviranomaisen ja aluehallintoviraston velvollisuudesta antaa valvontaa koskevia tai valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja Turvatekniikan keskukselle. Voimassa olevaan lakiin ei alue ja paikallishallinnon valvontaviranomaisille ole asetettu tällaista velvollisuutta. Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen ohjauksen ja suunnittelun toteuttamiseksi sekä valtakunnallisen valvontaohjelman laatimiseksi näiden tietojen saaminen on kuitenkin tarpeen varmistaa laissa.

Tämä valvontaviranomaisen velvollisuus koskisi tarvittaessa myös salassa pidettäviä tietoja, joista säädetään ehdotuksen 27 §:ssä.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säädettäväksi kunnan valvontaviranomaiselle velvollisuus ilmoittaa Turvatekniikan keskukselle lain 24 §:ssä tarkoitetuista erityistilanteista. Tämän voidaan arvioida tukevan myös

24 §:n toteutumista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin puolestaan sekä kunnan valvontaviranomaiselle että aluehallintovirastolle velvollisuus toimittaa Turvatekniikan keskukselle korvauksetta erilaisia valvonnan suorittamiseen liittyviä tietoja.

Lisäksi on tarkoituksenmukaista, että Turvatekniikan keskus päättää tavasta, jolla kunnan tulee raportoida tiedot. Näin voidaan varmistaa, että virasto saa kaikki tarvitsemansa tiedot ja että tiedonsiirrossa käytetään tiedonsiirtotapaa, jollainen voi tulevaisuudessa olla esimerkiksi sähköinen tiedonsiirto. Tämä on erityisen tärkeää tulevaisuudessa, kun siirrytään ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmään. Ympäristöterveydenhuollon tiedonkeruun kehittämisprojekti YHTI on esimerkki tällaisesta. Tämän vuoksi ehdotetaan 3 momentissa säädettäväksi siitä, että 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot tulee toimittaa Turvatekniikan keskuksen määräämällä tavalla.

Lisäksi pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valtuus antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus ja tiedonantovelvollisuudesta.

Ehdotettua vastaava sääntely on toteutettu elintarvikelain 52 §:ssä ja terveydensuojelulain 47 §:ssä.

27 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Se vastaa sisällöltään osittain voimassa olevan lain 16 §:ää. Tiedonsaantioikeudesta ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi nykyistä 16 §:ää laajemmin ja samaan tapaan kuin elintarvikelain 51 §:ssä.

Ehdotetun säännöksen mukaan valvontaviranomaisilla olisi oikeus saada valvonnan kannalta välttämättömät tiedot viranomaisilta, lain velvoittamilta toiminnanharjoittajilta ja muilta, joita lain velvoitteet koskevat. Viimeksi mainittuja voivat olla esimerkiksi valvonnassa apuna käytettävät ulkopuoliset asiantuntijat. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi samalla tavoin kuin elintarvikelaissa, että viranomaisen tiedonsaantioikeus voi koskea tietyin perustein myös salassa pidettäviä tietoja, jos niiden saaminen on välttämätöntä valvonnan kannalta.

Oikeus saada salassa pidettäviä tietoja ra-

joittuisi siis vain valvonnan kannalta välttämättömiin tietoihin. Kysymyksessä voisivat olla vain joko yksityiseen liike- tai ammatti-toimintaan tai yksityisen taloudelliseen asemaan taikka terveydentilaan perustuvat salassa pidettävät tiedot. Valvontaviranomaisten tietojensaantia ei siten laajennettaisi enempää kuin olisi kuluttajien suojelemiseksi toteutettavan valvonnan kannalta välttämätöntä.

Tilanteita, joissa muun muassa terveydentilätiedot voivat olla asian selvittämisen kannalta välttämättömiä, ovat esimerkiksi hukkumistapaukset, kauneudenhoitopalveluihin liittyvät ongelmatapaukset sekä ohjelmapalveluissa tapahtuneet onnettomuudet. Valvontaviranomaisen on jatkotoimenpiteiden tarpeellisuuden arvioimiseksi voitava saada tieto siitä, mitä on tapahtunut ja miten eri tekijät ovat vaikuttaneet tapahtumaan. On myös toiminnanharjoittajan etu, että asiassa saadaan selville, onko onnettomuus johtunut palvelun tarjoamiseen liittyvästä syystä vai osallistujaan itseensä liittyvästä syystä.

Liike tai ammatillisuuksiin taikka yksityisen taloudelliseen asemaan liittyvät salassa pidettävät tiedot saattavat tulla kuluttajaturvallisuusvalvonnassa tarpeen ainakin arviotaessa jonkin tuotteen mekaanista tai kemiallista turvallisuutta kuluttajille. Voi myös olla valvonnallisten toimenpiteiden tarpeellisuuden arvioinnin kannalta välttämätöntä tietää vaikkapa, miten paljon tai laajalle alueelle jokin tuotetta on toimitettu.

Valvontaviranomaisen on toiminnassaan otettava huomioon salassa pidettävän tiedon käsittelemistä koskevat vaatimukset kuten viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 luvussa säädetyt salassapitovelvoitteet.

28 §. Tarkastusoikeus. Pykälä on samansäiltöinen kuin voimassa olevan lain 17 §.

29 §. Näytteet valvontaa varten. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 18 §:ää. Lain määritelmiin ehdotettavien muutosten mukaisesti korvattaisiin pykälässä elinkeinonharjoittaja ja muu palveluntarjoaja toiminnanharjoittajan käsitteellä.

30 §. Ulkopuoliset asiantuntijat. Pykälä vastaa asiasisällöltään osittain voimassa olevan lain 19 §:ää.

Pykälää ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi niin, että se vastaisi sanamuodoltaan läheis-

semmin muiden ympäristöterveydenhuollon säädösten, erityisesti elintarvikelain vastaavaa sääntelyä. Muutos koskisi lähinnä pykälän muotoilua. Asiantuntijoista annettaisiin nykyistä yksityiskohtaisempia säännöksiä.

Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön laajan soveltamisalan vuoksi valvottavien kohteiden määrä lisääntyy ja niiden kirjo monimutkaistuu koko ajan. Lisäksi valvonnan vähäisten resurssien takia valvontahenkilöstön on keskityttävä varmistamaan valvontaprosessin hallinta ja tarvittava oikeudellinen osaaminen. Vaikka tällä hetkellä tiedossa ei ole, että valvonnassa käytettäisiin varsinaisia kaupallisia tahoja ulkopuolisina asiantuntijoina, on tarpeen säätää riittävän kattavasti siitä, mitä tulee ottaa huomioon, kun valvonnassa käytetään ulkopuolisia asiantuntijoita. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin lisäksi elintarvikelain 36 §:ää vastaavasti selkeästi siitä, että ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan käyttää valvonnassa tarvittavien tutkimusten ja selvitysten lisäksi tarkastusten tekemisessä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vastaavaan tapaan kuin elintarvikelaissa, että ulkopuolisia asiantuntijoita käytettäessäkin mahdolliset hallinnolliset päätökset tekee kyseessä oleva valvontaviranomainen. Lisäksi säännökseen ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että ulkopuolisen asiantuntijan tulee osoittaa pätevyytensä ja käyttämiensä menetelmien luotettavuus valvontaviranomaiselle.

Mahdollisten ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö valvonnan apuna ei saa näkyä toiminnanharjoittajien suuntaan syrjivänä maksukäytäntönä. Ehdotetussa 32 §:ssä, joka vastaa sisällöltään voimassa olevaa sääntelyä, säädetään valvontamaksujen suuruudesta siten, että ne voivat vastata enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunnan tulee ottaa asia huomioon maksutak-saa määrittäessään.

31 §. Kuluttajaturvallisuusvalvontaa suorittavien viranhaltijoiden pätevyys. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 31 §, jossa säädettäisiin valvontaviranomaisten käytettävissä olevasta henkilökunnasta sekä tämän henkilökunnan pätevydestä ja koulutuksesta. Voimassa olevaan lakiin ei sisälly vaatimuksia mainituista asioista. Voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, että ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävät edellyttävät riittä-

vää pätevyyttä. Tämän vuoksi asiasta on tarpeen ottaa säännös lakiin. Vastaavankaltainen säännös sisältyy elintarvikelain 35 §:ään.

Lähtökohtana on tässä laissa, samoin kuin elintarvikelaissa on nimenomaisesti säädetty, että valvontaviranomaisilla tulee olla palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytävissään tarpeellinen määrä pätevää ja valvonnan menestyksellisen hoitamisen kannalta riittävän kokenutta henkilökuntaa. Tätä periaatetta ei kuitenkaan ehdoteta nimenomaisesti mainittavaksi kuluttajaturvallisuuslaisissa.

Pykälässä säädettäisiin, että valvontaa suorittavalla kunnallisella viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi soveltuva ammattikorkeakoulututkintoa. Tällä hetkellä valvontaa suorittavien viranhaltijoiden koulustausta ja kokemus on sangen vaihtelevaa. Terveystarkastajille ei ainakaan toistaiseksi ole tarjolla varsinaista kuluttajaturvallisuusalan koulutusta millään koulutustasolla vaan korkeintaan yksittäisiä luentoja. Voidaan arvioida, että säätämällä ehdotetulla tavalla kuluttajaturvallisuusvalvontaa suorittavalle henkilöstölle tietyntasoisia koulutusvaatimuksia voidaan edesauttaa myös kuluttajaturvallisuusvalvontaan keskittyvän koulutustarjonnan lisääntymistä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi myös kunnan ja aluehallintoviraston velvollisuudesta huolehtia valvontaa suorittavan henkilöstön mahdollisuudesta osallistua soveltuvaan täydennyskoulutukseen. Käytännössä tämä tarkoittaisi erityisesti Turvatekniikan keskuksen järjestämiä kuluttajaturvallisuusvalvontaa käsitteleviä koulutustilaisuuksia. Virasto tarjoaa kunnallisille viranhaltijoille ajankohtaisia eri teemoihin liittyviä työnohjauspäiviä sekä valvontaprosessin hallintaan tähtäävää koulutusta.

Myös kansanterveyslain 41 §:ssä säädetään kansanterveystyön koulutuksesta. Sen mukaan kunnan ja kuntayhtymän tulee huolehtia siitä, että kansanterveystyön henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi heille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Kansanterveyslain 1 §:n mukaisesti tuoteturvallisuusvalvontaa ja siten myös nyt omaksutun terminologian mukaisesti kulutta-

jaturvallisuusvalvontaa on osa kansanterveystyötä, joten laissa mainitut vaatimukset kansanterveystyötä suorittavien täydennyskoulutuksesta koskevat myös kuluttajaturvallisuusvalvontaa suorittavia viranhaltijoita.

Valvonnan johtajan pätevydestä on säädetty kansanterveyslain 41 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ympäristöterveydenhuollon toiminnasta vastaavalla johtajalla on oltava alalle soveltuva korkeakoulututkinto. Johtajalla tulee olla myös riittävä kokemus ja asiantuntemus ympäristöterveydenhuollon toimeenpanoon liittyvistä tehtävistä.

Ehdotuksen tarkoituksena ei ole estää nykyisin ympäristöterveydenhuollon valvontatehtäviä suorittavien henkilöiden mahdollisuuksia toimia kuluttajaturvallisuuslain valvontatehtävissä jatkossa. Koska ympäristöterveydenhuollon eri lakien mukaisissa valvontatehtävissä on monelta osin varsin samanlaisia toimintoja, ei tässä ole katsottu olevan syytä rajata oikeutta vain kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä työskenteleviin viranhaltijoihin. Tätä koskevat säännösethdotukset ovat lain siirtymäsäännöksissä.

32 §. *Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut.* Pykälä vastaa osittain asiasisällöltään voimassa olevan lain 20 §:ää. Yhdenmukaisesti terveydensuojelulain sääntelyn kanssa kunta voisi ehdotuksen mukaan periä maksun myös tarkastuksista, jotka koskevat toiminnanharjoittajalle annettun päätöksen noudattamista. Päätös voisi esimerkiksi koskea turvallisuuspuutteen takia tämän lain nojalla annettua korjauskehotusta.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta ehdotetun 6 §:ssä tarkoitetun palvelun tarjoamisen aloittamista, toiminnan olennaista muuttamista tai palvelun tarjoajan vaihtumista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta ja siitä ilmoittamisesta toiminnanharjoittajalle.

Kunnan perimien maksujen on oltava sellaisia, että ne vastaavat enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Koska 6 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen käsittely on tarkoitettu sangen kevyeksi menettelyksi, näiden maksujen voidaan arvioida jäävän kohtuullisiksi.

Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentin loppuosaa.

Pykälän 3 momentti vastaa voimassa ole-

van lain 20 §:n 2 momenttia. Sen mukaan valtio korvaa kunnille aiheutuneet kustannukset sellaisista Turvatekniikan keskuksen kuntien toimeenpantavaksi ohjaamista kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka laissa säädetään yksinomaan Turvatekniikan keskuksen tehtäviksi.

33 §. Suoritteiden maksuperusteet ja maksujen periminen. Pykälä vastaa voimassaolevan lain 21 §:ää. Siihen on lisätty otsikko.

6 luku **Hallinnolliset pakkokeinot**

Selkeyden sekä eri ympäristöterveydenhuollon säädösten keskinäisen yhdenmukaisuuden vuoksi ehdotetaan, että nykyisin valvontakeinoiksi laissa kutsutuista toimenpiteistä käytettäisiin termiä hallinnolliset pakkokeinot. Tämä vastaisi elintarvikelain 7 luvun sääntelyä.

Kuluttajaturvallisuusvalvontaa suorittavat tahot ovat kokeneet voimassa olevan lain pakkokeinoja koskevien säännösten soveltamisen vaikeaksi. Osittain tämä on johtunut siitä, että säännöksiä on pidetty epäselvinä tai tulkinnanvaraisina. Osaksi on kysymys siitä, että valvontaa suorittaville viranhaltijoille ovat muun muassa elintarvikelain säännökset huomattavasti tutummat ja niiden soveltaminen on koettu helpommaksi.

Kuten yleisperusteluissa on todettu, voimassa olevan lain pakkokeinoja koskevat säännökset on tietyiltä osin havaittu kuluttajaturvallisuusvalvonnan tarpeiden kannalta riittämättömäksi. Kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi on kuitenkin välttämätöntä, että muun muassa kuntien terveysturvontaa suorittavat tahot kykenevät myös käytännössä eteen tulevilla kuluttajaturvallisuusvalvonnan mahdollisesti kiireellisiä toimenpiteitä vaativissa tilanteissa ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain hallinnollisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat nykyisin rakenteeltaan erilaisia kuin elintarvikelain vastaavat säännökset. Ehdotuksella pyritään suurempaan yhdenmukaisuuteen näiden lakien välillä ottaen kuitenkin huomioon kuluttajaturvallisuuslainsäädännön erityispiirteet.

Hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisen lähtökohta on, että niitä käytetään valvonnassa vasta silloin, jos toiminnanharjoittaja ei vapaaehtoisesti poista kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheutuvaa vaaraa. Tämä muun muassa suhteellisuusperiaatteen pohjautuva lähtökohta merkitsee, että mikäli toiminnanharjoittaja vapaaehtoisesti ryhtyy turvallisuuden kannalta tarpeellisiin toimenpiteisiin tai esimerkiksi pidättäytyy vaarallisen kuluttajapalvelun tarjoamisesta, lain hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä ei sovelleta. Lisäksi lähtökohtana hallinnollisia pakkokeinoja käytettäessä on pidettävä sitä, että toimintaa rajoitetaan vain siinä laajuudessa kuin on tarpeen kuluttajien turvallisuuden vuoksi.

Koska pakkokeinojen käyttämisellä voi olla suurikin merkitys toiminnanharjoittajille muun muassa taloudellisesti, niiden käyttämisessä on otettava huomioon erityisen hyvin hyvän hallinnon vaatimukset. Asiat on muun muassa käsiteltävä viivytyksettä ja toiminnanharjoittajan oikeusturva on otettava huomioon vaarantamatta kuitenkaan kuluttajaturvallisuutta.

34 §. Korjaus- ja oikaisumääräys. Voimassa olevassa 22 §:ssä on säädetty valvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa tarpeellisia korjaus, oikaisu tai tiedottamistoimenpiteitä koskevia määräyksiä. Koska tiedottamista koskevasta määräyksestä ehdotetaan säädettäväksi erikseen, ehdotetaan myös nykyisen 22 §:n muuttamista tältä osin. Pykälässä säädettäisiin siis vain tarpeellisista korjaus ja oikaisutoimenpiteistä koskevista määräyksistä samalla tavalla kuin voimassa olevan lain 22 §:n 1 momentissa. Kuten voimassa olevan lain esitöissä on todettu, ajatuksena on, että tässä säännöksessä mainitut korjaus ja oikaisutoimet voisivat olla usein riittäviä niin, että valvontaviranomaisen ei ole tarpeen päättää ankarammista seuraamuksista.

Voimassa olevan säännöksen 2 momentissa on myös säädetty mahdollisuudesta määrätä, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella taikka että elinkeinonharjoittajan tai muun palveluntarjoajan toiminta keskeytetään tai kielletään. Koska kyse on asiallisesti teettämisen tai keskeyttämisen asettamisesta, ehdotetaan selkeyden vuoksi, että kyseinen momentti kumotaan ja

asiasta säädetään erikseen ehdotuksen 37 ja 38 §:ssä.

Pykälään ehdotetaan sen sijaan otettavaksi uusi 2 momentti, jonka mukaan valvontaviranomainen voi määrätä asettamassaan määräjassa palvelun tarjoajan tekemään 6 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen, jos se on laiminlyöty, tai laatimaan 7 §:ssä tarkoitetun turvallisuusasiakirjan. Määräys voitaisiin kuitenkin antaa vain tilanteissa, joissa mainittujen velvollisuuksien laiminlyönti ei ole vähäinen. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi ilmoituksen tekemättä jättämistä joko kokonaan tai jonkin keskeisen seikan osalta puutteellisenä taikka turvallisuusasiakirjan laatimatta jättämistä kokonaan tai esimerkiksi selvästi harjoitettavaan toimintaan nähden liian suppeana tai vaatimattomana.

Jos ilmoituksessa tai turvallisuusasiakirjassa on vähäistä suurempia puutteita ja viranomaisella on määräyksen, on hänen samalla ilmoitettava, miltä osin ilmoitus tai turvallisuusasiakirja on puutteellinen. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että valvontaviranomaisen olisi kussakin tapauksessa yksityiskohtaisesti opastettava palvelun tarjoajaa ilmoituksen tekemisessä tai turvallisuusasiakirjan laatimisessa tai laadittava asiakirjat toiminnanharjoittajan puolesta. Tarkoituksena on, että näitä asiakirjoja koskeva alemmanasteinen sääntely ja Turvatekniikan keskuksen antama yleinen ohjeistus tekevät asiakirjojen laatimisvaatimukset niin selkeiksi kuin mahdollista.

Pykälässä edellytetään myös, että valvontaviranomainen on ennen määräyksen antamista kehottanut palvelun tarjoajaa korjaamaan puutteen, mutta kehoitusta ei ole noudatettu. Myös hallintotoimintaa yleisesti sääntelevässä hallintolaissa (434/2003) säädetään muun muassa viranomaisen yleisestä neuvontavelvollisuudesta sekä esimerkiksi mahdollisuudesta täydentää asiakirjaa.

Ehdotettuun 45 §:ään eli uhkasakon sekä teettämisen- ja keskeyttämisen asettamiseen liittyen ehdotetaan 2 momentissa säädettyä rajoitusta, jonka mukaan tässä momentissa tarkoitettua määräystä ei kuitenkaan olisi mahdollista tehostaa teettämisen- tai keskeyttämisen hallalla. On arvioitavissa, että on riittävä, että 2 momentissa tarkoitettua määräyksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

35 §. Väliaikainen kieltö. Voimassa olevan 24 §:n mukaan valvontaviranomainen voi määrätä 23 §:ssä tarkoitetun kiellon väliaikaisena, jos on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelus on terveydelle vaarallinen. Jos kunnan valvontaviranomainen on antanut väliaikaisen kiellon, mutta kunnalla ei ole nykyisen 23 §:n 2 momentin mukaisesti toimivaltaa antaa varsinaista kieltöä, väliaikainen kieltö on tullut toimittaa aikaisemmin Kuluttajavirastolle ja nykyisin Turvatekniikan keskukselle lopullisesti ratkaistavaksi. Tarkoituksena on, että väliaikaisen kiellon määrääminen ei olisi kuntien valvontaviranomaisille liian vaikeaa niissä tapauksissa, joissa se on välttämätöntä kuluttajaturvallisuuden takaamiseksi. Säännöksen nykyisen sanamuodon ja monimutkaiseksi koetun menettelyn vuoksi väliaikainen kieltö on kuitenkin koettu hankalaksi soveltaa. Säännöstä on käytetty valvonnassa vähän, mikä saattaa osaltaan johtua edellä mainituista syistä.

Väliaikaista kieltöä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi. Selkeyden vuoksi 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta väliaikaisen kiellon kanssa samanaikaisesti annettavasta määräyksestä. Lisäksi ehdotetaan, että nykyistä 2 momenttia vastaava sääntely kumotaan ja että nykyistä 3 momenttia vastaavaan uuteen 2 momenttiin lisätään maininta siitä, että väliaikaista kieltöä koskeva päätös tulee saattaa tiedoksi Turvatekniikan keskukselle. Muutos voimassa olevaan sääntelyyn olisi siis se, että kun ehdotuksen mukaan kaikki valvontaviranomaiset voivat tarvittaessa antaa 36 §:n mukaisen kiellon, ehdotettavasta 35 §:stä poistettaisiin tarpeettomana viittaukset eräisiin 36 §:ssä säädettyihin tilanteisiin. Kunnassa tai aluehallintovirastossa tehty väliaikainen kieltö saatettaisiin kaikissa tapauksissa Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Turvatekniikan keskuksella on muun muassa valtakunnallista näkemystä valvontaan sekä mahdollisuus hankkia esimerkiksi asiantuntijalausuntoja asiaan.

Väliaikaista kieltöä koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että sen mukaan väliaikainen kieltö voitaisiin antaa asian selvittämisen ajaksi silloin, kun on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelus on terveydelle vaarallinen. Tällöin asiasta ei

esimerkiksi tarvittavien selvitysten puutteen vuoksi ole vielä varmuutta eli edellytyksiä 36 §:ssä tarkoitetun kiellon määräämiseen ei ole. Tällä tarkoitettaisiin tilanteita, joissa on ilmeistä, että kuluttajille aiheutuu vaaraa, mutta asiasta ei ole olemassa esimerkiksi kulutustavaraa koskevaa tutkimustulosta tai kuluttajapalvelua koskevaa selkeää ohjeistusta tai vakiintunutta valvontakäytäntöä. Väliaikaisen kiellon antamisen edellytykseksi ehdotetaan myös sitä, että vaaraa ei voida muilla tavoin kuten asiaa koskevilla kehoituksilla estää. Elintarvikelain säätämisen yhteydessä eduskunnan perustuslakivaliokunta edellytti vastaavan maininnan lisäämistä elintarvikelain kieltoa koskevaan 56 §:ään (perustuslakivaliokunnan lausunto 37/2005 vp.).

Kuluttajapalvelujen kentän laajentuessa ja muuttuessa sekä kehittyessä jatkuvasti on tarpeen erottaa toisistaan yhtäältä tilanteet, joissa asiaan soveltuu vakiintunut tai hyvin tunnettu ja noudatettu ohjeistus ja toisaalta eteen tulevat uudenlaiset tilanteet. Erona niin sanotun varsinaisen kiellon ja väliaikaisen kiellon välillä olisi kuluttajapalveluiden osalta siis kyseeseen tulevan tilanteen selvyys sovellettavan normiston kannalta. Varsinaista kieltoa käytettäisiin lähtökohtaisesti tilanteissa, jossa asiaan on olemassa selkeää ohjeistusta tai esimerkiksi alan omaa hyvää käytäntöä ja väliaikaista kieltoa tilanteissa, jossa tällaista ei ole mutta on selvää, että kuluttajille aiheutuu terveysvaaraa. Tällöin on myös perusteltua, että asia saatetaan kunnassa tehdyn väliaikaisen kiellon antamisen jälkeen lopullisesti ratkaistavaksi Turvatekniikan keskukselle, jolla saattaa olla asiaan laajempaa tietämystä tai esimerkiksi valtakunnallista näkemystä.

Kulutustavaroiden osalta väliaikainen kieltoto tulisi kyseeseen esimerkiksi tilanteissa, jossa on voimakas epäily tuotteen vaarallisuudesta, mutta asiaa koskevat laboratoriotutkimukset eivät vielä ole valmistuneet. Tilanteissa, jossa tuotteen vaarallisuus on esimerkiksi laboratoriotutkimuksin tai muiden selvitysten kautta varmistettu, sovellettavaksi tulisi lain 36 §:ssä tarkoitettu varsinainen kieltoto.

Lisäksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että uuden 2 momentin mukaan kunnan valvontaviranomaisen tai aluehallintoviraston

annettua väliaikaisen kiellon niiden tulee saattaa asia Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi heti, kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Turvatekniikan keskuksen on säännösethdotuksen mukaan ratkaistava sen tiedoksi saatettu väliaikaista kieltoa koskeva asia ensi tilassa. Vastaava sääntely on myös voimassa olevassa laissa, vaikka määräaika on siinä 14 päivää nyt ehdotettavan seitsemän päivän asemasta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että Turvatekniikan keskuksen tulee omalta osaltaan huolehtia asian selvittämisestä viivytyksettä. Vastaavat uudet maininnat ehdotetaan otettavaksi myös 17, 37 ja 38 §:ään.

Toisin kuin voimassa olevassa laissa väliaikaista kieltoa koskeva pykälä ehdotetaan uudessa laissa sijoitettavaksi ennen kieltoa koskevaa pykälää.

36 §. Kielto. Voimassa olevassa laissa on säädetty yleisen tuoteturvallisuuslainsäädännön valvontaviranomaisten valvontavaltuutuksista siten, että kuluttajapalvelujen valvonnassa vain Turvatekniikan keskuksella on pääsääntöisesti mahdollisuus kieltää toiminnanharjoittajaa tarjoamasta palvelua kuluttajille. Tämä johtuu siitä, että voimassa olevan lain 23 §:n mukaan kunnan valvontaviranomainen ja aluehallintovirasto voivat antaa 23 §:n mukaisen kiellon vain niissä tilanteissa, joissa kuluttajapalvelus tai siitä annetut tiedot eivät ole lain nojalla annettujen säännösten mukaisia. Käytännössä tämän lain nojalla on annettu kuluttajapalvelusten osalta vain asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista, joten kuntien valvonnassa 23 §:ää ei tosiasiallisesti ole voitu juurikaan soveltaa kuluttajapalvelujen valvonnassa.

Kuluttajapalvelujen turvallisuuden valvonta kuuluu valvonnassa vakiintuneesti noudatettavan työnjaon mukaan kuntien valvontaviranomaisille. Tämän vuoksi on tärkeää, että niillä on tarvittaessa käytössään riittävät ja tehokkaat keinot, joita käyttäen voidaan tarvittaessa varmistaa kuluttajien turvallisuus. Kunnissa suoritettavan valvonnan tehokkaan suorittamisen mahdollistamiseksi ehdotetaan kieltoa koskevaa säännöstä muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin yhteneväiset toimintamahdollisuudet sekä Turvatekniikan

keskukselle että kuntien valvontaviranomaisille ja aluehallintovirastoille.

Voimassa olevan säännöksen 1 momenttia on ehdotuksessa muokattu tämän mukaisesti, ja nykyistä 2 momenttia vastaava sääntely ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Kuten väliaikaista kieltoa koskevan 35 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, 36 §:ssä tarkoitettua varsinaista kieltoa käytettäisiin siis lähtökohtaisesti tilanteessa, jossa asiaan on olemassa selkeää ohjeistusta tai esimerkiksi alan omaa hyvää käytäntöä.

Ehdotuksen mukaan sääntely uudistuisi myös kulutustavaroiden osalta, koska enää ei edellytettäisi, että aluehallintovirasto ja kunnan valvontaviranomainen voisivat antaa kiellon vain siinä tapauksessa, että kulutustavara tai siitä annetut tiedot eivät ole lain nojalla annettujen säännösten mukaisia. Valvonnassa vakiintuneesta työnjaosta, jonka perusteella kulutustavaroita koskevat kieltopäätökset tehdään keskushallinnon tasolla, seuraa, että asialla ei ole käytännössä suurta merkitystä. Turvatekniikan keskus voi sen sijaan voimassa olevan lain mukaan antaa 23 §:n mukaisen kiellon sillä perusteella, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen.

Ehdotettua 1 momenttia on lisäksi yksinkertaistettu kokoamalla aiemmin kahdessa kohdassa luetellut asiat yhteen kohtaan. Pykälän rakennetta on myös muutettu muun muassa ottamalla käyttöön uusi termi ”toiminnanharjoittaja”. Sisällöllisiä muutoksia 1 momenttiin ei kuitenkaan tältä osin ole tarkoitettu. Vastaavasti kuin edellä väliaikaista kieltoa koskevan 35 §:n osalta, säännöksen 1 momentin sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että siihen lisätään maininta siitä, että vaaraa ei voida muulla tavoin estää. Tämä vastaa soveltuvin osin sitä, mitä elintarvikelain 56 §:ssä on säädetty.

Voimassa olevan 23 §:n 3 momenttiin liittyvät säännökset kuten määräys poistaa tavara markkinoilta sekä valvontaviranomaiselle annettava selvitys tämän antaman määräyksen toimeenpanemisesta koottaisiin pykälään uudeksi 2 momentiksi.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valvontaviranomainen voi määrätä, että kulutustavara, jossa yhteisöläinsäädännön mukaisesti olisi oltava

CE-merkintä, on poistettava markkinoilta, jollei siinä tällaista merkintää ole. Säännös ei estä sitä, että kulutustavara on vastaisuudessaakin markkinoilla, jos se varustetaan CE-merkinnällä kysymyksessä olevaa kulutustavaraa koskevan yhteisöläinsäädännön mukaisesti, jos merkin kiinnittämisen edellytykset muutoin täyttyvät.

37 §. Toiminnan keskeyttäminen. Voimassa olevassa laissa on säädetty toiminnan keskeyttämisestä 22 §:ssä. Sääntelyä ehdotetaan muutettavan siten, että valvontaviranomaisen mahdollisuudesta tarvittaessa heti keskeyttää toiminta säädetään omassa pykälässään. Ehdotettua sääntelyä muistuttavasti on säädetty pelastuslain (468/2003) 38 §:ssä.

Toiminnan keskeyttämisen mahdollistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi uusi 37 §. Säännöksessä toiminnan keskeyttämisen edellytyksiksi asetettaisiin, että on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on terveydelle vaarallinen ja että vaara on välitön. Edelleen edellytettäisiin, että vaaraa ei voida muuten estää. Koska toiminnan keskeyttäminen on voimakas hallinnollinen pakokeino, säännöksen muotoilulla pyrittäisiin varmistamaan, että sitä sovellettaisiin valvonnassa vain ehdottoman pakottavissa tilanteissa.

Lisäksi säännökseen ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan lain 24 §:ssä säädettyä muistuttava maininta siitä, että mikäli asiassa ei ole annettu ehdotettavan lain 34, 35 tai 36 §:ssä tarkoitettua päätöstä, asia on keskeyttämisen jälkeen ratkaistava ensi tilassa. Tämän tarkoituksena on turvata toiminnanharjoittajan oikeussuoja tilanteessa, jossa keskeyttämiseen on kuluttajien turvallisuuden varmistamiseksi jouduttu ryhtymään. Valvontaviranomainen voi keskeyttää toiminnan siitä riippumatta, onko asiassa annettu kieltopäätös vai ei.

Tarvetta toiminnan keskeyttämiseen saattaa käytännössä ilmetä ennen muuta kuluttajapalvelujen ollessa kysymyksessä. Toiminnan keskeyttäminen on tärkeä valvontakeino tilanteessa, jossa toiminnanharjoittajan tarjoama palvelu aiheuttaa välitöntä vaaraa eikä toiminnanharjoittaja itse keskeytä vaarallista toimintaa. Toiminnan keskeyttäminen on toteutettava vain siinä laajuudessa kuin on välttämätöntä vaaran torjumiseksi ja kun lie-

vemmät toimenpiteet ovat riittämättömiä vaaran torjumiseksi. Säännös on tarkoitettu sovellettavaksi kiireellisiä toimenpiteitä edellyttävissä tilanteissa. Välttämättä ei tällöin ole tiedossa, minkälaisiin jatkotoimenpiteisiin on ryhdyttävä.

Vastaavasti kuin väliaikaista kieltoa koskevassa 35 §:ssä ja kiiretilanteita koskevassa 17 §:ssä, keskeyttämistä koskevan 37 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kunnan tai aluehallintoviranomaisen tehtyä keskeyttämistä koskevan päätöksen se on heti, mutta viimeistään seitsemän päivän kuluessa saatettava Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Pyrkimyksenä on, että tällaiset poikkeukselliset tilanteet arvioitaisiin yhteneväisin perustein eri puolilla maata. Turvatekniikan keskuksen on tämän jälkeen ratkaistava asia ensi tilassa ja omalta osaltaan huolehdittava tarvittavien selvitysten tekemisestä viivytyksettä. Mikäli samaan aikaan Turvatekniikan keskuksen käsiteltävänä on tai sen käsiteltäväksi tulee samaa asiaa koskeva kunnan viranomaisen tekemä väliaikainen kieltö, nämä asiat on yleensä tarkoituksemukaisinta käsitellä yhdessä.

Käytännössä toiminnan keskeyttämiseen liittyisi todennäköisesti ehdotuksen 46 §:n perusteella poliisilta pyydyttävä virka-apu.

38 §. Toimenpiteen teettäminen. Vastaavalla tavalla kuin ehdotetun 37 §:n kohdalla ehdotetaan säädettäväksi uusi 38 §, jonka mukaan valvontaviranomaisen olisi mahdollista teettää vaaran poistamiseksi välttämättömät toimenpiteet toiminnanharjoittajan kustannuksella tietyissä pakottavissa tilanteissa, kun kulutustavara tai kuluttajapalvelu on terveydelle vaarallinen ja vaara on välitön. Säännöksessä edellytettäisiin lisäksi, ettei vaaraa voida muilla tavoin estää.

Toimenpiteen teettämisen tarve voisi tulla eteen useimmiten tilanteessa, jossa vastuutaho on kunta tai muu tyypillisesti eikaupallinen palvelun tarjoaja. Toisin kuin yritykset ja muut kaupallisten palveluntarjoajat, kunta tai muu vastaavanlainen eikaupallinen palveluntarjoaja ei yleensä voi kovin helposti tehdä ratkaisua palvelun tarjoamisen lopettamisesta tai varsinkaan käytännössä toteuttaa sitä. Esimerkiksi ohjelmapalveluyritys voi halutessaan lopettaa vaikkapa moottorikelkkasafarien tarjoamisen, jol-

loin niistä kuluttajille mahdollisesti aiheutunut vaara lakkaa. Kunta tai muu vastaava taho ei sen sijaan esimerkiksi uimarannan tai leikkikentän kyseessä ollen voi käytännössä estää ihmisiä käyttämästä palvelua. Tällaiset palvelut ovat tyypillisesti ihmisten käytössä vapaasti kellonajoista ja muista vastaavista seikoista riippumatta sekä vastikkeetta. Muun muassa tällaisten tilanteiden aiheuttamien vaarojen ehkäisemiseksi on tarpeen, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa palvelun tarjoajan kustannuksella teettää kohteessa tarpeelliset toimenpiteet välittömän terveysturvallisuuden poistamiseksi.

Tilanne voi myös olla sellainen, että toimenpiteen teettäminen on kaikkein tarkoituksenmukaisin toimintatapa esimerkiksi sen vuoksi, että toiminnan keskeyttäminen tietyiltä osin olisi kyseessä olevassa tilanteessa suhteeton toimenpide. Tällainen tilanne voi liittyä esimerkiksi leikkikentän olevan leikkikenttävälineen turvallisuuspuutteiden poistamiseen. Vaikka yhdessä leikkikenttävälineessä olisi vakavakin puute, ei olisi välttämättä tarpeellista tai tarkoituksenmukaista kieltää koko leikkikentän toimintaa. Toisaalta leikkikenttävälineen merkitseminen kieltolapulla tai aitaaminen ei tosiasiallisesti estä vaaran ilmenemistä eli lapsia käyttämästä kyseessä olevaa leikkikenttävälinettä. Tällaisessa tilanteessa jos vastuutaho ei suostu toimenpiteisiin oma-aloitteisesti, valvontaviranomainen voisi poistaa vaaran esimerkiksi teettämällä leikkikenttävälineen korjaamisen vastuutahon kustannuksella tai siirrättämällä leikkikenttävälineen pois leikkikentältä paikkaan, jossa se ei aiheuta vaaraa. Tällainen paikka voi olla esimerkiksi kunnan varikko.

Vastaavasti kuin keskeyttämistä koskevassa pykälässä, teettämistä koskevassa säännöksessä ehdotetaan säädettäväksi, että kunnan tai aluehallintoviraston tehtyä tätä koskevan päätöksen, sen on heti, mutta viimeistään seitsemän päivän kuluessa saatettava Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Tällä pyritään vastaavasti kuin keskeyttämistä koskevan 37 §:n kohdalla siihen, että tilanteet, joissa kyseistä pykälää sovellettaisiin, tulisivat käsitellyksi valtakunnallisesti tarkasteltuna yhtenevällä tavalla. Turvatekniikan keskuksen tulee tämän jälkeen ratkaista asia ensi tilassa ja omalta osaltaan huolehtia tar-

vittavien selvitysten tekemisestä viivytykset-tä.

39 §. Maastaviennin kieltäminen. Voimassa olevan lain 25 §:n mukaan Turvatekniikan keskus ja tulliviranomainen voivat lain 23 §:ssä tarkoitetun kiellon lisäksi kieltää kulutustavaran tai kuluttajapalveluksen suorittamisen yhteydessä käytetyn tavaran maastaviennin tai kuljettamisen maan kautta, jos kulutustavara tai kuluttajapalvelus voi aiheuttaa vakavan terveysvaaran.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maastaviennin tai maan kautta kuljettaminen voitaisiin kieltää myös silloin, kun ehdotuksen 36 §:ssä tarkoitettua kieltoa ei ole annettu. Muutoin pykälä vastaa voimassa olevaa sääntelyä.

Maastaviennin kieltäminen saattaa olla tarpeellista esimerkiksi tilanteessa, jossa elinkeinonharjoittaja lopettaa vapaaehtoisesti tavaran myynnin eikä perustetta 36 §:n mukaisen kiellon määräämiselle ole. Tavara voi kuitenkin aiheuttaa niin vakavaa terveysvaaraa, ettei sen viemistä maasta voida pitää hyväksyttävänä. Kuten jo voimassa olevan lain esitöissä on selostettu, maastavientikiellon mahdollisuus on katsottu tarpeelliseksi paitsi yleisen tuoteturvallisuudirektiivin sääntelyn vuoksi myös siksi, että tuote, joka aiheuttaa vakavaa vaaraa Suomessa, aiheuttaa vastavaa vaaraa myös muissa maissa.

Voimassa olevan lain esitöiden mukaan vakava terveysvaara liittyy pääsääntöisesti kulutustavaran rakenteessa ja koostumuksessa oleviin vikoihin tai puutteisiin. Esimerkiksi se, että kulutustavara olisi tietojenantoa koskevien säännösten vastainen, ei yleensä olisi riittävä edellytys vientikiellon asettamiselle, ellei yksittäistapauksessa esimerkiksi varoitusmerkintää katsottaisi ehdottoman välttämättömäksi.

Jos tavaraan liittyvä vika tai puute on korjattavissa palauttamalla se ulkomaille sen valmistajalle, tavaran vienti on tähän tarkoitukseen sallittava, jos voidaan varmistautua siitä, että terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttava tavara ei kulkeudu korjaamattomana muille markkinoille.

Samoin kuin voimassa olevassa laissa, valvontaviranomaisista vain Turvatekniikan keskus ja tulliviranomainen voisivat määrätä vientikiellon.

40 §. Hävittämismääräys. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 26 §:ää.

41 §. Kulutustavaraan liittyvän vahingonvaaran torjuminen. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 27 §:ää. Pykälän 1 momentin sanamuotoa on yksinkertaistettu. Muutos on kielellinen. Pykälän otsikko on myös muutettu.

42 §. Kuluttajapalveluun liittyvän vahingonvaaran torjuminen. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 28 §:ää. Pykälän 1 momentin sanamuotoa on yksinkertaistettu. Muutos on kielellinen. Pykälän otsikko on myös muutettu.

43 §. Kuluttajan oikeudet palautusmenettelyn yhteydessä. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 29 §:ää.

44 §. Tiedottaminen. Voimassa olevan lain mukaan valvontaviranomainen voi tietyissä tilanteissa määrätä elinkeinonharjoittajan tiedottamaan kuluttajille vaarasta ja kuluttajien oikeuksista. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että valvontaviranomaisen mahdollisuus määrätä toiminnanharjoittaja tiedottamaan erotettaisiin muiden hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä. Voimassa olevan lain mukaan tiedottamista koskeva määräys on kytketty muiden hallinnollisten pakkokeinojen käyttämiseen. Käytännön valvontatyössä on kuitenkin havaittu, että tilanteet vaihtelevat hyvin suuresti. Tiedottamistoimenpiteisiin voi olla tarvetta, vaikka kyseisessä asiassa ei olisi aihetta turvautua muihin hallinnollisiin pakkokeinoihin. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, jos kulutustavara on vaarallinen puutteellisten käyttöohjeiden takia ja asia voidaan korjata tiedottamisen avulla. Eteen on tullut tilanteita, joissa on ollut tarpeen ryhtyä pikaisiin tiedottamistoimenpiteisiin ilman, että on vielä ollut tiedossa, onko aiheellista käyttää lainsäädännön mahdollistamia pakkokeinoja ja jos on, mitä niistä.

Pykälään ehdotetaan myös lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan valvontaviranomainen voi toiminnanharjoittajan kustannuksella tiedottaa kulutustavaraan tai kuluttajapalvelukseen liittyvästä vaarasta. Näin voitaisiin menetellä ensinnäkin silloin, jos toiminnanharjoittaja ei ole noudattanut 1 momentissa tarkoitettua tiedottamismääräystä.

Ehdotetun pykälän mukaan viranomainen

voisi tiedottaa toiminnanharjoittajan kustannuksella myös ilman, että asiassa on annettu I momentissa tarkoitettu määräys eli silloin, kun tällaiseen tiedottamiseen on asian kiireellisuuden vuoksi painavia syitä. Tällainen tilanne olisi käsillä esimerkiksi silloin, kun toiminnanharjoittaja on vaikkapa kirjallisesti lupautunut toteuttamaan tarvittavat tiedottamistoimenpiteet, mutta ei toteutakaan lupautaan tai tiedottaminen on olennaisesti puutteellista. Tilanne saattaa olla siinä määrin kiireellinen, ettei kuluttajien turvallisuuden kannalta ole aikaa ensin antaa I momentissa tarkoitettua määräystä ja sitten odottaa, noudattaako toiminnanharjoittaja määräystä.

Lähtökohtana tiedottamismääräyksen tarvetta arvioitaessa on se, että toiminnanharjoittaja voi itse tiedottaa asiasta. Valvontaviranomaisen on kuitenkin arvioitava, onko tämä kyseisessä tilanteessa mahdollista ottaen esimerkiksi huomioon tästä mahdollisesti aiheutuva viivästys kuluttajiin kohdistuvassa tiedottamisessa. Toiminnanharjoittajalle on siis kuitenkin annettava mahdollisuus tiedottaa asiasta itse, jollei tämä ole olosuhteiden, kuten kiireen tai vastaavien syiden vuoksi mahdotonta vaarantamatta kuluttajien turvallisuutta.

45 §. *Uhkasakko sekä teettämis- tai keskeyttämishuhta.* Voimassa olevan lain 31 §:n mukaan hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa päätöstä tulee tehostaa uhkasakolla, jollei se ole erityisistä syistä tarpeetonta. Säännös on kuluttajaturvallisuusvalvonnassa koettu hankalaksi soveltaa. Kunnissa kuluttajaturvallisuusvalvontaa käytännössä suorittavat viranhaltijat ovat tottuneempia muun muassa elintarvikelain sääntelyyn, jonka mukaan päätöstä voidaan tehostaa uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishuhtalla.

Uhkasakon asettaminen hallinnollisen pakkokeinon tehosteeksi säännönmukaisesti on koettu hankalaksi muun muassa, koska on esiintynyt epäselvyyttä siitä, voidaanko uhkasakon asettamista koskeva toimivalta delegoida yksittäiselle viranhaltijalle. Kun voimassa oleva sääntely kuitenkin lähtee siitä, että päätöksiä on tehostettava uhkasakolla, tämänkaltainen epäselvyys on ollut omiaan lisäämään epävarmuutta säännösten soveltamisessa.

Ympäristöterveydenhuollon säännösten

yhdenmukaistamiseksi ja valvontatyön helpottamiseksi ehdotetaan uhkasakon asettamista koskevan pykälän muuttamista vastaamaan sanamuodoltaan elintarvikelain vastaavaa sääntelyä. Tällöin uhkasakon asettaminen ei olisi samalla tavalla lähtökohtainen toimintatapa kuin voimassa olevassa laissa.

Lisäksi sääntelyä ehdotetaan selkeyttäväksi teettämis- ja keskeyttämishuhtaan asettamisessa. Voimassa olevassa laissa teettämisen ja keskeyttämishuhtasta on säädetty korjaus oikeus ja tiedottamistoimenpiteitä koskevassa 22 §:ssä, ja tämä on käytännön valvontatyössä koettu hankalasti ymmärrettäväksi sääntelytavaksi. Sääntelyn selkeyden vuoksi ehdotetaan, että uhkasakon asettamista koskevassa säännöksessä säädettäisiin myös mahdollisuudesta asettaa teettämis- tai keskeyttämishuhta. Ehdotuksessa teettämisen ja keskeyttämishuhtaan asettamismahdollisuus on kuitenkin rajattu vain sellaisiin tilanteisiin, joissa tällaisen voidaan arvioida olevan tarpeen eli 34 §:n 1 momentissa tarkoitettuun korjaus tai oikaisumääräykseen, 35 ja 36 §:ssä tarkoitettuihin väliaikaiseen kieltoon ja kieltoon, 39 §:ssä tarkoitettuun maastavientikieltoon, 40 §:ssä tarkoitettuun hävittämismääräykseen, 41 ja 42 §:ssä tarkoitettuihin palautusmenettelymääräyksiin sekä 44 §:ssä tarkoitettuun tiedottamismääräykseen. Muihin lain nojalla annettaviin määräyksiin voidaan tehosteeksi asettaa uhkasakko.

7 luku Erinäiset säännökset

46 §. *Virka-apu.* Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 32 §:ää.

47 §. *Oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja.* Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 33 §:ää. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi yhdenmukaisesti poliisilain (493/1999) sääntelyn kanssa.

48 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhakua koskevaa pykälää ehdotetaan jossain määrin selkeytettäväksi sekä täydennettäväksi hallinnollisiin pakkokeinoihin tehtyjen muutosten mukaisesti. Tarkoitus on, että sekä valvontaviranomaisille että mahdollisten hallintopäätösten kohteille olisi selvää, mihin ja miten kustakin päätöksestä voidaan valittaa tai miten asia tulee muuten saattaa muun ta-

hon ratkaistavaksi. Muutoksenhausta ehdotetaan säädettävän varsinaisen muutoksenhakupykälän lisäksi suoraan eräissä hallinnollisia pakkokeinoja koskevissa pykälissä, koska mainittujen pykälien luonteeseen kuuluu tavanomaisista muutoksenhakureiteistä poikkeavia erityismenettelyjä, minkä vuoksi niitä säätämistä suoraan kyseisessä lainkohdassa pidetään havainnollistavana. Ehdotetuissa 17, 35, 37 ja 38 §:ssä säädettäisiinkin menettelystä, jossa asia saatetaan Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Muutoksenhakumenettelyjä koskevan kokonaiskuvan saadakseen tulee siis tarkastella ehdotetun 48 §:n lisäksi 17, 35 ja 37—38 §:ää.

48 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettävän nykyistä sääntelyä vastaavasti, että tiettyjä asioita koskeviin päätöksiin ei voisi erikseen hakea muutosta valittamalla. Tällaisia asioita olisivat ensinnäkin ehdotetun 17 § nojalla kiireellisesti tehtävät viranhaltijan päätökset, jotka voidaan mainitun pykälän nojalla tehdä ilman, että viranhaltijalle on lain mahdollistamalla tavalla delegoitu toimivalta. Näissä tilanteissa asia päättyisi ehdotetun 17 §:n 2 ja 3 momentin mukaan joko kunnan valvontaviranomaisen tai Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi siitä riippuen, mitä ratkaistava asia koskee. Tällöin tehtävästä päätöksestä voitaisiin puolestaan valittaa normaalisti hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä.

1 momentissa säädettäisiin myös erillisen muutoksenhaun kieltämisestä tilanteissa, joissa on tehty joko 35 §:n mukainen päätös väliaikaisesta kiellosta taikka kunnassa tai aluehallintovirastossa 37 tai 38 §:n mukainen päätös toiminnan keskeyttämisestä tai toimenpiteen teettämisestä. Näissä tilanteissa muutoksenhakua muistuttavasta menettelystä ehdotetaan säädettäväksi suoraan asianomaisissa pykälissä, joiden mukaan kunnan valvontaviranomaisen tai aluehallintoviraston on tällaisen päätöksen tehtyään heti, kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluessa päätöksen antamisesta, saatettava asia Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Turvatekniikan keskuksen ja tullilaitoksen tehdessä väliaikaista kielloa koskevan päätöksen asian eli kysymyksen 36 § mukaisen kiellon antamisesta ratkaisee väliaikaisen päätöksen tehnyt viranomainen itse, minkä jälkeen asiasta

voidaan valittaa normaalisti hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Tullilaitoksen kohdistaessa ehdotetun 14 §:n 2 momentin mukaisesti valvontaa muista EU:n jäsenmaista tuleviin tavaroihin sen valvontatoimivalta rajoittuisi tavaraerän ensimmäiseen purkamiseen ja varastointiin. Vaikka pääsääntöisesti tavarasta otettaisiin tällöin vain näyte pysäyttämättä tavaraerää tutkimusten ajaksi, niin tilanteessa, jossa tullilaitoksella on voimakas epäily näytteen määräystenvastaisuudesta, sen olisi kuitenkin mahdollista antaa 35 §:ssä tarkoitettu väliaikainen kiello. Tällöinkin asian ratkaisisi lopullisesti tullilaitos itse.

Tarkoitus on, että silloin, kun Turvatekniikan keskus ratkaisee kunnan valvontaviranomaisen tai aluehallintoviraston antaman, 35 tai 37—38 §:ssä tarkoitettua päätöksen, se arvioi asiassa lähtökohtaisesti vain kulloinkin käsillä olevaa tilannetta eli sitä, onko esimerkiksi asiassa tarpeen antaa 36 §:ssä tarkoitettu kiello tai käyttää jotakin muuta toimenpidettä. Se ei sen sijaan esimerkiksi arvioi ratkaistavana olevaan päätökseen johtanutta menettelyä sinänsä tai sitä, olisiko asian voinut tuossa aikaisemmassa vaiheessa mahdollisesti ratkaista toisinkin. Turvatekniikan keskuksen käsitellessä asian 35 tai 37—38 §:ssä tarkoitettulla tavalla se ikään kuin käsittelee asian uudelleen. Muun muassa päätöksen kohteen oikeusturvan vuoksi on ehdotettu säädettävän kaikissa mainituissa pykälissä, että Turvatekniikan keskuksen on käsiteltävä asia ensi tilassa eli niin pian kuin on suinkin mahdollista uhraamatta asian kannalta tarpeellisia selvityksiä tai muita toimia.

Lisäksi 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa lakia vastaavasti siitä, ettei uhkasakon tai teettämisen tai keskeyttämisen asettamista koskevaan päätökseen saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Voimassa olevan lain sanamuoto on jättänyt epäselväksi, mitkä muutoksenhakekeinot ovat mahdollisia silloin, kun viranhaltija on hänelle delegoidun toimivallan nojalla antanut väliaikaista kielloa koskevan päätöksen. Vastaavien epäselvyyksien välttämiseksi ehdotetaan säädettävän selkeästi siitä, että silloin, kun kunnan viranhaltija on hänelle delegoidun toimivallan nojalla tehnyt päätöksen, jonka saattamisesta Turvatekniikan kes-

kuksen ratkaistavaksi on erikseen säädetty muualla laissa, asiaan ei voi samanaikaisesti vaatia oikaisua kunnan lautakunnalta tai muulta toimielimeltä siten, kuin voimassa olevankin lain 34 §:n 2 momentissa säädetään. Näin ollen, kun ehdotetussa 16 §:ssä mahdollistetaan hallinnollisia pakkokeinoja koskevan toimivallan delegoiminen viranhaltijalle 34—38 §:ää koskevien päätösten osalta, näistä 34 ja 36 §:ää koskevat asiat olisivat sellaisia, joissa viranhaltijan tekemästä, delegointiin perustuvasta päätöksestä voitaisiin tehdä oikaisuvaatimus lautakuntaan tai muuhun toimielimeen. Muissa asioissa eli 35, 37 ja 38 §:ää koskevissa asioissa asia saatettaisiin Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi.

Muilta osin pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 34 §:ää. Näin ollen voimassa olevassakin laissa olevat viittaukset hallintolainkäyttölakiin ja kuntalakiin säilyisivät entisellään. Valvontaviranomaisen tekemästä päätöksestä valitettaisiin pääsääntöisesti, muissa kuin edellä kuvatuissa asioissa, hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Esimerkiksi kaikista Turvatekniikan keskuksen tekemistä päätöksistä voitaisiin valittaa asianomaiseen hallinto-oikeuteen, lukuun ottamatta 35 §:ssä tarkoitettua väliaikaista kieltoa, joka tulisi ehdotetun 35 § mukaisesti ratkaista siten, että valvontaviranomainen itse eli Turvatekniikan keskus ratkaisee ensi tilassa kysymyksen 36 §:ssä tarkoitettun kiellon antamisesta. Turvatekniikan keskuksen tällöin antamasta 36 §:ää tai vaihtoehtoisesti asian raukeamista koskevasta päätöksestä voitaisiin puolestaan valittaa asianomaiseen hallinto-oikeuteen, samoin kuin päätöksistä, jotka Turvatekniikan keskus on tehnyt silloin, kun sen ratkaistavaksi on 17, 35, 37 tai 38 §:n mukaisesti saatettu toisessa valvontaviranomaisessa käsittelyssä ollut asia.

49 §. Täytäntöönpano. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 35 §:ää.

50 §. Rangaistussäännökset. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 36 §:ää.

51 §. Valtionapuserä. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 37 §:ää.

52 §. Asetuksenantovaltuus. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain 40 §:ää.

8 luku Neuvottelukunta

53 §. Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta. Pykälä vastaa asiasisällöltään suurimmalta osaltaan voimassa olevan lain 38 §:ää kuluttaja-asiain neuvottelukunnasta. Neuvottelukunnan nimi ehdotetaan muutettavaksi kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnaksi.

Neuvottelukunta on tarkoitettu neuvoa antavaksi elimeksi. Se ei käytä julkista valtaa, joten ei ole tarpeen antaa yksityiskohtaista sääntelyä sen päätösvaltaisuudesta, äänestysmenettelyistä ja muista vastaavista seikoista.

Neuvottelukunnan tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi viittaus ympäristöterveydenhuoltoon sekä poliisitoimeen. Muilta osin neuvottelukunnan tehtävät pysyisivät nykyisin kaltaisena.

Pykälään ehdotetaan liitettäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan tarkempia säännöksiä neuvottelukunnasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä saattaa esimerkiksi olla tarkoituksenmukaista antaa säännöksiä neuvottelukunnan jaostojen asettamisesta.

54 §. Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpano. Nykyisen lain voimaantullessa tuoteturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpanoa laajennettiin tuntuvasti. Neuvottelukuntaan kuuluu valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä enintään kahdeksantoista muuta jäsentä.

Neuvottelukunnan näin laajaa kokoonpanoa on pidetty perusteltuna sen vuoksi, että neuvottelukunnan työn kautta saadaan tietoa kuluttajaturvallisuusasioista välitettyä eri tahoille. Siitä huolimatta neuvottelukunnassa ei ole nykyisin riittävästi palveluntuottajien ja palvelutuotantoon koulutusta antavien tahojen edustusta. Kun yleinen kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö kattaa nykyisin myös julkisia palveluja, olisi niin ikään perusteltua, että myös esimerkiksi Suomen Kuntaliitto olisi edustettuna neuvottelukunnassa.

Tämän vuoksi ehdotetaan neuvottelukunnan kokoonpanoa koskevaa pykälää muutettavaksi niin, että siinä määritettäisiin neuvottelukunnan enimmäiskokoonpano – puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään kah-

deksantoista muuta jäsentä – mutta ei enää tarkasti sitä, mitä tahoja jäsenten olisi edustettava. Kokoonpanosta päätettäessä otettaisiin kuitenkin jatkossakin huomioon, että eri tahot ovat tasapuolisesti edustettuina neuvottelukunnassa. Näin meneteltäessä voitaisiin saada neuvottelukuntaan esimerkiksi nykyisen lisäksi urheilun ja liikunnan sekä oppilaitosten edustajia.

55 §. Voimaantulosäännökset. Lakien ehdotetaan tulevan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Turvallisuusasiakirjan laatimista koskevien toiminnanharjoittajien velvollisuuksien on kuitenkin tarkoitettu tulevan voimaan vasta kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun laki on tullut voimaan.

Käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnan ja nykyisten viranhaltijoiden aseman turvaamiseksi ehdotetaan, että viranhaltija, joka toimii ympäristöterveydenhuollon tehtävissä lain voimaan tullessa, on kelpoinen toimimaan kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävissä, vaikka hänellä ei olisi ehdotuksen mukaista pätevyyttä. Tällä tarkoitettaisiin myös esimerkiksi lain voimaantullessa perhevaipalla olevia.

1.2 Rikoslaki

Yhdenmukaisesti voimassa olevan sääntelyn kanssa lakiehdotuksen 50 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rangaistus vastoin tätä kuluttajaturvallisuuslakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä tehdystä terveysrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen mukaisesti on perusteltua muuttaa rikoslain 44 luvun 1 §:n 2 kohdassa ja 2 momentissa olevat viittaukset koskemaan ehdotettua kuluttajaturvallisuuslakia. Rangaistavuuteen tämä ei aiheuttaisi muutosta.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksen liitteenä on luonnos valtioneuvoston asetukseksi eräitä kuluttajapalveluksia koskevasta turvallisuusasiakirjasta.

3 Voimaantulo

Lakien ehdotetaan tulevan voimaan noin kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Eräiden palvelun tarjoajan turvallisuusasiakirjan laatimista koskevien toiminnanharjoittajien velvollisuuksien on kuitenkin tarkoitettu tulevan voimaan vasta kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun laki on tullut voimaan.

Käytännön kuluttajaturvallisuusvalvonnan ja nykyisten viranhaltijoiden aseman turvaamiseksi ehdotetaan, että viranhaltija, joka toimii ympäristöterveydenhuollon tehtävissä lain voimaan tullessa, on kelpoinen toimimaan kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävissä, vaikka hänellä ei olisi ehdotuksen mukaista pätevyyttä. Tällä tarkoitettaisiin myös esimerkiksi lain voimaantullessa perhevaipalla olevia.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

4.1 Elinkeinovapaus ja omaisuudensuoja

Ehdotetun lain 6 §:ssä säädettäisiin eräitä kuluttajapalveluita tarjoaville palveluntarjoajille velvollisuus tehdä toiminnastaan ilmoitus ilmontaviranomaiselle. Tällainen ehdotus ilmoitusvelvollisuudesta, vaikka se koskisi verrattain rajatusti kaupallista kuluttajapalvelustoimintaa, on merkityksellinen perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattujen elinkeinonvapauden kannalta. Valvonnan järjestämiseksi on välttämätöntä, että valvontaviranomainen saa tiedon valvottavien toimijoiden olemassaolosta ja toiminnan pääasiallisesta sisällöstä. Ehdotetussa laissa tarkoitettujen toimijoiden ilmoitusvelvollisuudella pyritään suojaamaan turvaamaan kansalaisten turvallisuutta ja edistämään turvallisten kuluttajapalveluiden tarjontaa. Näitä voidaan pitää sellaisina tärkeinä yhteiskunnallisina intresseinä, joilla voidaan perustella elinkeinonvapauden rajoittamista. Rajoitukset ovat myös välttämättömiä perustuslain 22 §:ssä tarkoitettujen perusoikeuksien turvaamiseksi. Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen

vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ja turvalliseen ympäristöön. Perustuslain 7 § 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Ehdotetussa muodossa ilmoitusvelvollisuutta ei siten voida pitää ongelmallisena perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta.

Ehdotetussa laissa myös selkiytettäisiin ja joiltain osin laajennettaisiin valvontaviranomaisen käytettävissä olevia hallinnollisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä. Voimassa olevasta sääntelystä poiketen ehdotuksessa säädettäisiin kunnan valvontaviranomaiselle ja aluehallintovirastoille samanlainen mahdollisuus antaa tarvittaessa toimintaa koskeva kielto kuin keskushallinnon valvontaviranomaisilla. Kulutustavaroiden tai kuluttajapalveluiden luovuttamisen tai tarjoamisen kieltäminen merkitsee puuttumista perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen. Ehdotusta on näin ollen arvioitava perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten, erityisesti sääntelyn hyväksyttävyyden ja suhteellisuuden kannalta. Kiellolla pyritään edistämään väestön terveyttä ja estämään terveysvaaroja, joten sillä on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävät perusteet. Suhteellisuudenkaan kannalta sääntely ei ole ongelmallinen perustuslain 18 § 1 momentissa säädetyn elinkeinovapauden kannalta, koska kieltoa ja väliaikaista kieltoa sekä toiminnan keskeyttämistä ja toimenpiteen teettämistä koskevissa säännösehdoituksissa valvontaviranomaisen mahdollisuus käyttää kyseistä hallinnollista pakkokeinoa edellyttää, ettei vaaraa voida muulla tavoin estää (perustuslakivaliokunnan lausunto 37/2005 vp).

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan antamien kannanottojen perusteella voidaan todeta, että ehdotetulle sääntelylle on perustuslain 19 §:n 3 momentin ja 20 §:n 2 momentin kannalta hyväksyttävät väestön terveyden ja ympäristön terveellisyyden edistämiseen liittyvät syyt (erityisesti edellä mainittu perustuslakivaliokunnan lausunto 37/2005 vp). Ehdotettua sääntelyä ei siten voida pitää ongelmallisena perustuslain 18 §:n 1 momentin kannalta.

4.2 Asetuksenantovaltuudet ja lainsäädäntövallan siirtäminen

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan, on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön (perustuslakivaliokunnan lausunto 56/2002 vp) mukaan asetuksen antamiseen ja lainsäädäntövallan delegoimiseen liittyvien valtuutusten tulee olla riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Laista tulee käydä selvästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Ehdotettuun lakiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle muun muassa 7 §:ssä tarkoitettun turvallisuusasiakirjan sisällöstä ja laatimisesta. Myös 8 §:ssä tarkoitettun vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalveluksesta tehtävän ilmoituksen tekemisestä voidaan ehdotuksen mukaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Mainituissa asetuksenantovaltuuksissa on yksilöity asiat, joita alemmanasteinen sääntely voi koskea, eikä tältä osin ole kyse asioista, joiden voitaisi katsoa kuuluvan lain alaan, vaan kyse on lähinnä teknisen luonteisesta tarkemmasta sääntelystä. Lisäksi voimassa olevaa lakia vastaavasti ehdotetun lain mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kulutustavaroita ja kuluttajapalveluita koskevien kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavalle henkilölle tarpeellisten tietojen antamisesta sekä kulutustavaroille ja kuluttajapalveluille asetettavista vaatimuksista terveyden ja omaisuuden suojaamiseksi. Lisäksi ehdotettuun lakiin sisältyy asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle tai työ- ja elinkeinoministeriölle lähinnä erinäisten viranomaisten toimintaan liittyvien seikkojen kuten valvontatehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehtojen osalta.

4.3 Lakiehdotuksen säätämisjärjestys

Ehdotettu laki vastaisi perustuslain edellyttämää säädöstasoa eikä se sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia. Valtioneuvosto sekä työ- ja elinkeinoministeriö voisivat antaa laissa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti yksilöidyistä asioista

asetuksia. Edellä esitetyin perustein katsotaan, että esitykseen sisältyvä ehdotus voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Kuluttajaturvallisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 Luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

- 1) varmistaa kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuus;
- 2) ennaltaehkäistä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluista aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja;
- 3) 2 kohdassa tarkoitettun vaaran ilmetessä varmistaa, että vaara saadaan riittävän tehokkaalla tavalla poistettua;
- 4) turvata korkealaatuinen kuluttajaturvallisuusvalvonta
- 5) osaltaan parantaa toiminnanharjoittajien toimintaedellytyksiä.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

- 1) kulutustavaroihin, joita valmistetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan taikka tuodaan maahan, viedään maasta, kuljetetaan Suomen kautta tai välitetään,
- 2) kuluttajapalveluihin, joita tarjotaan, suoritetaan, pidetään kaupan, myydään tai muutoin luovutetaan;
- 3) CE-merkintään tai sen puuttumiseen, jollei muualla lainsäädännössä tästä tarkemmin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kulutustavaralla* sellaista tavaraa, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen;

2) *kuluttajapalvelulla* sellaista palvelua, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen;

3) *tavaran luovuttajalla* luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka valmistaa, tuo maahan, vie maasta, kuljettaa Suomen kautta, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kulutustavaroita;

4) *palvelun tarjoajalla* luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka suorittaa, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kuluttajapalveluja;

5) *toiminnanharjoittajalla* tavaran luovuttajaa ja palvelun tarjoajaa;

6) *riskinarvioinnilla* vaarojen tunnistamista sekä riskien suuruuden määrittämistä ja merkityksen arvioimista turvallisuudelle;

7) *valvontaviranomaisella* 13—16 §:ssä sekä 18 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia.

8) *CE-merkinnällä* merkintää, jolla valmistaja osoittaa, että tuote on merkinnän kiinnittämistä koskevassa EU:n yhdenmukaistamislainsäädännössä asetettujen sovellettavien vaatimusten mukainen siten kuin tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 339/93 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 765/2008 säädetään.

Tavaran luovuttajalla ja palvelun tarjoajalla ei kuitenkaan tarkoiteta luonnollista henkilöä, joka luovuttaa tavaran tai tarjoaa palvelua siltä osin kuin tavara luovutetaan tai palvelua tarjotaan muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

Palvelun tarjoajalla ei tarkoiteta myöskään yhdistystä tai muuta yhteisöä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.

4 §

Lain toissijaisuus ja täydentävyys

Lakia sovelletaan kulutustavaroihin ja kuluttajapalveluihin siltä osin kuin niiden aiheuttamien terveys- ja omaisuusvaarojen ehkäisemisestä ei muualla laissa ole säännöksiä, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin tässä laissa ottaen huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroitten ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat.

2 Luku

Toiminnanharjoittajan velvollisuudet

5 §

Huolellisuusvelvollisuus

Toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta ja kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit.

6 §

Ilmoitusvelvollisuus

Palvelun tarjoajan on tehtävä ennen kuluttajapalvelun tarjoamisen aloittamista kirjallinen ilmoitus sen kunnan valvontaviranomaiselle, jonka alueella palvelua aiotaan tarjota, seuraavista palveluista:

- 1) huvipuisto, perhepuisto, eläintarha, kotieläinpuisto, tivoli ja sirkus;
- 2) kuntosali;
- 3) laskettelukeskus ja muu rinnekeskus;

4) leikkikenttä ja siihen rinnastettava sisäleikkipaikka;

5) rullalautailupaikka ja vastaavanlainen pyöräilypaikka;

6) seikkailu-, elämys- ja luontopalvelu sekä niihin rinnastettava muu ohjelmapalvelu, jollei siihen sisältyvää riskiä voida arvioida vähäiseksi;

7) kiipeilykeskus;

8) ratsastustalli ja muu ratsastuspalvelu;

9) kartingrata;

10) uimahalli, maauimala, kylpylä ja viihdekympylä;

11) uimaranta ja talviuintipaikka;

12) tatuointi-, lävistys- ja muu kehonmuokkauspalvelu;

13) turvapuhelinpalvelu ja muu vastaava palvelu;

14) tapahtuma, joka sisältää merkittävän riskin, josta toteutuessaan voi aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi.

Ilmoituksesta on käytävä ilmi:

a) palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot;

b) palvelun suorituspaikka;

c) palvelun kuvaus;

d) palveluun liittyvät merkittävimmät riskit ja toimenpiteet niihin varautumiseksi sekä

e) tieto turvallisuusasiakirjan laatimisesta ja viimeisimmästä päivittämisestä.

Vastaava ilmoitus on tehtävä ennen kuin 1 momentissa tarkoitettua toimintaa olennaisesti muutetaan.

Palvelun tarjoajan vaihtumisesta on ilmoitettava kunnan valvontaviranomaiselle.

Kunnan valvontaviranomaisen on toimitettava ilmoituksen vastaanotettuaan palvelun tarjoajalle viipymättä vastaanottoilmoitus.

7 §

Turvallisuusasiakirja

Palvelun tarjoajan, jonka on tehtävä 6 §:ssä tarkoitettu ilmoitus valvontaviranomaiselle, on lisäksi laadittava turvallisuusasiakirja, joka sisältää suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Suunnitelmassa on otettava

huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus.

Jos samaa palvelua varten on muun lain nojalla laadittava pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, 1 momentissa tarkoitettua turvallisuusasiakirjaa ei tarvitse laatia, vaan turvallisuusasiakirjassa selvitettäviä tietoja vastaavat tiedot voidaan koota muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan.

Palvelun tarjoaja, joka tarjoaa monenlaisia palveluja taikka samaa palvelua useassa paikassa, voi laatia palveluille yhteisen turvallisuusasiakirjan, jossa tarpeen mukaan esitetään palvelun turvallisuusasioihin liittyvät erityispiirteet.

Turvallisuusasiakirja on pidettävä ajan tasalla.

Palvelun tarjoajan on varmistauduttava siitä, että palvelun tarjoamisessa mukana olevat tuntevat turvallisuusasiakirjan sisällön. Tarvittaessa palvelun tarjoajan on järjestettävä palvelun tarjoamisessa mukana oleville koulutusta.

Turvallisuusasiakirja on näytettävä ja toimitettava valvontaviranomaiselle tämän sitä pyytäessä.

Tarkempia säännöksiä turvallisuusasiakirjan sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ilmoittaminen

Jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa tai hänen tulisi ammattitaitonsa perusteella hallussaan olevien tietojen perusteella pystyä päättämään, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle, hänen on ilmoitettava tästä välittömästi valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittajan on samalla ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin (kuten toiminnan keskeyttämiseen taikka vaarallisen tavaran jakelun keskeyttämiseen tai markkinoilta poistamiseen) hän on jo ryhtynyt vaaran takia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä Turvatekniikan keskukselle silloin, kun kyseessä on vaarallisesta kulutustavarasta tai kuluttajapalvelussa käytettävä tavara, ja

kunnan valvontaviranomaiselle, kun kyseessä on vaarallinen kuluttajapalvelu.

Toiminnanharjoittajan on tehtävä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa vaaran torjumiseksi tämän sitä pyytäessä.

Tarkempia säännöksiä siitä, missä muodossa 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä sekä mitä tietoja ilmoitukseen on sisällytettävä, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Tietojen antaminen kuluttajille

Toiminnanharjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava kuluttajille ja kuluttajiin rinnastettaville tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kulutustavariin ja kuluttajapalveluihin liittyvät vaarat. Valvontaviranomainen voi vaatia, että toiminnanharjoittaja antaa kuluttajille sopivalla tavalla tavaraan tai palveluun liittyvän vaaran torjumisen tai ehkäisemisen kannalta tarpeellisia käyttö- tai toimintaohjeita, varoituksia tai muuta tietoa.

Tarkempia säännöksiä kulutustavaroita ja kuluttajapalveluita koskevien kuluttajalle tai kuluttajaan rinnastettavalle tarpeellisten tietojen antamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

3 Luku

Vaatimustenmukaisuus

10 §

Vaarallinen ja turvallinen kulutustavara ja kuluttajapalvelu

Terveydelle vaarallisena pidetään:

1) kulutustavaraa, joka rakenteessaan tai koostumuksessaan olevan vian tai puutteellisuuden, tavarasta annettujen totuudenvastaitten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen taikka harhaanjohtavan ulkomuotonsa vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle;

2) kuluttajapalvelua, joka suorittamista paansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palvelussa käytettävän tavaran rakenteessa

tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden taikka palvelusta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle.

Omaisuukselle vaarallisena pidetään kulutustavaraa, joka 1 momentissa mainittujen seikkojen vuoksi voi vahingoittaa toista esinettä tai muuta omaisuutta, sekä kuluttajapalvelua, joka voi 1 momentissa mainittujen seikkojen vuoksi vahingoittaa omaisuutta.

Kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua, joka ei ole 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla vaarallinen, pidetään turvallisena.

11 §

Perusteet kulutustavaran ja kuluttajapalvelun vaarallisuuden arvioinnille

Kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua ei pidetä terveydelle tai omaisuudelle vaarallisena siltä osin kuin se on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien mukainen, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, ellei 3 momentista muuta johdu.

Kulutustavaran tai kuluttajapalvelun vaarallisuutta arvioitaessa valvontaviranomaiset kiinnittävät lisäksi huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1) muut kuin 1 momentissa tarkoitettut turvallisuuskysymyksiä käsittelevät kansainväliset tai kansalliset standardit;
- 2) Euroopan yhteisöjen komission suosittukset, jotka sisältävät tuoteturvallisuuden arviointia koskevia ohjeita;
- 3) valvontaviranomaisten ohjeet ja suosittukset;
- 4) tuoteturvallisuutta koskevat käytännösäännöt;
- 5) nykyinen tieto ja tekniikka.

Vaikka kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa käytettävien perusteiden mukainen, valvontaviranomainen voi antaa 34–44 §:ssä tarkoitettua kiellon tai määräyksen, jos osoittautuu, että tavara tai palvelu on tästä huolimatta terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen.

12 §

CE-merkintää koskeva vaatimus

Kulutustavaraa, jossa ei ole lainsäädännön edellyttämää CE-merkintää, ei saa saattaa markkinoille.

4 Luku

Valvontaviranomaiset

13 §

Turvatekniikan keskus

Turvatekniikan keskus valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista sekä suunnittelee, ohjaa ja kehittää valvontaa. Turvatekniikan keskuksen tehtävänä on myös huolehtia yleisestä tuoteturvallisuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/95/EY 11 artiklassa tarkoitetuista ilmoituksista Euroopan komissiolle.

Vakavan riskin aiheuttavien tuotteiden markkinoille saattamista, kaupan pitämistä ja käyttöä rajoittavien toimenpiteiden ilmoittamisesta Euroopan komissiolle säädetään erikseen.

14 §

Tullilaitos

Tullilaitos valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden yhteydessä käytettävien tavaroiden osalta:

- 1) tuotaessa tavaroita maahan Euroopan unionin ulkopuolelta;
- 2) vietäessä tavaraa Suomesta; ja
- 3) kuljettaessa tavaraa Suomen kautta.

Lisäksi tullilaitos valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden yhteydessä käytettävien tavaroiden osalta toimitettaessa tavaroita Suomeen Euroopan unionin jäsenmaista Suomessa tapahtuvan tavaraerän purkamisen ja siihen

liittyvän varastoinnin yhteydessä.

15 §

Alueellinen kuluttajaturvallisuusvalvonta

Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo kuluttajaturvallisuuden valvontaa alueellaan sekä arvioi kuntien kuluttajaturvallisuuden valvonnan valvontaa koskevat suunnitelmat ja niiden toteutumista.

Lisäksi aluehallintovirasto valvoo osaltaan kuluttajaturvallisuutta alueellaan.

16 §

Kunnan kuluttajaturvallisuusvalvonta

Kunnan tehtävänä on alueellaan valvoa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin. Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009) tarkoitettua toimielintä niiden hoitaessa tämän lain mukaista valvontaa.

Valtuusto voi antaa kunnan valvontaviranomaiselle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle, jolloin nämä voivat päättää myös 34–38 §:ssä tarkoitetuista hallinnollisista pakkokeinoista sekä 45 §:n 1 momentissa tarkoitusta teettämistä tai keskeyttämishuosta. Kunnan valvontaviranomaisella ei kuitenkaan ole oikeutta siirtää 22 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelman hyväksymistä koskevaa toimivaltaansa alaiselleen viranhaltijalle.

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivaltaa voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitettun sopimuksen toisen kuntayhtymän kanssa, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

17 §

Kiireelliset toimet

Kiireellisissä tapauksissa tämän lain mukaisia kunnalle kuuluvia tehtäviä suorittava kunnan viranhaltija, jolle ei ole siirretty toimivaltaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön tämän lain 16 §:n mukaisesti, on oikeutettu ryhtymään 34–38 §:ssä tarkoitettuihin hallinnollisiin pakkokeinoihin.

Viranhaltijan 1 momentin nojalla tekemä 34 tai 36 §:ssä tarkoitettu päätös on viipymättä saatettava kunnan valvontaviranomaisen käsiteltäväksi. Kunnan valvontaviranomaisen on ratkaistava asia ensi tilassa.

Viranhaltijan 1 momentin nojalla tekemä 35, 37 tai 38 §:ssä tarkoitettu päätös on viipymättä saatettava Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi. Turvatekniikan keskuksen on ratkaistava asia ensi tilassa.

18 §

Muut valvontaviranomaiset

Tämän lain muita kuin 6 ja 7 pykälän säännöksiä toiminnanharjoittajan velvollisuuksista sekä valvontaviranomaisten toimivaltuuksista ja oikeuksista sovelletaan myös, kun viranomaisen valvoo muun lainsäädännön nojalla kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuutta, jollei edellä tarkoitettussa muussa lainsäädännössä ole säännöksiä, joita noudattamalla päästään vähintään samaan turvallisuustasoon, kun otetaan huomioon kaikki kysymyksessä olevien kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyvät seikat.

5 Luku

Kuluttajaturvallisuusvalvonta

19 §

Tehtävien hoito ja tärkeysjärjestys

Valvontaviranomaisten on hoidettava tehtävänsä tehokkaalla ja riskinarviointiin perustuen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on

asetettava tärkeysjärjestykseen.

20 §

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Turvatekniikan keskus laatii tämän lain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen valvontaohjelman. Ohjelmassa määritellään tarkastukset, valvontakohtetyyppien tarkastustiheydet ja esitetään valtakunnallinen näytteenottosuunnitelma. Ohjelmassa esitetään myös valvontakohtetyyppien riskinarvioinnin perusteet sekä menetelmät ohjelman toteutumisen arviointia varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarkemmin säätää valtakunnallisesta valvontaohjelmasta ja sen sisällöstä.

Tämän lain mukainen valtakunnallinen valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, johon kuuluvat myös ne valtakunnalliset valvontaohjelmat, joista säädetään muissa ympäristöterveydenhuollon laeissa.

21 §

Aluehallintoviraston suunnitelma

Aluehallintovirasto laatii tämän lain mukaisten tehtäviensä toimeenpanoa koskevan suunnitelman ottaen huomioon Turvatekniikan keskuksen laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman ja ohjaa kuntien valvontaa tältä osin.

Suunnitelma on tarkistettava vuosittain.

22 §

Kunnan valvontasuunnitelma

Kunta laatii ja hyväksyy kulutustavaroiden ja kuluttajapalveluiden turvallisuuden säännöllistä valvontaa koskevan suunnitelman siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista ja ehkäisee kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta aiheutuvia terveys- ja omaisuusvaaroja. Kunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon Turvatekniikan keskuksen laatima valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunni-

telma on tarkistettava ja käsiteltävä kunnan monijäsenisessä toimielimessä tarvittaessa, vähintään kolmen vuoden välein.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettusta valvontasuunnitelman sisällöstä annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Tullilaitoksen valvontasuunnitelma

Tullilaitos laatii vastuullaan olevasta valvonnasta suunnitelman ottaen huomioon Turvatekniikan keskuksen laatiman valtakunnallisen valvontaohjelman ja ohjaa valvontaa tältä osin.

Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain.

24 §

Erityistilanteisiin varautuminen

Turvatekniikan keskuksen on laadittava suunnitelma kuluttajien ja kuluttajiin rinnastettavien henkilöiden hengen ja terveyden turvaamiseksi vakavissa onnettomuuksissa ja vastaavissa muissa erityistilanteissa.

Kunnan valvontaviranomaisen on suunniteltava erityistilanteiden aiheuttamien terveysvaarojen ehkäisemiseksi, selvittämiseksi ja poistamiseksi tarvittavat valmius- ja varotoimenpiteet ja yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa ennakolta varauduttava niihin.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

25 §

Viranomaistiedottaminen

Valvontaviranomainen voi tarvittaessa tiedottaa kuluttajien ja kuluttajaan rinnastettavien henkilöiden turvallisuuden kannalta tarpeellisista asioista.

26 §

Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Kunnan valvontaviranomaisen on ilmoitettava Turvatekniikan keskukselle todetuista 24 §:ssä tarkoitetuista erityistilanteista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista muista seikoista, joilla voi olla merkittävää vaikutusta kuluttajien turvallisuuteen.

Kunnan valvontaviranomaisen ja aluehallintoviraston on pyydettyessä toimitettava korvauksetta Turvatekniikan keskukselle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan ohjausta, seurantaa, raportointia ja tilastointia varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitettut tiedot Turvatekniikan keskuksen määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuudesta voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

27 §

Oikeus saada tietoja

Valvontaviranomaisella on oikeus saada valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta sekä toiminnanharjoittajilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia tämän lain mukaisten tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömiä tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa taikka yksityisen taloudellista asemaa tai terveydentilaa koskevinä muutoin olisivat salassa pidettäviä.

28 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä alueelle, huoneistoon ja muuhun sellaiseen tilaan, jonne pääsy on tässä laissa tarkoitettujen valvonnan kannalta tarpeen, tehdä siellä tar-

kastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteeseen asumiseen käytettyihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §:ssä tarkoitettu terveysrikos. Jäljempänä 30 §:ssä tarkoitettulla ulkopuoliselle asiantuntijalle ei tarkastusoikeutta pysyväisluonteeseen asumiseen käytettyihin tiloihin voida antaa.

29 §

Näytteet valvontaa varten

Valvontaviranomaisella on oikeus ottaa kulutustavarasta ja kuluttajapalvelun yhteydessä käytetystä tavarasta näytteitä sekä käyttää kuluttajapalvelua, jos se on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnan kannalta tarpeellista.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu näyte tai kuluttajapalvelun käyttö on, jos toiminnanharjoittaja sitä vaatii, korvattava käyvän hinnan mukaan, jollei havaita, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastainen. Jos näytteestä tai sen tutkimisesta peritään maksu sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään, näytteestä ei kuitenkaan tarvitse suorittaa korvausta.

Jos kulutustavara tai kuluttajapalvelu ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia, valvontaviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan korvaamaan kulutustavaran tai kuluttajapalvelun hankinnasta, testauksesta ja tutkimisesta aiheutuneet kustannukset.

Näytteiden ottamisesta on voimassa, mitä 28 §:ssä säädetään valvontatoimien ulottamisesta pysyväisluonteeseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

30 §

Ulkopuoliset asiantuntijat

Valvontaviranomainen voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliset asiantuntijat voivat tehdä valvontaviranomaisen pyynnöstä viranomaisvalvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tut-

kimuksia ja selvityksiä. Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tarkastusten, tutkimusten ja selvitysten tekemiseen tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava pätevyytensä ja käyttämiensä tarkastus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuus palveluja tilaavalle viranomaiselle.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003), saamen kielilaissa (1085/2003), viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa ja johtotehtävissä olevaan sovelletaan tämän hoitaessa tämän lain mukaisia tehtäviä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa tarvittavia tutkimuksia tekevällä laboratoriolle tulee olla tutkimuksen suorittamiseen tarvittava asiantuntemus ja muut valmiudet. Laboratoriolle tulee olla asianmukainen laadunvarmistusjärjestelmä, ja laboratorion on pystyttävä osoittamaan tekemiensä määritelmien luotettavuus.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettujen asiantuntijoiden pätevyydestä ja tuoteturvallisuuteen ja 3 momentissa tarkoitetuista laboratorioista.

31 §

Kuluttajaturvallisuusvalvontaa suorittavien viranhaltijoiden pätevyys

Kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtäviä hoitavalla kunnallisella viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto. Kunnan ja aluehallintoviraston on huolehdittava siitä, että kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtäviä hoitavat viranhaltijat osallistuvat riittävästi soveltuvaan täydennyskoulutukseen.

Tarkempia säännöksiä kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista ja täydennyskoulu-

tuksesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

32 §

Kunnan valvontaviranomaisen suoritteista perittävät maksut

Kunta perii toiminnanharjoittajalta hyväksymänsä taksan mukaisen maksun 22 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, annetun päätöksen noudattamista koskevasta tarkastuksesta sekä 6 §:ssä tarkoitetun palvelun tarjoamisen aloittamista, toiminnan olennaista muuttamista ja palvelun tarjoajan vaihtumista koskevan ilmoituksen vastaanottamisesta ja siitä ilmoittamisesta toiminnanharjoittajalle.

Kunnan tulee määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat enintään suoritteiden tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Valtio korvaa kunnille aiheutuneet kulut sellaisista Turvatekniikan keskuksen kuntien toimeenpantaviksi ohjaamista tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka laissa säädetään yksinomaan Turvatekniikan keskuksen tehtäviksi.

33 §

Suoritteiden maksuperusteet ja maksujen periminen

Tämän lain mukaisten valtion suoritteiden maksullisuudesta säädetään maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

Tässä laissa säädettyt maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron

suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

6 Luku

Hallinnolliset pakkokeinot

34 §

Korjaus- ja oikaisumääräys

Jos kulutustavaraan tai kuluttajapalveluun liittyvä vaara terveydelle tai omaisuudelle voidaan tehokkaasti torjua tai ehkäistä taikka vaaran suuruutta voidaan olennaisesti vähentää korjaus- tai oikaisu-toimenpitein, valvontaviranomainen voi määrätä, että toiminnanharjoittajan on toteutettava tällaiset toimenpiteet valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa ja määräämällä tavalla.

Jos 6 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemistä tai 7 §:ssä tarkoitetun turvallisuusasiakirjan laatimista koskeva velvollisuus on laiminlyöty, ja laiminlyönti ei ole vähäinen eikä velvollisuutta ole kehotuksesta huolimatta noudatettu, valvontaviranomainen voi määrätä palvelun tarjoajan täyttämään velvollisuutensa määrääjässä.

35 §

Väliaikainen kieltö

Jos on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla terveydelle vaarallinen eikä vaara muilla tavoin voida estää, valvontaviranomainen voi määrätä 36 §:ssä tarkoitetun kiellon väliaikaisena asian selvittämisen ajaksi. Väliaikainen kieltö on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan.

Aluehallintoviraston ja kunnan valvontaviranomaisen on saatettava asia Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi heti, mutta kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluttua väliaikaista kieltoa koskevan päätöksen tekemisestä. Turvatekniikan keskuksen on ensi tilassa ratkaistava kysymys 36 §:ssä tarkoitetun kiellon antamisesta sekä omalta osaltaan huolehdittava, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

36 §

Kieltö

Jos kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla terveydelle tai omaisuudelle vaarallinen eikä vaaraa voida muilla tavoin estää, valvontaviranomainen voi kieltää toiminnanharjoittajaa valmistamasta, suorittamasta tai tarjoamasta sitä, tuomasta sitä maahan, pitämästä sitä kaupan tai luovuttamasta sitä.

Valvontaviranomainen voi määrätessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon samalla määrätä, että toiminnanharjoittajan on tehokkaasti ja välittömästi poistettava vaaralliset kulutustavarat markkinoilta, sekä määrätä palvelun tarjoajan huolehtimaan siitä, että vaarallisia kuluttajapalveluita ei enää tarjota kuluttajille. Toiminnanharjoittajan on annettava tässä pykälässä tarkoitetun kiellon määränneelle valvontaviranomaiselle tämän määräämässä ajassa selvitys siitä, millä tavoin hän on toimeenpannut tässä pykälässä tarkoitetun kiellon liitetyn määräyksen.

Jos kulutustavarassa, joka Euroopan Unionin lainsäädännön perusteella on varustettava CE-merkinnällä, ei ole merkintää tai merkintä ei ole sitä koskevien vaatimusten mukainen, valvontaviranomainen voi määrätä, että toiminnanharjoittaja poistaa kulutustavaran markkinoilta.

37 §

Toiminnan keskeyttäminen

Jos on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla terveydelle vaarallinen ja jos vaara on välitön eikä sitä voida muuten estää, valvontaviranomaisella on oikeus tarvittaessa heti keskeyttää toiminta siltä osin kuin se on välttämätöntä vaaran torjumiseksi.

Jos asiassa ei ole annettu 34—36 §:ssä tarkoitettua päätöstä, asia on toiminnan keskeyttämisen jälkeen ratkaistava ensi tilassa.

Aluehallintoviraston ja kunnan valvontaviranomaisen on saatettava asia Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi heti, mutta kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluttua toiminnan keskeyttämistä koskevan päätök-

sen tekemisestä. Turvatekniikan keskuksen on ensi tilassa ratkaistava asia sekä omalta osaltaan huolehdittava, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

38 §

Toimenpiteen teettäminen

Jos on ilmeistä, että kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla terveydelle vaarallinen ja jos vaara on välitön eikä sitä voida muuten estää, valvontaviranomaisella on oikeus tarvittaessa teettää vaaran poistamiseksi välttämättömät toimenpiteet toiminnanharjoittajan kustannuksella.

Aluehallintoviraston ja kunnan valvontaviranomaisen on saatettava asia Turvatekniikan keskuksen ratkaistavaksi heti, mutta kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluttua toimenpiteen teettämisestä koskevan päätöksen tekemisestä. Turvatekniikan keskuksen on ensi tilassa ratkaistava asia sekä omalta osaltaan huolehdittava, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

39 §

Maastaviennin kieltäminen

Jos kulutustavara tai kuluttajapalvelu on 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla terveydelle vaarallinen ja vaara on vakava, Turvatekniikan keskus tai tulliviranomainen voi kieltää kulutustavaran tai kuluttajapalvelun yhteydessä käytetyn tavaran maastaviennin tai kuljettamisen Suomen kautta.

Turvatekniikan keskus voi määrätä 1 momentissa tarkoitetun kiellon myös väliaikaisena, jos on ilmeistä, että kulutustavarasta tai muusta mainitussa momentissa tarkoitetusta tavarasta voi aiheutua välitöntä vaaraa terveydelle.

40 §

Hävittämismääräys

Jos 34–39 §:ssä tarkoitettuja kieltoja ja määräyksiä ei voida pitää riittävinä, Turvatekniikan keskus tai tulliviranomainen taikka

18 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen voi määrätä toiminnanharjoittajan hallussa olevan tavaran ja 41 tai 42 §:n nojalla kuluttajan toiminnanharjoittajalle palauttaman tavaran hävitettäväksi tai, jos tätä ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, määrätä, miten tavaran suhteen muutoin on meneteltävä.

41 §

Kulutustavaraan liittyvän vahingonvaaran torjuminen

Kun Turvatekniikan keskus tai 18 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen on 36 §:n nojalla määrännyt kulutustavaraa koskevan kiellon, se voi määrätä toiminnanharjoittajan ryhtymään toimenpiteisiin kuluttajan hallussa olevaan kulutustavaraan liittyvän vahingonvaaran torjumiseksi ja kuluttajan oikeudellisen aseman turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla määräyksellä toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa:

1) korjaamaan tavara niin, että sen rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista taikka harhaanjohtavasta ulkomuodosta aiheutuva vaara poistuu;

2) ottamaan takaisin kuluttajalta tavara, joka on 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla vaarallinen, sekä antamaan sen tilalle samanlaisen tai samankaltaisen tavaran, joka ei ole vaarallinen; taikka

3) purkamaan kauppa.

Turvatekniikan keskus tai 18 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitetun määräyksen, vaikka 36 §:ssä tarkoitettua kieltoa ei voida määrätä sen vuoksi, että kysymyksessä olevia kulutustavaroita ei ole enää toiminnanharjoittajan hallussa, jos määräyksen antamiseen on painavia syitä.

42 §

Kuluttajapalveluun liittyvän vahingonvaaran torjuminen

Kun Turvatekniikan keskus tai 18 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen on 36 §:n nojalla määrännyt kuluttajapalvelua koskevan

kiellon, se voi määrätä toiminnanharjoittajan ryhtymään toimenpiteisiin kuluttajalle suoritettuun kuluttajapalveluun liittyvän vahingonvaaran torjumiseksi ja kuluttajan oikeudellisen aseman turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettulla määräyksellä toiminnanharjoittajan voidaan velvoittaa:

1) korjaamaan palvelussa oleva virhe niin, että sen suorittamistavassa tai palvelun yhteydessä käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevasta viasta tai puutteesta taikka siitä annetuista totuudenvastaisista, harhaanjohtavista tai puutteellisista tiedoista aiheutuva vaara poistuu taikka

2) purkamaan kuluttajapalvelua koskeva sopimus.

Turvatekniikan keskus tai 18 §:ssä tarkoitettu muu viranomainen voi antaa 1 momentissa tarkoitettua määräyksen, vaikka 36 §:ssä tarkoitettua kieltoa ei voida määrätä sen vuoksi, että toiminnanharjoittajan ei enää suorita kysymyksessä olevia kuluttajapalveluita, jos määräyksen antamiseen on painavia syitä.

43 §

Kuluttajan oikeudet palautusmenettelyn yhteydessä

Sen lisäksi, mitä 41 ja 42 §:ssä säädetään, kuluttajan sekä tavaran tai palveluksen myyneen toiminnanharjoittajan oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja kauppalaissa (355/1987) sekä niiden nojalla. Kuluttaja on oikeutettu saamaan hyväkseen 41 ja 42 §:ssä tarkoitettun oikaisutoimenpiteen, vaikka hän ei olisi tehnyt virheilmoitusta eikä voisi palauttaa tavaraa tai palvelua olennaisesti muuttamattomana tai vähentymättömänä.

44 §

Tiedottaminen

Valvontaviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan tiedottamaan määräajassa ja määräämällään tavalla kiellosta tai määräyksestä ja tavarahan tai palveluun taikka niiden käyttämiseen liittyvästä 10 §:ssä tarkoi-

tetusta vaarasta sekä kuluttajien oikeuksista.

Valvontaviranomainen voi toiminnanharjoittajan kustannuksella tiedottaa 1 momentissa tarkoitetuista asioista, jos toiminnanharjoittaja ei ole noudattanut viranomaisen antamaa määräystä tai jos kiireellisyyden vuoksi tällaiseen tiedottamiseen on painavia syitä.

45 §

Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa 34 §:n 1 momentin, 35—36 §:n, 39—42 §:n ja 44 §:n nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakosta sekä teettämis- ja keskeyttämisuhasta säädetään uhkasakkolaisessa (1113/1990).

Valvontaviranomainen voi asettaa 9 §:ssä tarkoitettujen tietojen antamisvelvollisuuden, 26 §:ssä tarkoitettun ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuuden sekä 34 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräyksen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua uhkasakon tuomitsee maksettavaksi hallinto-oikeus.

7 Luku

Erinäiset säännökset

46 §

Virka-apu

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (493/1995) 40 §:ssä.

47 §

Oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyn salassapito- ja tiedonantovelvollisuuden estämättä tämän lain mukaisia tehtäviä suorittaessa saatuja salassapito- ja tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja saa luovuttaa valvontaviranomaiselle valvonta- tehtävää varten sekä syyttäjää ja poliisiviran-

omaiselle rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.

48 §

Muutoksenhaku

Edellä 17, 35, 37 ja 38 §:n nojalla annettuun päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Kunnan viranhaltijan tämän lain nojalla antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Muuhun kuin 35, 37 tai 38 §:ssä tarkoitettuun päätökseen tyytymättömällä on oikeus saattaa päätös 16 §:ssä tarkoitetun lautakunnan tai muun toimielimen käsiteltäväksi. Vaatimus päätöksen oikaisemisesta on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianomainen on saanut päätöksestä tiedon. Päätökseen on liitettävä ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemisestä. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Edellä 16 §:ssä tarkoitetun kunnan lautakunnan tai muun toimielimen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Edellä 22 §:ssä tarkoitettua valvontasuunnitelmaa koskevaan kunnan päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä muutoksenhausta kuntalaissa (365/1995) säädetään. Valvontasuunnitelmaa koskeva päätös saadaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

49 §

Täytäntöönpano

Valvontaviranomaisen 34–44 §:n nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

50 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla

annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveystrikoksesta säädetään rikoslain 44 luvun 1 §:ssä.

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 34–44 §:ssä tarkoitettua kieltoa tai määräystä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kuluttajaturvallisuusrikkomuksesta* sakkoon.

Se, joka rikkoo 34–44 §:n nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai määräystä, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

51 §

Valtionapuserä

Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992) sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009), jollei lailla toisin säädetä.

52 §

Asetuksenantovaltuus

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kulutustavaroille ja kuluttajapalveluille asetettavista vaatimuksista terveyden ja omaisuuden suojaamiseksi.

8 Luku

Neuvottelukunta

53 §

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimii kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata kuluttajaturvallisuuslainsäädännön soveltamista ja sen valvontaa, antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita lainsäädännön ja sen valvonnan kehittämiseksi samoin kuin käsitellä muita tämän lain täytäntöönpanoon sekä kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen tur-

vallisuuden kehittämiseen liittyviä asioita. Neuvottelukunnan tulee myös suunnitella toimenpiteitä tarpeellisen yhteistyön järjestämiseksi ympäristöterveydenhuoltoa, työsuojelua, pelastustointia, poliisitointia, standardisointia, tutkimusta ja testausta sekä muita kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelujen turvallisuuteen liittyviä asioita käsittelevien kanssa.

Tarkempia säännöksiä kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

54 §

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukunnan kokoonpano

Kuluttajaturvallisuusasiain neuvottelukuntaan kuuluu valtioneuvoston kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä enintään kahdeksantoista muuta jäsentä. Varapuheenjohtajalle ja muulle jäsenelle valtioneuvosto määrää henkilökohtaisen varajäsenen.

Neuvottelukunnan puheenjohtajan sekä varapuheenjohtajan ja kuuden muun jäsenen ja heidän varajäsentensä tulee olla henkilöitä, joiden ei voida katsoa edustavan toiminnanharjoittajien tai kuluttajien etuja.

Jos neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaa kesken toimikautensa, työ- ja elinkeinoministeriö määrää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen tai varajäsenen ottaen huomioon, mitä 2 momen-

tissa säädetään.

9 Luku

Voimaantulo

55 §

Voimaantulosäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Palvelun tarjoajien, jotka tarjoavat 6 §:n mukaisia palveluita lain voimaantullessa, tulee laatia turvallisuusasiakirja kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Viranhaltija, joka toimii ympäristöterveydenhuollon valvonnan tehtävissä tämän lain voimaan tullessa, on kelpoinen toimimaan kuluttajaturvallisuusvalvonnan tehtävissä sen estämättä, mitä 31 §:ssä säädetään.

Tällä lailla kumotaan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30 päivänä tammikuuta 2004 annettu laki (75/2004) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Jos muualla lainsäädännössä viitataan kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettuun lakiin, tämän lain voimaan tultua sovelletaan mainitun lain asemesta tätä lakia.

Kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain nojalla annetut säädökset ja määräykset jäävät edelleen voimaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §, sellaisena
 kuin se on laissa 409/2009, seuraavasti:

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista

1 §

Terveysrikos

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1259/2006),

2) kuluttajaturvallisuuslain (/),

3) kemikaalilain (744/1989), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä *REACH-asetus*,

tai aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä *CLP-asetus*,

4) terveysuojelulain (763/1994) tai
 5) elintarvikelain (23/2006)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kuluttajaturvallisuuslain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai

yleisen tai yksittäistapausta koskevan määrän vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle. _____
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Naantalissa 24 päivänä kesäkuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Astrid Thors*

2.

Laki**rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä joulukuuta 1889 annetun rikoslain (39/1889) 44 luvun 1 §, sellaisena
kuin se on laissa 409/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

44 luku

44 luku

Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista**Terveyttä ja turvallisuutta vaarantavista rikoksista**

1 §

1 §

*Terveysrikos**Terveysrikos*

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1259/2006),

2) kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain (75/2004),

3) kemikaalilain (744/1989), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenetelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä REACH-asetus, tai aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä CLP-asetus,

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) kasvinsuojeluaineista annetun lain (1259/2006),

2) *kuluttajaturvallisuuslain* (/),

3) kemikaalilain (744/1989), kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenetelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1907/2006, jäljempänä REACH-asetus, tai aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä CLP-asetus,

4) terveydensuojelulain (763/1994) tai
5) elintarvikelain (23/2006)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annetun lain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalveluksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

4) terveydensuojelulain (763/1994) tai
5) elintarvikelain (23/2006)

taikka niiden nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti valmistaa, käsittelee, tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan, pitää hallussaan, varastoi, kuljettaa, pitää myynnissä, välittää tai luovuttaa tavaraa tai ainetta, valmistetta tai esinettä siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *terveysrikoksesta* tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta *kuluttajaturvallisuuslain* lain taikka sen nojalla annetun säännöksen tai yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti suorittaa, pitää myynnissä tai muutoin elinkeinotoimintansa yhteydessä luovuttaa kuluttajapalvelun siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen hengelle tai terveydelle.

Valtioneuvoston asetus

eräitä kuluttajapalveluksia koskevasta turvallisuusasiakirjasta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä, säädetään kuluttajaturvallisuuslain (/) 7 ja 52 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa annetaan tarkempia säännöksiä kuluttajaturvallisuuslain 7 §:ssä tarkoitettusta turvallisuusasiakirjasta.

2 §

Turvallisuusasiakirjan laatiminen

Turvallisuusasiakirjan on oltava riittävän kattava ja yksityiskohtainen ottaen huomioon toiminnan luonne ja laajuus.

3 §

Turvallisuusasiakirjan sisältö

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä, jollei se ole erityisestä syystä kyseisen palvelun osalta tarpeetonta:

- 1) turvallisuusasioista vastaavat henkilöt;
- 2) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset;
- 3) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;

4) ohjeet erilaisia 2 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus, vaara ja vahinkotilanteita varten;

5) palvelun tarjoamisessa mukana olevien henkilöiden turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset;

6) palvelussa mahdollisesti käytettävät tilat, rakenteet, välineet, reitit, eläimet, henkilönsuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä koskevat vaatimukset mukaan lukien niiden huolto ja kunnossapito;

7) palvelun tarjoamiseen mahdollisesti liittyvät olosuhderajoitukset;

8) palvelussa erilaisissa olosuhteissa turvallisuuden kannalta suurin mahdollinen yhtäaikainen asiakasmäärä;

9) palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden henkilöiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet;

10) miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä;

11) menettely kuluttajaturvallisuuslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi;

12) miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien henkilöiden tietoon; sekä

13) miten kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta annettavista tiedoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (613/2004) säädetyt tiedot annetaan palveluun osallistuville ja tarvittaessa palvelun vaikutuspiirissä oleville.

Turvallisuusasiakirjassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tavanomai-

sesta poikkeava käyttö.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.